

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

2

01 1125 3811 UB AMSTERDAM

ERENTFESTE VVYSE DISCRETE HEE

REN, HEER BALTHASAR MOVCHERON, DIERCK VAN OSSE

ende haer gheassocieerde, verre ter Zee verfoeckende Coophuyden, wenscht

E. V. M. alle Godsalich gheluck ende voorspoedt: Godter

eerren, den Vaderlande ten dienste, ende

hun tot nutte.

ERentfeste, VVyse, discrete Heeren, alsoo tot mynen handen ghecomen zijn seker beschreven Voyagien ofte Reyfen: Als van M. Thomas Candish, Engels Edelman, rondtomme des vverelts Cloot. Ende mede de leste Reyse vande verde befaemden Ridders, Heer François Draeck, ende Heer Iohan Haukins, diens voornemen vvas, de enghten tusschen *Nombre de Dios* ende *Panama* in te nemen, ende hem daer te stercken: om af te scheyden 't Landt van America ofte Mexico van Peru. Soo hebbe ick goet ghedocht die beyde in Nederlands over te setten ende te doen Drucken, tot nut vanden ghemeynen Stuerluyden. Ende siende den goeden yver ende groote gheneghentheden, die ghy luyden ende andere V. L. gheassocieerde Nederlandtsche Coopluyden hebt, ende bevvijft met de verde, vreemde, ende vvijt ghehoorde Zee-vaerden, die ghy luyden in alle hoecken der vverelt verfoect, tot voorderinghe vande Schipvaert ende Coophandel deser Nederlanden: als de principale voetselen van neeringhe, ende der Landen gemeyne vvlevaert, die inde Schipvaert, Handtvercken ende Coophandel (midts de overvloedicheyt vanden volcke) meer bestaet, dan int Landtbouwen. So hebbe ick goet ghedocht, die onder de bescherminghe van V. L. naem int licht te laten uy tgaen, om voordertlick te vvesen den ge-

meynen man, die na sulcke Schipvaerden ende Coop-handel trachten, om vervveft te vve-
fen tot ghelijcke Reyfen, op beyde de Ooft ende VVest-Indien. Op dat daer deur metter tijt
onfe vvare Chriftelicke Religie, ende der Nederlandtsche vrome ende eenvoudighe hante-
ringen, dien Landen oock moghen condbaer vvorden, tot af breuck van onfe vyanden, die
met de eyghenschap van die Landen, dier rijckdōmen ende reyfen, foecken ons ende gansch
Christenheyt in dienstbaerheyt te brengen, ende alle de vverelt VVetten te geven : dvvelck
met onse Zee-vaerden metter tijt can voorcomen ofte gevveyrt vvorden. Hier mede vven-
schende alle gheluck in V.L. goede voorflaghen.

VVt s^{gr} Graven Haghe, den eersten Mey, 1598.

Beschryvinghe vande overtreffelijcke ende

wijdt-vermaerde Zee-vaerdt vanden Edelen Heer ende Meester Thomas Candish, ghedaen rondtomme de Werelt/begonnen int jaer ons Heeren 1586. ende voleyndt in den jaere 1588. in 2. jaren ende 7. weken. Beschreue by M. Fransoys Prettie van Epe in Suffolck / die niede inde Dapagie gheuerst is.

Anno 1586.

A. 1586.
Iulij 21.

Alsoo de vermaerde ende Eerenfeste Edelman / Heer Thomas Candish van Suffolck hadde toegherust inden jaere 1585. een schip / waer in hy voer als Capiteijn metten Heere Richard Groen-vil. nae het Landt Virginia, ghelegen in America, tusschen de landen van Florida ende Norombega, in welke Zee-vaerdt hy seylde voorsz. by de Eplanden van Canarien nae West-Indien langhs Dominica, S. Iuan de Porto rico, Hispaniola, de Lucajos en Florida: vā welcke Zee-vaert wederkeerde wesende / soo heeft hy als een cloeckmoedigh Zee-ridder by handen ghenomen een seer overtreffelijcke Zeevaert / om door de Magallanische straet te bezeplen de Goudt ende Silver-rijcke Coninckrijcken van Chile, Peru ende Mexico; ende voorts nae de vaste Landen ende Eplanden van China / Ost-Indien ende Africa / ende dien volghens ommezeplende den ommeloop des gheheelen Aerd-bodems. Het welcke hy door den ghenadighen seggen

des Allerhooghsten met ghestadighe voorzichtigheyt / gode regeringhe ende een groote snelheyt voorszpoedighlyck volbracht heeft tot groote verwonderinghe van allen verstandighen / hebbende tot sodanighen eynde op zijn eyghen costen niet ghebout (ende met alle noodtsakelijckheyt voorszien voorsz. den tijdt van twee jaeren) een schoon schip / genaemt de Desire, dat is / Begeerte, als Admirael / groot 140. vaten / ende een cleynder schip van 60. vaten / ghenaemt de Content oft Verghenoeginghe, voersghende daer by een Barcke van 40. vaten / ghenae de Huijgh Gallant, in welke drie scheyen ghewerft zijn 125. personen / oudt ende jonck. Hy voert af als hunner aller Overste van Londen den 10. Junij / 1586. ende quam tot Harewich: ende seylde van daer den 29. der selver maendt / so dat hy den 8. Julij voer inde Haven van Pleymouth, ende van daer in Zee den 21. der selver maendt op een donderdagh / en dat met eenen stercken oosten wint.

Den 26. Julij dijn daeghs waren wy 45. mylen Iulij 26.
van Cabo Finisterre, waer wy ontmoetede 5. seplen /

23 Wiscaperg:

Wiskapers / comende vande groote Bape in Terra nova also ons dochte. Onse Admirael schoot ende bocht met haer 3. uren: maer wy namen hunder geen/want de nacht ons overviel.

Augustus.

Augusti 1.

Den eersten Augusti quamen wy int gesichte vā Forte Ventura een vande Eplandē van Canarien/ ontrent ten chien uren des morghens.

Augusti 7.
Rio d'Oro.
Cabo blanco.

Den 7. Augusti des sondaeghs waren wy soo hooghe gheromen/ als Rio d'Oro, op de Custe van Zavaga, onder den Tropico Cancrī, tusschen Barbaren ende Guinea.

Augusti 9.

Den 9. Aug. quamen wy by Cabo blanco: maer de wint was soo groot / dat wy niet konden op-comen / daer de Canthers ghewoon zijn te liggen visschen: daerom seylde wy 6. uren west zydwest/ om het sozghelick zand/ dat van die Caep zydt west ten zyden licht.

Augusti 15.

Den 15. Augusti waren wy inde hoochte van Cabo verde (nae gissinge) 50. mylen daer van.

Augusti 18.

Den 18. boorsz. was Sierra Leona oost van ons/ en dien dagh veranderde de Wint int noortwesten/ so dat wy by den 20. dagh Augusti waren in 6. ende een half graden noortwaerts vande Equinoctiael.

Augusti 23.

Den 23. Augusti setten wy int wynd vā Sierra Leona, ende den 25. vreeh wy met het point op de zydwynde vā Sierra Leona. Welck Ad. Bemer (de Vice Admirael op't schip de Content) wel kende/ en boer

binnen met zijn schip. Wy hadden daer te minsten vijf badem waters / ende boorsz 14. mylen weechs zydwest loepende in de reede van Sierra Leona, op 16. 14. 12. 10. ende 8. bademen water s.

Augusti 26.

Den 26. Augusti boerē wy inde haven oft reede/ ende ingaende / hadden by de zyptcaep ten minsten 5. badem waters by de rotse/ ghelick die leydt byde zyptcaep. En also wy daer na 2. ofte 3. cabels lengte waren binnen de rotse / hadden wy noyt min dan 10. badem waters / tot dat wy quamen tot de reede die ontrent ē myle is vande caep/ altoos streckende naer't zyde/ tot dat ghy compt tot de waterplaetse/ in welke Bape is de beste reede: maer ghy moet ligghen ofte ankeren diep inde Bape/ om dat daer een seer sterck ghetide loopt / ende het vloeyt inde reede met een zydtrooste ende zytoost ten zyden Mane. Het is van Engghelandt tot dese plaetse 950. mylen: welcken wech wy seylde vanden 21. Julij tot den 26. Augusti: by dese mylen salmen verstaen Engellsche leguas/ gerekent tot 20. inden graet.

Augusti 27.

Den 27. Augusti/ zijnde saterdagh/ quamen ons twee Negros aen boordt van onsen Admirael/ ende by teekenen gavense ons te kennen datet een Portugaels schip boven hooger binnen landt lach. Ende ons kleinste schip / de Gallant, boer 3. oft 4. mylen hoogher / maer by ghebreck van eenen W. loot sochtēse niet hooger/ want de reede liep noch 3. ofte 4. mylen dieper / en is seer beede/ en periculeus/ so wy

so wy naemaels verston den by een Portugees.

Augusti 28.

Den 28. sandt onsen Generael sommighe van zijn volck aen landt / ende daer speelden en dansten zy den gheheelen voornoe onder de Negros / om wat te vernemen vant Portugaels schip. t. Schepe comende / vonden zy een Portugees verborgh onder de hagen / die zy namen ende t. schepe brochten / ende die seide ons dat het seer periculeus was op te vate tot het Dorp om t. schip te soecken. Waer op wy niet en wilden dat gaen soecken / want wy bevondē dat hy ons de waerheyt seide / midts dat wy hē vōden / kneveldt / ende seer scherpelick examieerde. Soek seide hy ons hoe zijn schip daer om den hals gecomen ende gebleven was / ende datter noch twee vā zyne gesellen onder de Negros waren: Zynē naem was Emanuel / ende van zijn ambacht ēē Calfater / thaps hoozende tot Porto in Portugael.

Een Portu-
ges gebou-
wen.

Den 29. Augusti gingh onse Generael Candish aen Landt met 70. man / ende trock nae haer Dorp / daer wy twee oft drie hupfen verbranden / ende namen mede wat wy wilde / dat luttel weert was: wāt alle het volck vluchte. Ende weder te schepe keerde / in een open pleijn / tē rynde van haer Dorp / scho- ten zy hun ppen na ons wt de boschagie / en quet- sten 3. oft 4. van ons volck. Haer pple warē vergift: Van God Danck geē vā ons volck en sturde daer van. Haer Dorpen zijn constich gebout / met muren van cerde W: allen / ront / met ēē groote binnē plaetse

Een dorp der
Negros.

Schoot met
vergiftigt
ppen.

al in gepaelt: de straten worden seer ruysch en reijn- lick gehouden / also ooc de hupfen. Dese Negros ge- bruicken groote eerbiedinge tot haren Coninck / so een van onsen volcke ons seide / die Ostagier was gheweest voor de twee Negros / die eerst tot ons quamen. Daer mocht in dat Dorp wesen ontrent 100. hupfen.

September.

Den eersten Septemb. gingē veel van ons volck aen landt / aende wateringh plaetse / ende wieschen al stille den gantschen dagh haer hemden / ende des anderē daegs weder: maer doen waren de Negros in een boschagie / ront omē de plaetse / en so de Tim- mertman ginck inde Boschagie om zijn geboech te doen / terstont saghen se die / waerom de Negros ter- stont op onse volck seer subtylick vielē / so datter me- bluchte veel gequetst werde: waer onder eenē Wil- lem Pickman een Soldaet was gheschoten in zijn dpe / die dē pyl wt treckende brack / en liet het hooft daer in stercken / en en woude zijn dpe niet opgesne- den hebben: Doen wrocht het vergift dien nacht so sterck / dat alle zynen buijck ende manlijckheyt seer opf wol / en wert so swert als inder / so dat hy des an- deren daeghs stierf / en doe wert het vergiftich hooft wt getrocken. Dit vergift is slap van een cruijt.

Septemb. 1.

Dre ghe-
quest vande
Negros / en
een stief vande
feyu des
pyle.

Den 3. Septemb. boere veel van ons volck met- ter Boot 4. mple op de Riviere / en vinghen veel ber- sche visch / ende aent landt pluckten se veel Limoenē bande.

Candish Voyagie

bande boomen / ende wederkeerende sagghen twee Buffelen.

Den 6. Septembz is seplde wy vā Sierra Leona, hoeren wpt de reede / ende lagghen een ghetjde 3. mylen vande Caep / by de mont op 6. vadem / ende het vloeyter zupdt zupdt west.

Den 7. Septembz is schepde wy vande Eplanden ghenaeint Islas Verdes, alias de Eplanden van Madrabumba, welck is 10. mylen vande caep van Sierra Leona, ende des avonts te 5. uren ankerden wy twee mylen vant Eplādt op 6. vadem waters / ende hoeren aent landt / ende vonden alleene sommige Bannanas boomen opt Eplandt. Daer woonen alleenlyck Negros.

Den 8. September voer een vā onse booten rondom het Eplandt / ende passeerden over de diepten aent westeynde vant eplandt / daer zy rondomme vonden 5. vadem / tot dat zy quamen tot de rechte diepte oft Canael. Ende een weynich voorder vonden wy maer 2. vadem / ende terstont weder 6. vadem / ende so diep ende oock dieper. Aent oosteynde vant Eplandt wasser een Dozp / daer op eenighe tyden Negros woonen / also wy merckten byde pro-
visie. Daer en was op de zupdt-cant gheen versch water / dat wy condon vinden: maer wel aēde noozc zyde tot 3. ofte 4. plaetsen.

Het gheheel Epland is een bosch / eenige plaetsen eenlick wptghesken / daer haer hyusen staen / die

rondtom beset zyn met Bannanas. Welcke vrucht seer goede cost is. Dese plaetse is seer gheneyght tot donder / blizem ende regen in dese maent. Ick decke d'oorlaeck zy / dat de Sonne daer so na is byde Linie Equinoctiael.

Den 10. Septembz is hoeren wy vant selfde Eplandt Madrabumba, den wint zupdtwest na Brasil.

October.

Den lesten Octobz is / comēde west zupdtwest / ontrent 24. mylen van Cabo Frio in Brasiliē, vielen wy neffens eenen grooten Bergh / die op de top hadde eenen ronden knoop / ghelyckende een stadt / met twee clepne Eplanden daer by ligghende.

November.

Den eersten Novembz is hoeren wy tusschen het Eplandt van S. Sebastiaen en het vaste landt / daer landen wy alle onse ghereetschap / alle onse vaten ende kommen ende setteden ofte maecten daer een smisse op / om te smeden / ende timmerde aldaer onse Pinnasse op / vande stoffe die wy in onse schepen hadden. De kuypers kuypten ofte reepten alle onse Vaten / die milden wy met versch water / ende lagghen daer tot den 23. Novemb. ons vā alle nootlaeckelicheyt versiende. Aldus besich zijnde / quam daer een Canoa oft licht schuytgen van de Riviere Iagiro, varende na S. Vincent, waer inne waren 6.

naecte

Madrabumba.

October.

Cabo Frio.

Novembr.

S. Sebastiaen Eplandt.

naeckte Slaben (vānt Landt volck) die roepden eenen Spaengiaert/ ende den Spaengiaert kēde den meester/schipper vāndē Admirael/Christofel Hare: die Anno 1581. tot S. Vincent gheweest was mettēt schip/ de Minion vān Londen. Ende om dat wy hoopten te moghen ontbieden ende tot ons te doen comen genen Enghels man/ ghenaeint Jan/ die in S. Vincent woont/ zijnde 20. mylen vān dese plaetse: Oock hopende versche virtualie te becomen/ lieten wy desen Spaengiaert by gaen/ met eenen Brieftaenden Engels man/ die ons beloofde antwoorde binnen 10. daghen te brenghen ofte te senden. Ende wy seydē hem wy waren Cooplyuden/ ende quamen om Coopmanschappen te verhandelen: dan wy en cregen geen antwoorde. Also siende den tijt overstrecken/ ende wy alles ghereet ende gerust waren/ lichten de anckers op/ ende setten seijl vā S. Sebastiaen den 23. November.

December.

December.

Den 16. December vielen wy op de Custe vā America, in 47 $\frac{1}{2}$. graedt/ het landt zijnde west vā ons/ omtrent 6. mylen weechs af/ vā waer wy voeren langhs den lande/ tot dat wy quamen in 48. gr. Het is een seijl landt langhs henen.

Den 17. December nae de middagh/ voeren wy in een haven/ ende onse Admirael eerst in varende/ noemde die Port oft Desire, dat is/ de haven vā

Begeerte. Binnē de haven is een Eylandt oft twee/ waer dat zijn groote menichte vā Zee-honden/ seer wonderlijcke groot: seer hooch ende lecliek vā naecksel. Want haer voerste deel haers lichaems en can nergens by beter ghelicken worden/ dan by een Leeuwe. Haer hooft/ hals ende voerste haers lichaems/ is vol rouw' langh hant/ haer voeten zijn ghelijck blinmen/ ghesatsoncrt ghelijck een menschen handt. Zy genereren ende worpen alle maenden jonghen/ ghebende haer jongen melck. Zy geneeren haer inder Zee/ ende voeden haer met visch/ ende haer jonghen zijn seer lekker om te eeten/ het zy ghesoden oft ghebraden/ men soude die vā smake qualijck onderkennen vā Hamelen ofte Lams vleesch. De groote zijn vā sulcke grootte en sterckte/ dat 4. mannen moeyte ghenoech hebben eenen doot te smyten met stocken ende haecken/ en moet ghevelt ende gheslaghen worden opt hooft. Want al is hy deurschoten ofte deursteckē/ hy loopt noch inde Zee wech. Oock so waren daer seer goede Voghelen om te eeten/ ende in seer groote menichte: Zy hebben hōlen inde aerde daer zy broepen/ gelijk de Conynen hebben/ want zy connen niet vliegen: Zy en hebben gheen pluymen als d'onse op haer vleegels/ ende zy geneeren haer byde visch inde Zee/ en broepen aen landt. Wy noemden die vogelen Penguins, dat is Withoofden. Dese reede is een seer goede plaetse om schepen te calfaten/ aen grondt te brenghen

Wonderlijcke
seeghonde.

Grēde begeerte
le. a. diese fē-
quins ne-
den ende aē.

B

brengghen / ende onder schoon te maken / want het bloept ende ebt daer veel waters. Daerom setteden ende reynichden wy onse schepen aldaer.

Den 24. December / op Meriabont / eenige vā ons volck / een man ende jongen / gingen ontrēt een myle van de schepen / nae een schoone groene valepe / aē de voet vant gheberchte / daer twee oft drie daghen te bozen ons volck eenē put gegraven hadden / zijnde daer ontrent nergghens geen soet water / ende dit was noch brack: daer gingen dese man ende jongen haer hemden wasschen / en wasschende aende put / was daer een menichte van Indianen afghecomē / ende dese daer bindende / schoten van twee hoopen aende zyden vande steenrotte met haer pylen / ende quetsten de man met de jongē. Haer hoe wel zy 50. oft 60. sterck waren / zijnde van onsen Generael met 16. of 20. man vervolcht / vluchten terstont. De mas was dwers dooz de knie gheschoten / en was ghe-naemt Jan Garge / ende de jonghen wert gequetst inde schouder. Haer pylen zijn ghemaect van dun Riet / de hoofden ghewapent met een stuck van een keyken / seer constich vast ende wel ghemaect. Zy sien seldom ofte neimmermeer eenighe Christenen / zijn geheel wilt / als wilde beesten / en so vluchten zy vooz ons. Wy namen de mate van een van hare treden / en die was 18. duymen lanck. Haer maniere zijn / wanneer zy sterben / dat zy de dooden brengen op de steenrotten aende zeecant / ende begravense op

de toppen / ende in haer graben leggense mede haer bogē ende pylen / ende alle haer tieragien en tweerdichste dat zy hebbē gehad / dwelck zijn syne schelpen die zy aende zeecant binden / die zy sijn en constich viertant / en andersins wert te smyden / dit leggē zy onder haer hoofden. Haer graben zijn gemaect van groote langhe steenen / ende tgraf is rondtōne beset met des doodens pylen: die alle (ghelijck oock het graf) met roode verwe bestreecken zijn / daer zy haer selven mede vertwen.

Den 28. December vertrocken wy wt de Haben Desire, ende voeren na een Eplant / dat leyt 3. mylen daer van zuprwaerts / daer wy onse overschotē vogelen Penguins souten vooz victualie / ende voeren voozts langs de rusten zupdrwest ten zupden.

Den 30. December vielen wy by een rotte ofte steenclippe / die leyt ontrent 5. mylen vant landt / seer gelijckende Edcestone, die daer leyt inde haben van Plymouth, ende wy wirpen vloot / ende vonden 3. baden / steenachtighe grondt. Een myle hier af / de steenrotte houdende west zupdrwest / voeren lancks de rusten zupdr zupdrwest / ende vonden menichē van zee-honden. Dese steenclippe staet in 48. graden ende een half / zupdrwaerts van de Linie.

Anno 1587. den 2. Januarij.

Genaecten wy een schoon wit hooft oft Cabot gheleghen in 51. graden / ende hadden sephen baden waters / een myle vant landt zijnde.

Den

De 1. soorte
van Reusen.

1587.

Den 3. Januarij bielen wy weder by een ander groote witte Cabo / gheleghen in 52. graden ende 25½. minuten. Van welcke Caep loopt cē leechte ontrent een myle te zuydwaerts / en dese leechte reykct tot de openinge ofte mont vande sorgelicke Strate ofte engte van Magellan / die is in sommighe plaetsen 5. ofte 6. mylen wijd / ende in twee plaetsen veel enger. Onder dese Caep ankerden wy / ende verloren eenen ancker door storm ende quaet weder / geduerende drie daghen seer sorgghelyck.

Den 6. Januarij boeren wy de strate van Magellan inne.

Den 7. boorſ. seplende vande mont na de engte / namen wy eenen Spaengiaert aen landt / genaemt Hernando, die daer was met noch 23. Spaengiaerden / welck alle de reste was van 400. die daer ghelaten waren 3. jaren te bozen in dese strate / ende soo nae ghestorven van hongher ende armoede / en dien dach boere wy de Strate / daer ons den Spaengiaert toonde het hol van een cleijn schip / dwelck wy achten te wesen een Barcke vā Jan Thomas. Het is van de mont der Strate tot de engte 14. mylen / ende is gheleghen west ten noorden / den mont staet in 52. graden. Want alderenghste der Strate tot Penguijns Eplandt is 10. mylen / gelegen west zuyd west / wat zuydwaerts / daer wy ankerden den 8. dagh / vinghen / dooden ende souden veel van die Penguijns voor victualie.

Zp enteren de strate van Magellan / daer zy een Spaengiaert vinghen.

Den 9. Januarij vertroocken wy van Penguijns Eplandt / varende zuydt zuytwest tot de Conincklike Philips stadt / die de Spaengiaerden daer gebout hebben / welcke stadt hadde vier Bolwercke / ende elck Bolwerck hadde een gegotten stuck gheschuts / de welcke in d'eerde begraven ware : de storcken ende raders staende op haer plaetsen niet begraven. Wy groeven nae de stucken / bondese ende namense al. De stadt was wel ghelegen / op de beste plaetse vande Strate / versien en ghelegen by bosch ende by water. Zy hadden haer kerckie opgebout / staende alleene. Zy schenen te hebben onder haer strangh recht / daer stont een halve galghe / daer zy executie over een vanden haren ghedaen hadden. Ons dochte dat zy moesten een tijt lanck alleenlick op mosselen ende stecken geleest hebben / want daer en was anders niet te becomen / uptgenomen eenighe wilde dieren / die by wylen uyt tgeheberchte aet versch water quamen drincken. Dese Spaengiaerden waren daer alleenlick gecomen om de Strate te bewaren / op dat niemant daer door soude varen inde Chileche Zee / die de Spangiaerden noemen de Zuyd-zee / dan alleenlick haer eyghen volck : Maer ghelijck het bleek / het en was Gods wille niet / want gheduerende den tijt van drie jaren / dat zy daer waren ten minsten / condon zy daer niet doen groepen dat prospereren wilde / ende dat Indische Landt-volck quam haer seer dickwils bespzingen /

Coninck Philips stadt gebout inde Strate van Magellan / worde bescheut / en was verlaet by de Eng. 15. stien / graden 30. 45. min.

De Spaengiaerden van hongert ghestorven.

befpzinghen/tot dat haer boorzaet van leestocht op was/ ende gheen middel voor handert om meer uyt Spaegien te becomen/ soo dat zy sterven van hongher in haer hupsen ende in haer cleederen/ soo wy die noch bonden tot onser aencomste. Soo dat ten eynden de stadt seer besmet was niet stanck vande doode menschen/ waer deur de levende ghenoodtsaecte waren de stadt te verlaten/ daer begravende sulcke ghereetschap als zy hadden/ ende op hope trocken langs de Zee-cust/om noordzuft te soecken tegen den hunger/niet mede nemende dan elck man zijn busse ende ghereetschap die hy draghen coude/ dat vele van swackheyt niet en couden doen/ ende so leef den se/ wandelende een jaer ende meer/ haer generende met bladeren/ vruchten/ wortelen/ ende somtijds met vogelen diese schieten mochten. Ten lesten resolbeerden zy te trecken nae de riviere de Plata, alleenlick 23. levende oberghgebleven zijnde/ (waer van de twee vrouwen waren) van vier hondert. In dese plaetse waterden wy gherustelick/ons wel verheende van water ende hout. Onse Oberste noemde dese plaetse Porto Famine, ende the towne of famine, dat is/ Hongersstadt/ het leyt op 53. graden 18. mi. by de observatie totten zuydwaerts.

Den 14. Januarij schepden wy van dese plaetse/ ende voeren zijnde zuydwest/ ende soo voorts tot Capo Froward 5. mylen west zuydwest. Welcke Cape is ghelegghen op het aller zuydlickste vande

Strate/ ende ghelegen in de Latitude van 53. gra. en 35. mi. Van dese Cape voert wy west te noorde byf mylen/ ende stakē ons in tē Bape ofte inwijck aende zuydzyde/ dwelck wy noemden de Mossels Bape/om dat daer so vele Mossels waren. Wy lagghen daer 6. daghen/den wint zijnde west.

Cape Froward op 53. graden 35. minuten.

Den 21. Januarij schepden wy van dese Mossels Bape ofte inwijck/ende voeren noordwest ende by westen vier mylen/ tot een fraye zandachtighe Bape aende noordzyde/ de welcke onse Generael noemde Elizabeths Bape/ ende so wy daer reeden/ stierf een van ons volck uyt de Hugh Gallant, ghe-naemt Grep/ een Tunnerman/ ende wert in die Bape begraven.

Den 22. Januarij seylde wy wt Elizabeths Bape nae de noene/ twee mylen weechs/ daer een verlich water Kebierckē was/ int welke onsen oversten wel drie mylen opvoer/ metten Schips boot/ hebbende goede ende plapsante landouwe/ al leech ende plat landt/ ende sulcken sagghen wy geen meer in alle de strate/maer al stechtich/ ende seer hooch berghachtich. Op dese Kebiere waren veel Wilden ofte menschen die wy sagghen ende oock aensprakē/ het waren menschen-eters/ende levē by rou vleesch/ ende dierghelijcken cost/ dese hadden de voorsz. Spaengiaerts bespronghen/ want zy hadden Mosselen ende stucken van Kappieren/ daer zy hun pen mede maecten. Zy deden hun beste om ons hooger

Elizabeths Bape.

Wilde berstige mēschē.

Porto Famine of Hongersstadt leyt op 53. graden 18. minuten.

Canael van
S. Hieronymus.

hoogher de Kebiere op te locken / om ons te verra-
den / dwelck ghemerct wert by onsen Generael / be-
val onder hun te schieten met onse Bussen / waer
mede wy veel doot schoten. Daer nae seylde wy
weder upt de Kebiere tot het Canael van S. Hiero-
nymus 2. mylen van daer. Van dit Canael van S.
Hieronymus 3. oft 4. mylen / voeren wy west tot een
Caep / op de noordt zyde / ende van dat Caep totten
mont vande Strate / leyt den cours noordwest ten
westen / ende west noordwest. Tusschen welcke
plaetse lagen wy dooz contrarie wint in de Haven /
tot den 23. february / hebbende seer boos ende vuyl
weder / met grooten regen ende storm-winden / die
vant gheberchte quamen / so dat wy moesten abon-
tueren al onse beste Cabels die wy hadden / de wel-
ke / sose ons gesaelgeert hadden / soudent hebben alle
moeten verdrincken / ofte aen landt vā hunger ster-
ven / want duerende den tijdt dat wy hier laghen /
d'welck eē volle maēt was / aten wy niet dan Hof-
selen ende Voghelen / ende wat wy aen landt von-
den / daghelijcks onsen cost soeckende / alsoo de Vo-
ghelen des lochts doen. Altiijt gheduerichlijcken re-
ghenende.

Magellans
Strate lang
90. mylen.

Daer zijn alle mylen ofte twee mylen / aen beyde
zyden des landts goede Havenen ende Reeden / en
tusschen de Kebiere van S. Hieronymus totten mōt
van de Strate aen de Zuydt-zee / zijn ontrent 34.
mylen nae onse gissinge. Soo dat de lenghte vande

gheheel Strate / is ontrent 90. mylen / namentlijk
Engelsche leguas gerekent tot 20. inden graet / en
den mont vande Strate is gheleghen op de selfde
hooghde / daer het incomē staet / also wy comen upt
de Noordt-zee / te weten : ontrent 52. graden ende
twee derdendeel / ten zuydtwaert van de Linie.

Den 24. february voeren wy in de Zuydt-zee /
ende aende Zuydt-zyde int uytvarē vande Stra-
te / leyt een fraye hooghe Cape / met eenen langhen
punt daer aen hanghende / ende op de noordtzyde
zijn 4. oft 5. Eylanden / ontrent 6. mylen vant vaste
landt / hebben daer ontrent veel leghe ende ghebro-
ken ofte ghesoncken grondt / en is gheheeten Las
Anegadas. Op de noene brachten wy dese Eylan-
den oost van ons vijf mylen / den wint zuyden. Den
eersten Deerte overviel ons eenē storm upten nooz-
den / in welken nacht onse Schepen verlozen het
schip Hugo Galland, zijnde 49. ende een half gradē
ende 45. mylen van't landt. Dese storm duerde 3.
ofte 4. dagen / in welken tijt wy (zijnde in de Hugo
Galland, en upt tghelicht vande andere twee sche-
pen) dochten elcke ure te sincken dooz een leck dat
ons schip hadde / waer by wy so vermoeyt ende ge-
swackt waren / met arbeyt van pompen / ende twa-
ter upt te cruyghen / soo dat wy in 3. daghen ende 3.
nachten niet en sliepen.

Schip van
Hugo Gallant
in groot ge-
rijckel.

Den 15. Deert des morgghens gheraecten wy
met ons schip Hugh Gallant, tusschen t' Eylant vā

23 3.

S. Maria,

S. Marie, ende twaſte Landt / waer wy weder vonden den Admirael ende ſchip de Content, die ghereeden hadden 2. dagen by het Eplandt la Mocha, dat is ghelegghen in de 3de Latitude van 38½ gr. op welke plaette gingen eenige van ons volck aen landt / met de Vice-Admirael's Boot / daer de Indianen: tegen ſteden met boghen en ppen / en waren ſeer bezeeft van onſe buſſen. Deſe Indianen zijn vanden vande Spaengiaerden / toebehoorende een groote bekende plaette / gheheeten Arauco. Zy ſaghen ons aen voor Spaengiaerden / ſoo wy naemaels verſtonden.

Deſe plaette Arauco gheheeten / is ſeer rijk ende vol van Goudt-mynē / ende hadde noch noyt vāde Spaenſchen ghedwongen gheweest: maer waren altyt met ſchade van daer ghedreven. Want deſe Indianen zijn en diſpoost en ſtout volck / ſeer ſtaende op hunne bypheet.

Den 15. voorsz. trocken wy onſe anckers op / en liepen aen de weſt 3de vā S. Marien Eplandt / daer wy laghen op 6. badem waters / ſeer goede grondt.

Den 16. Meert voer onſen Overſten aen landt / met 70. oft 80. mannē / elck met zyn gewep / en daer quamen na ons toe ſeker Indianen / waer van de twee (zijnde de principaelſte vā landt) meynden dat wy Spaengiaerden waren / ons quamen groeten ende willecom heeten: want het landt is onder de Spaengiaerde. Deſe brochte ons tot een plaette

daer de Spaengiaerden een kercke ghemaect hadden / met cruppen ende outaren daer inne / ende ontrent de kerck waren 40. oft 60. huſſen / die vol waren van Terte ende Gerſte / in ſtroo opgebonden / ende elcke bundel ofte ſchoove mocht houden een buſſel ofte halve viertel. De was ſo goet en ſupber Cozen / als wy eenigh mochten hebben in Enghelant. Daer waren oock gelijke bundels van Potate wortelen / ſeer goet om eten / al ghereet liggende inde ſchuren voor de Spaengiaerts / om die te halen voor den tribuut. Dit eplandt gheeft oock veel derhande ſoorten van ſcripten / Derckens en Hinnen. Het volck wordt onder ſulcken ſtrengē ſlavernie vande Spaengiaerden ghedwongen / dat zy niet een Dercken ofte Hinne en dorvē eten / ende zy hebben al Chriſtenen ghemaect op haer maniere / dat is / de Vater noſter ende Ave Maria int Latijn doen leeren / met eenighe andere ghebeden.

Aldus hebben onſe ſchepen haer wel verſien van Cozen / en oock van Derckens vleesch / ſo veel als wy ſout hadden om te ſonten. Oock menichte van Hinnen ende ſacken met Potates wortelen / met ontrent 500. Zee-honden ende Guinees Coorn / gheheeten Mays, alle dit nemende / lieten wy noch veel ende groote quantiteyt liggen / ende onſe Generael hadde twee vande principaelſte altyt in zyn ſchip / ende dede haer goede chiere aen / maecteſe ooc met wijn wel volick / ende zy luydē daer heel wel met kende

Eplandt
La Mocha
op 38. graden
den Spaengiaerden niet
ſubiet.

Merck ghes
acht de rijk-
ſte plaette vā
goudt / ende
noch onbe-
dwongen.

De Indianen
van S. Ma-
rie Eplandt
zijn ſpaenſche
Chriſtenen
ghemaect.

kende dat wy geen Spaengiaerden waren / maecten ons teekenen (so veel als wy conden verstaen) dat (so wy oer voeren aerst vaste landt tot Arauco) wy daer veel gouts souden vindē ende groote rijkdom: maer midts dat onse Generael haer niet wel en verstonde ende haeste maecte / hebben wy in 2. oft 3. daghen ghereetschap van vertrecken ghemaeckt.

Den 18. Martij smorghens zijn wy van dese plaetse vertrocken / loopende alle dien dach nooydt nooydt oost ontrent 10. mylen / ende des nachts lagē wy met een klein seijl ontrent de kusten.

Den 19. voorschreven voeren wy oost nooydtoost neffens landt / naer een plaetse / gheuoemt de Conceptie, daer wy onder een Eplandt ankerden tot des anderen daechs / sonder aen Landt te gaen.

Den 20. Martij voeren wy vande Conceptie na een Bape die zandich was / daer wy versch water ende beesten saghen: maer wy en toefden daer niet.

Den 30. Martij quamen wy inde Bape van Quintero, ghelegghen in 32. graden ende 50. minuten. Den selven dagh als wy te ankeren quamen inde Bape / daer was een Ossenhoeder die beesten bewaerde / die lach en sliep op den top vande berch / ende als hy wacker worde / ende onse 3. schepen sach / was hy seer verslaghen / ende al eer wy conden aen landt comen was hy op zijn peert gheraecte / dat

daer hy weyde / wech loopende so haest als hy conde. Onsen Generael met 30. schutten aen landt gebaren zijnde / en hadde daer geen ure gewerkt / daer quamen 3. peerde ruyters met bloote sweerden nae ons toe gherent / tot een hoge scheute van ons / ende quamē niet naerder. Onsen Generael sandt na haer toe twee van onse volck met haer busen / myt oock Fernando, den Spaengiaert / dien wy ghevanghen hadden inden mont vande Strate van Magalanes, een vande 400. die van armoede ende honger vergaen waren. Maer de twee ruyteren wilde de onse niet laten met haer buschut naerder comen: maer maecten teekenen dat een soude alleen comen / also lieten de onse Fernando alleen gaen / onse twee niet verre van hem staende. Sy hadden groote spraken / ten lesten quam Fernando weder van haer / ende verhaelde wat sprake hy met haer ghehadt hadde / om victualie / die sy toe seyden / dat wy soo veel souden hebben als wy begheerden. De Generael sandt Fernando met een ander bootshappe wederom tot haer / ende een busgheschut met hem / ende zijnde hy haer ghecomen / wilden sy maer een alleen te sprake staen / welck den anderen toeliet / ende een wepnich te sanie sprekende / sprongh Fernando achter op een van hare peerden / ende reedt alsoo met heur wech. Niet teghenstaende zijn groote ende sware eeden die hy daghe

dagelijks ter contrarie gelwozen haddel aen den Generael ende alle het volck / als haer niet te verlaten / maer met haer te leven ende te sterben. Onsen Generael siende dat hy alsoo upt ghestreken was / nam in versch water: ende met goede wachte voer aen boort / met intentie des anderē daechs int landt te senden / om haer woonplaetse te soecken / te plonderen ende te verbranden.

Den lesten Martij gingh Capiteijn Habers op int landt met 50. ofte 60. mannen met haer musketten / ende trocken 3. oft 4. mylen int landt / daer zy saghen veel cudden van koepen ende Ossen weyden / die seer wilt waren. Desghelijcks veel hoopen van Deerden / Herrien ende Deulens / oock wilt ende onhandelick. Daer waren oock Hasen ende Conynen planteyt / veel Patrysen ende Wilde vogels / het landt seer vruchtebaer / met versch water / vol ghevoegelte van alle soorten.

So verre ghegaen hebbende / dat wy niet voozder condon comen / om het hooch steijl gheberchte / rusten wy ons by een schoon versch loopēde rivier / comende wt tgeberchte / neffens schoone weyden. Wy droncken vant water ende herverschten ons selven / ende trocken weder na onse schepen toe / lāgs den wech daer wy dochten te mogen volcks wooninghe vinden: maer alle dien dagh treckende / condon wy niemandt vinden / maer veel wilde honden. Nochtans waren daer dien dagh 200. peerden wt /

om ons te bespringen op het rappoort vande peerden ende den verlopen fernando / dat wy seer onsterck waren / de welcke ons wel ghesien hadden: maer zy dorsten ons niet bespringheit / meynende dat wy veel stercker waren / overmidts de goede ordie die wy int marcheren hielden / tot dat wy des avonts weder te schepe quamen.

Aprilis.

Den eerste Aprilis 1587. ging ons volck aen lāde een vierendeel van een myle vande schepen / aen eenen water put / om versch water / ende alsoo zy nu neerstelijcken (sonder groote hoede) haer vaten vulden / soo quamen daer gherent vant gheberchte ontrent 200. peerde / de welcke / eer ons volck conde nae de steenrotse loopen (want daer sommighe vande onse ghewapent waren) twaelf werde achterhaelt / dootgheslaghen ende ghevanghen / ende de reste werde ontfet van de gene die op de rotse waren / en hoe wel datter maer 15. met haer wapenen waren / so schermutseerden wy wel een ure met haer / ende versloegender wel 24. ende de rest vertrack. De namen van onse verslaghenen / waren als volcht.

24. Spaen-
giardren vers-
laghen.

Wt den Admirael.

Thomas Lucar van Londen / soldaet.

Richard Weler van Londen.

Robbert Pitcher van Norfolk / soldaet.

Ian Longh.

De 1 Ossen
Deerden
koepen ende
ander gebied-
te.

Ian Longton van Gloucesterlandt.
 Willem Kinghman van Dorsetlandt/ soldaet.
 Willem Hils upt Cornuwal.

Wt den Vice Admirael.

Willem Bird van Weymouth.
 Laurens Gamesby van Newcastle.

Wt de Hugh Gallant.

Herri Blackwel van Weymouth.
 Willem Stevens van Weymouth/ bufschieter.
 Hunfrey Diericx van Londen.
 Willem Pitte van Scherborn in Dorsetlandt.

Na dit verlies bleven wy noch inde Reede liggē/
 met fcherpe wachte/ tot den 5. April/ ende namē wa-
 ter in/ in fpijt vande vyandt.

Den 5. voorsz. voeren wy upt de Bape vā Quin-
 tero, ende een mple van daer leydt eē Eylandt daer
 veel vande vogels Penguijns zijn / daer wy onse be-
 hoeftē van namen/ ende feplden wech noorden ende
 noorden ten weften : want fo ftreckt de ruf langhs
 henen.

Den 15. April quamen wy recht ober eē plaetfe/
 gheheeten Morromoreno, die is ghelegghen op 23. en
 een tweedendeel graden / ende is eē goede haven/ en
 daer is een Eylandt dat de haven goet maect / wāt
 eenich fchip mach vā d' een ende d' ander zyde inba-
 ren. Hiēt voer den Generael met 30. mannen aen
 landt/ en soo wy landen/ quamen de Indianen van
 boven de fteerrofien af / tot ons/ niet verfch water

8

ende hout/ ons ontmoetende. Want zy ontfien de
 Spaengiaerden feer/ ende is feer fimpel volck/ ende
 leben feer wilt: want zy brochten ons tot haer woō-
 fteden/ omtrent een mple van daer/ daer faghen wy
 hun vrouwen ende wooningen/ die niet en zijn dan
 eenighe vellen van beeffen/ op de gront gheleyt/ en
 daer ober twee oft meer vorcken oft gaffelen opge-
 fet/ daer andere faken obergheleyt/ ende bedect met
 tacken van boomen. Haer cofl is rouw vleefch/ dat
 feer fcinckt. Ende als pemandt onder haer fierft/
 begraven zy haer boghen ende yplen met het lich-
 aem/ ende al dat zy weerdich hebben. Want wy o-
 pendē een van haer graben/ ende faghen haer ge-
 woonten. Haer Canoes ofte Booten zijn feer con-
 flich gemaectt van twee vellen/ al of het blafen wa-
 ren/ ende zy hebben als twee blafen indē Boot / vol
 opgheblafen met een piipken/ ende wel ftijs toeghe-
 bonden ende ghenaept met zenuen van wilde Bee-
 ften/ ende int water comende/ fwellen feer dicht toe.
 Het defe Booten gaen zy in zee ende vanghen veel
 vifch / ende betalen daer de Spaengiaerden haer
 tribuijt mede. Maer zy handelen de vifch feer bet-
 felick ende vuyl.

Indianen
 betalen haer
 tribuijt met
 vifch.

Den 23. April/ fmozgens / namen wy een clepue
 barcke/ die upt Arica quam geroept / de welke wy
 behielen ende noemdent den Ioris, tholck verlietent
 ende bluchten met het fchuijten. De Hugh Gallants
 boot nam de Barcke ende des Admiraelis Pinaffe/
 ende

C

ende volchden de schuyte; maer condense niet ghe-
crigen/ vooz datter het volck uyt was/ dies voeren
3p inde haven van Arica, ende abordeerde eē groot
schip van 100. vaten / vooz de stadt op ancker liggē-
de; maer daer en was goet noch volck in/ dan tbloot
schip. Die van Arica deden 3. ofte 4. schoten nae de
Pinasse/ also wp voozby quamen / ende hadden die
niet een Minioen cloot bycans gheraecht uyt het
fort / waer ober wp inde haven voeren metten Ad-
mirael ende Hugh Gallant: want de Vice Admirael
de Content, was achter uyt tghesichte / waerom
hebbende oock zijn Boot ghebreck/ landen wp ons
volck niet. Want onse Generael ende tvolck was
gheresolveert het fort in te nemen/ eer datse binnen
stercker vā volck worden. De oorlaeck waerom de
Content achter bleef / was om dat 3p 14. myle zuyt-
waert van Arica, in een plaets daer de Spaen-
giaerden ghelandt waren / een heel schips ladingh
van Bottios oft potten met Spaensche wijn cre-
ghen / waer van hy soo veel mede nam alst voeren
ronde/ ende so quam hy ons inde haven ghevolcht.
Dien dach als wp merkten dat die van Arica haer
volck vergadert/ haer goet ende schat uytghevoert
ofte begraven hadden/ hebbende ons comste vernoe-
me/ was daer meer volcks van ander plaetsen ver-
gadert/ daerom onse Generael geen profijt van lan-
den en sach. Terwijl dat wp daer laghen/ schoten
3p nae ons/ ende wp wel twee teghen een. Onse Pi-

nasse voer dicht ondert landt ende haelde een an-
der Barcke die daer reede in sppte van alle hun
sterkten: 3p schoten dapper nae de Pinasse/ maer
condense noyt gheraken. Hier na landt onse Gene-
rael een boot uyt met een vrede vendel nae't landt/
om te weten of 3p het groot schip wilden rantsone-
ren/ twelck 3p wepgerden / om dat 3p speciael ver-
bodt ontfangē hadden vanden Viceroy van Lima,
gheen schepen ofte volck te rantsonerē / op verbeur-
te vanden hals. Onsen Generael dede dat op hope
van sommighe van onse volck te lossen / die van't
peerdevolck te Quintera ghevanghen waren / an-
ders en sochte hy gheen sprake.

Den 25. April noch liggghende in dese reede / sa-
ghen wp een seil comen van't zuyden / dertwaerts
toe. Onse Generael sant onse Pinasse metten Boot:
maer die vande Forten ende hooghe gheberchten
maecte sulcke teckenē / met vuyt uyt hun wache-
hupsen/ datter schip twee mylen vā daer / eer de Pi-
nasse conde by hun comen/ aen landt strande/ zuyt-
waerts vande stadt / maer hadden luttel moeyten
om het mede te nemen/ want tvolck ontlepent alle/
waer onder sommighe Monicken waren / also wp
die saghen aen landt loopen/ ende veel peerden qua-
men uyt de stadt tot hun ontfet / anders so hadden
wp ghelandt gheweest / sonder gheslaghen of ghe-
vanghen te worden. Daer na waren wp de Bar-
cke aen boort / die ghesoncken lach / ende pilgerden
die/

die dan daer was niet in van eenige weerde / en so quamen wy onse schepen dien nacht weder aen boort / ende sanderdaechs staken wy het groot schip in brandt / ende soncken een vande Barcken / ende namen d'ander met ons. Soo scheyden wy van daer ende voeren noordtwest.

Den 27. April namen wy een cleyn Barcke / die quam van S. Diago, seer by Quintera, daer wy onse volck aller-eerst verlozen. In dese Barcke vonden wy eenen George, een Griek / den welken was eenen redelijcken Pilot al de rusten van Chili. Dese waren ghesonden nae de stadt van Lima met brieven / van onse comste adviserende / ende van't verlies van onse mannen. Daer waren noch inde barck eenen Blamingh ofte Nederlander ende drie Spaengiaerden. Dese hadden alle moeten sweeren ende het Sacrament daer op moeten nemen (eer zy ter Zee quamen / voor eenige Monicken) dat zy de brieven / so zy ghenomen worden / souden inde Zee werpen / alsoo zy deden / als onse Pinasse die nae jaechden. Nochtans onsen Gouverneur dede die seer pynighen / haer duppen diverse reysen met ranghen ende persten nypede tot extreme pyn / dat zy dat al bekenden. Oec so drupchde hy den ouden Blamingh oft Nederlander dat hy hem wilde haeghen / ende hadde den bast om zynen hals / ende wert wat opghetrocken vander aerden / ende nochtans wilde hy niet bekennen / begeerende liever te

sterben dan meynedich te wesen. Ten lesten wert hy bekent by een vande Spaengiaerde / waer ober wy het vuyt inde barcke staken / ende namen het volck met ons.

Mayus.

Den 3. Mey quamen wy in een Vape / daer 3. Dorpen stonden / ghenamt Daracca, Chinga ende Pilca, daer eenighe vande onse landen / ende namen eenighe hupsen in / daer wy broot / wijn / vuyghen en hinnen vonden / maer de Zee was soo rouwe / dat wy niet condon landen aent beste Dorp / sonder perikel van onse booten te sincken mette volcke. Dese plaetse staet in 13. en twee derdendeel graden / zynde waerts vande Linie.

Den 5. Mey voeren wy uyt dese reede / latende de Content, onse Vice-Admiraal binnen een Eylandt van Zeales, waer by wy voor dien tijdt haer gheselschap verlozen.

Den 9. Mey saghen wy een seyl / dat onsen Admiraal na jaeghde met de Hugh Gallant ende den Ioris, dat wy onlancks ghenomen hadden uyt de reede van Arica. De Content Vice-Admiraal verlozen den Ioris, ende dat wy jaechden en condon wy niet achterhalen / ende den Ioris dien nacht volgen / de hebben wy hem verlozen.

Den 10. Mey de Hugh Gallant (in welke bercke

C 2

ick Fran-

De stam-
bassicheit
van een Ne-
derlander.

De Vape 15
Pisca op 15.
ende twee
derdendeel
graden.

ick François Prettie was) verlozen tgheselschap van onsen Admirael.

Den 11. *Men* wy inde Hugh Gallant voeren in een *Baye* gheleghen in 12. ende een derdendeel graden/waer wy bonden een rivier van versch water/savonts ontrent ten 8. uren/en hoewel wy vā cleinder macht waren/ ende niet meer dan 18. mannen aen boort hebbende/soo ginghen wy nochtans aen landt om water/ende hebbende een boots ladinghe ghebult/ ende aen boort varende/ zijnder twee ofte drie bande onse aen landt ghebleven/ende zo zy met hun wapenen wat wandelden/ bonden zy eenen hoop van 4. ofte 500. sacken *Beels* op eenen hoop ghelast/ ghedeckt met wat *Kiets*/ alsoo dien nacht vulden wy ons water/ ende namen soo veel *Beels* als ons goet dochte/dwelck ons wel te passe quam/ zijnde van ons gheselschap/ ende ghebreck hebbende. Smorghens inden dagheraet quamen wy aen boort/ende reeden daer op ancker tot nae de noene/ende terwyl die vant *Dorp* ons ghesien hadden/ dreeben veel beesten na de waterrant/ om ons aen landt te locken: maer wy dat merckede/lichten onse anckers/en verrocken den 12. *Men*.

Den 13. *Men* voeren wy in een *Baye* gheleghen op 9. ende een derdendeel graden/ daer wy peerde volck saghen/ ende daer landen onse Capiteijn M. Bruer, ick François Prettie, Arthur Warford, Ian Way, *Predicant*/ Ian Newiran, Andries Wicht, Wil-

lem Gargefield ende Hédrick Hilliard. Wy met ons achten/elck met zijn roer/ marcheerende een quartier van een mple lancks de zee-cant/ ende bonden daer een Boot van 5. oft 6. vaten groot/ opt landt ghetrocken een *Label*s lanckte/ ende met grooter moeyten stuerden wy het Boot int water/blot zijnde/ginck den Capiteijn ende ick daer inne/ terwyle d'andere haer dingen ende ghewepz gingen halen: maer terstont begonde het Boot te sincken/en waren terstont tot de knien int water/ende conden met ons rondassen 'twater so ras niet uytscheppen/ of het en quam daer noch rasscher in loope/ so dat wy ghenoech te doen hadden ons te salveren van te verdrinken. Als wy nu uytghecomen waren/stonden wy in groot perikel van ons eygē Boot/twelck wy niet meer en saghen:maer ten lesten/om de blacheyt bande *Zee-cant*/verre ende diep in *Zee* zijnde/ende de *Zee* seer rouw/moesten wy tot de orselen in *Zee* gaen/ ende also twee ende twee aen boort gheraken/ ende so seplden wy den 14. smorghens weder wech.

Den 16. *Men* wy inde Hugh Gallant, hebbende maer 16. mannen/namen een groot *Schip*/ dat qua van *Guaiaquil*, ende was ghenaemt den *Lowijs*, groot 300. vaten/op hebbende 24. mannen/en bochten met haer een halbe ure/waer in de *Piloot* was *Gonsalvo de Rubas*, die wy met ons namen/en een *Negro*, ghenaemt *Emanuel*. t *Schip* was nergens mede

een Bay op 12. graden.

400. sacken
meels gebonden.

Bay op 9. en
een derdendeel
graden.

Namen een
groot schip
van 300. vaten.

7. graden bē
supden last-
ende.

mede gheladen/ dan met balckē ende wat victualie/
waeromme wy dat lieten baren 7. mylen van landt
seer leck tot sinckēs toe/ in 7. gradē ten supdrwaerts
vande Linie. Wy soncken haer Boot/ ende namen
haer voorseijl/ met seker victualie.

2. twee sche-
pen ghecomē
waer af d' een
toel 20000.
pont weert
diegh was.

Den 17. Wy vonden wy den Admirael ende de
ander schepen weder/ ende zy hadden ghenomen
2. rijke schepen/ gheladen met Suicker/ Sprope/
Mays/ Cordomaen vellen/ Werckēs smout/ lacken
van Potados/ veel Indische Roeken/ sommighe
Marmeladen/ ende dupsent Himmen.

Het ander schip was geladen met Cartwen meel
ende doosen met Marmeladen. Het eene schip was
weert 20000. ponden sterclinc/ so het in Enghelant
ofte elders in Christenriick geweest ware. Wy vul-
den onse schepen so vol/ als wyse condēn stuwē/ de
overighe waren/ verbranden wy mette schepen: en
het volck/ die int verchten niet doodt ghebleven wa-
ren/ setteden wy met de vrouwen aen landt.

Den 20. Wy/ des morgghens/ quamen wy inde
reede van Paia, ende gheanckert zijnde/ lande onse
Generael met 60. of 70. mannen/ schermsclerende
met die vande Stadt/ ende dzevenle inde blucht tot
het opperste vande betghen boven de Stadt/ behal-
ven eenighe Slaven ende weynich andere/ die by
den Gouverneur belast wāren/ beneden in de Stadt
te blijven/ op de plaetse daer zy een nieu Fort begō-
nen hadden/ hebbende by den anderē ontrent 100.

mannen met een bebloet vendel. Daer en tusschen
schoot onsen buisc hieter upt een schip met een groot
stuk gheschuts/ ende de cloot viel onder dien hoep/
dwelck hun dede upt het Fort vliedē opeenē bergh/
ende van daer schoten zy met haer cleijn gheschut
onder ons volck. Als wy ghelandt waren/ ende de
Stadt Paia inghenomen hadden/ liepē wy dē bergh
op/ so dat wy binnen een ure haer daer af dzeven/ en
wy op den bergh comende/ vonden waer zy tgorde
v. borghen hadden. daer mede zy upt de Stadt ghe-
blucht waren. Wy vonden oock de quantiteyt van
25. pont ghewicht silbers/ in Realen van achten/ en
veel huijsraets. Haer packhuysen waren vol goede-
ren van alle soorten. Van onse Generael en wilde
niet ghedooghen veel Takens ofte cleederen wech
te nemen om haer niet te belenmeren oft te beladē:
want zy niet en wisten hoe de vbandt mochte ghe-
rust zijn inde wapenen/ zijnde wel sterck vijf tegen
ons een/ en wy hadden een halve myle tot onse sche-
pen te gaen. Alsoo keerden wy weder nae de Stadt
Paia, die seer wel ghehout is/ ende seer rein gehou-
den wordt in alle straten/ hebbēde oock een Stadt-
huys int midden/ ende hadde omtrent ten minsten
200. huysen. Wy staken het vup/ daer in/ ende ver-
brandēt rotte grondt toe/ met alle tgoet dwelck wel
weerdich was 15. oft 18000. Ducaten. Daer lach
oock een Barcke op de reede/ die wy oock verbran-
den/ ende so verrocken wy/ onsen cours stellende

De Stadt
Paia met
200. huysen
verbrandt
met een
Barcke.

nae't Eplandt van Puna.

Het Eplandt
Puna op een
graet van de
Equinoctiael
Linie.

Den 25. Mey quamen wy by het Eplandt van Puna, daer een goede veele is/ daer bonden wy een groot schip van 250. vaten op ancker liggen/ ghereet om haer te setten ende schoon te maken: want die plaetse is daer seer bequaem toe. Wy sonckē het schip ende boerē aen landt/ waer de Heer van't Eplandt woont/ by de water-cant/ die een seer costelick huys hadde/ seer constelijck gheordineert/ met veel schoone plaetsen ende binnen Camers/ ende buyten de Camers waren Gaelderpen/ met een heerlijck aensien ende uytzien op de Zee/ ende op het landt. Hadden oock beneden een seer schoone Sale/ ende een groote ruymte ofte Pack-huys aen d'een eijnde vande Sale/ legghende vol van Bottisios, gebult met Deck ende Teer/ ende Bast-stofs om cabels te maken. Want de cabels vande Zuydt-zee worden meest ghemaect op dat Eplandt. Dese grooten Casickque ofte Heere stelt al volck van't Eplandt te wercke ende te slaven voor hem. Hy selve zijnde een Indiaen ghebozen/ ende was ghetrouwt met een seer uptnemende schoone Spaensche vrouwe om zijn plasante wooninghe ende grooten rijkdom. Dese Spaensche vrouwe is gheert als een Coninginne van't Eplandt/ want zy gaet niet met haer voeten op de eerde/ als een seer verachtelijck dinck: Daer alst haer lust een wepnich te vermaecken oft te verluchten/ soo wordt zy altoos ghedraghen op

Denichre
van Cabels
ghemaect
in Puna.

vier mans schouderē/ in een Bare ofte Littiere/ met een seijl ofte bedecksel voor de Sonne ende wint/ hebbende staet-jonckvrouwen die op haren dienst wachten/ met een goet ghetal van de beste mannen haer vergheleschappende. Daer zy ende de Heere/ met alle d'Indianen/ waren alle gheblucht uyt het Eplandt/ al eer wy conden ten ancker comen/ door calme int incomen/ voeren doe nae het vaste landt/ mede nemende wel hoordert dupsent croonen/ welck wy vernamen uyt een Capiteijn van't Eplandt/ daer ghelaten met eenighe andere onder hem/ den welcken wy op Zee namen/ alsoo hy in een schuyghen oft Canoe was comen besichtigghen wat wy voor volck waren.

De 27. Mey voer onse Generael met seker schuyten ende rondalliers over na het vaste Landt/ daer ons dese Capiteijn seide/ dat dese Cassicke ofte Heere welen soude/ daer hy oock alle zyne rijkdom ghedraghen hadde. Daer wy daer aen landt comende bonden daer (nieuwelijck aencomēde) 4. ofte 5. groote Booten/ gheladen met Dannanas sacken/ met meel ende ander soorten van victualie. De Generael seer verwonderende/ wat zy mochten zijn/ ende wat datse hier mede meinden/ vraechde den Guide oft Indische Capiteijn/ hem belastende op zijn lijf de waerheyt te segghen (zijnde doen ghebonden en verbaest/ als wy oock alle waren/ vresende voor eenich verract (welcke antwoorde dat hy niet en wiste

wiste van waer datse quamen ofte mochten wesen: want inde schuyten niet een mensch en was. Ende om dat hy ons gheseyt hadde dattet een seker stuck was/ ende ghemaelick den grooten Cassique te vanghen met alle synen schat: want daer maer 3. ofte 4. huylen en stonden in een woeste plaetse/ daer hy ghevlucht was/ ende gheen resistentie en hadde. Nu dit selfde so niet vindende/ wert hy ghedreycht niet hanghen/ ende anderwerf gebraecht op synen hals/ wat dese schuyten mochten beduyden? Antwoorde: hy en conde niet bedencken/ van waer datse quamen/ ten ware om 60. soldaten te spysen/ die hy ghehoort hadde dat trecken soudē na een plaetse Guaiacuil gheheeten/ ontrent 6. mylen vant Epland/ daer 2. oft 3. van s' Conincks schepen op stapel stonden om te timmeren/ daer ordinaerlyck 100. soldatē in garnisoen lagē/ die vā ons gehoozt hadde en voorts 60. soldaten meer ghesonden/ tot hunder versterckinge en bevydinge der schepē en plaetse.

Onsen Generael dit hoorēde/ sonder hē te ontfet- ten/ met eē stout ghemoet syn gesellen vermanende/ trock terstont voorts inder nacht/ een onbekenden wech int bosch/ totter plaetse daer zy haer wachten gehoude hadde/ en warē eerst uytgetrockē so subytelicken/ dat zy harē cost bradende en siedende aent vuyt hadden gelatē/ gevlucht met hun goet ofte begravē/ so dat wy't niet rondē vindē. Wy namē hinnen/ en sulcks oys goet dochte/ en quamē so wech.

Den 29. Mey voer onse Generael in eē cleijn Eplandt by Puna, waer dese Heere van Puna hadde alle syn tapetserie ofte behangsel van syn camers/ die waren van vergult Leeder ende schilderpē/ seer frap met alle synen huijsraet/ ende de takelinge vā alle syn schepen/ rydinge in de haven met naghelē/ plere spijckeren ende dierghelijcke/ welke wy daer vonden/ ende namen al wech dat ons goet dochte voor onse schepen.

Het Eplandt is seer playfant van alles/ ende seer vruchtbaer: maer daer warē geen Opnē van gout noch silver. Daer waren ontrent 200. huylen in de stadt rondtom des Heeren huijs/ en so veel op eē ofte twee Dorpen meer int selfde Eplandt/ dat bycras so groot is alst Eplandt van Wicht by Engelandt. Daer is aen d'een zyde bande Cassicx huijs een frapen hof/ met allerhande cruyden daer in/ en aē lechste eynde een put van versch water/ en is ront om beset met boomē/ daer de Cattoen op groept/ op dese maniere: De soppen van dese boomen groeppen vol hantwen ofte bollen/ waer in de Cattoē groept/ ende inde Cattoen is zaet so groot als eē erwete/ en in elke bol zijn 7. ofte 8. van die zaepkens/ ende soo de Cattoen niet ghepluckt wordt als hy rype is/ so valt dit zaet af/ ende springht weder uyt.

Daer zijn oock in desen hof Wygeboomen/ die al- tijt vruchten dragen/ als oock Pompoenen/ Meloe- nen/ Comcommeren/ Radijs/ Rosemarijn ende Chymus/

Eplandt
Puna is by
Cras so groot
alst Eplandt
Wicht.

Cattoen boomen
ende
boomgacchē.

Cattoen
groept op
boomen.

Cyprius/met andere crupden ende vruchten. Aen d'ander zijde vanden hupse/daer is een andere boogaert/waer dat groepen Ozaengie Appelen/ suere ende soete/ Limoenen/ Ganaet Appelen/ Lymen met diverse andere vruchten. Daer is oock goede wepgrondt/veel Perden/Ossen/Kalveren/Koepē/Schapen seer vet ende schoone. Menichte vā Geyten seer tam/ghewoon zijnde ghemelckt te worden/hebben oock abundantie van Dypven/ Calcoensche Hoenderen ende Genden/ uptermaten groot. Daer was oock een groote ende wyde kercke by des Heeren huys/ daer hy het Landt-volck dede comen Nisse hoozen/ want hy selue was Christen gheworden/ als hy de Spaensche vrouwe troude/ ende op zijn bekeeringhe gheboort hy alle het volck Christenen te worden. In dese kercke was eenen hooghen Outaer met eē Crupceficx/ende daer hinghen in d'een eynde vande kerck 5.clockē. Wy verbranden de kerck/ende namen de clocken wech.

Hier en tusschen hadde wy ons Admirael'schip gheset ende schoon ghemaect/ nieu ghepeckt ende gheteert/ende brachten dat weder te water/houdēde onse wachte nacht ende dagh int groot huys.

Iunij.

Den 2. Junij smorghens/ also onse wachte was gaen wandelen d'een hier ende d'ander daer/ om Hinne/ Geiten ofte Schapen te soecken vooz den

cost/ quamen ons subptelijcken bespringhen ontrēt 100. Spaensche soldaten / met mul ketten ende een vendel/die dien nacht aen d'ander eynde van t Eplandt ghelandt waren/ ende alle de Eplanders met haer/elck met haer wapenen en bagagien/ ende dat dooz het aengheven van eenen Negro, ghenaemt Emanuel, die van ons vluchte tot onser eerster aencomste aldaer/also subptelick overballē zijnde/ hadden wy het te quaet/ want wy niet bobē 16. ofte 20. mannen byden anderen en waren/waer van alrede een ofte twee verslaghen waren/ eer dat wy conden aende hupsen gheraken. Nochtans schermutsleerden wy met haer wel anderhalf ure. Ten lesten dooz de menichte overballen zijnde/werden wy vanden berch ghedreven/nae de waterrant toe/ en daer bonden zy noch een wyle werck/ tot dat Zacharias Saxie, die lange met zijn helbaerde den wech vande berch bewaert hadde/ ende twee van hun verslagē hadde/mi vermoept zijnde/eē eerlicke doot ontfinc̃k ende seer cozt: want een cloot gingh hem dooz't lijf/ ende hem also dootlick ghequetst vindende/riep aen Gods ghenade/ende viel doot/ende daer na wert de vpandt wat verder vanden waterrant ghedreven/ tot dat ten lesten onse boot quam/ die so veel vande onse wech voerden/ alst conde in nemen/ die dooz de groote haeste in perikel van sincken was. Oock een ghenaemt Robbert Maddock, werde vā zijn eygen gheschut dooz't hooft gheschoten/ zijnde een haen aende

aende busse / welke door haeste af ginc / ende vier
vande onse moeste aen landt blyben / te weten / ick
François Prettie, Thomas Andreus, Steven Gonner
ende Richart Rose, die ons met ons gheschut beer-
dich begaven op een clippe / tot dat het boot weder
quam / dwelck daer terstont weder was / ende so ge-
raeckten wy oock aen boort. Daer werden bebon-
den 46. van onse vyanden verflaghen / die wy ghe-
slepyt hadden in boschen ende oude hupsen / alsoo
wy naemaels vonden. Wy verlozen 12. van onse
volck / als volcht.

46. Spaen-
giacarden ver-
flaghen met
12. Engels-
chen.

Engelschen verflaghen uyt d'Admirael:

Zacharias Saxie. Neales Ianzone.
Willem Seyrgifield. Nicolaes Heyndricksz.
Herri Roepers
Robbert Maddock, wy zijn eyghen busse.
Herri Maudlen, verbrandt.
Eduard busschierter, verdoncken.
Ambrosius Musicien, verdoncken.

Deze worden ghevanghen ghenomen.

Walter Tilliard, Eduard Smith. Herri Thasselyc.

Den selven dach / zijnde den 2. Junij / voeren wy
weder aen landt met 70. mannen / ende hadden we-
der een nieuwe schermutsinghe mette vyanden / en
dreevense inde blucht / zijnde 100. Spaengiaerden
met musketten / ende 200. Indianen met bogen / py-

len ende darten. Dit ghebden zijnde / staken wy het
bomp inde stadt / ende verbrandese totte gront / heb-
bende wel 300. hupsen / ende terstont verdestruiet de
wy haer hoven / boomgaerden ende beemden / ende
verbranden 4. groote schepen / diennen niet timmer-
de / staende op stapel.

Den 3. Junij wert ons schip de Content gheset
ende schoon ghemaecte int aensien van hun allen /
oock onse vmasse / die de Spaengiaerden verbrant
hadden / wert weder opghetimmeret.

Den 5. Junij verrocken wy uyt de haven van
Puna, daer wy 11. daghen gheweest waren / en voe-
ren op nae een plaetse / gheheten Rio Dolce, daer
wy waterden / in welcke plaetse wy soncken ons
schip den Hugh Gallant, wy ghebreck van volck /
zijnderen schip van 40. varen.

Sinckē haer
eyghen schip
Hugh Gal-
landt.

Den 10. Junij stelden wy de Indianen aen landt /
die wy in een Boot ghetomen hadden / so wy inde
haven van Puna quamē.]

Den 11. Junij voeren wy vade reede Rio dolce.

Den 12. Junij passeerden wy de Equinoctiael
Linie / ende continueerde onsen cours noorwaerts /
de gheheele maent van Junij.

Julij.

Den eersten Julij hadden wy int gelicht de kust
van Nova Hispania, zijnde 4. mylen van landt / inde
Latitudo van thien graden / noorwaerdt vande
Linie.

Den

Den

Den 9. namen wy een nieu schip/ groot 120. vatē/ waer dat een Provinciael in was/ ghebozen in Mar- selles, gheenoemt Michiel Sancius, ende was de eerste die ons tydinghe bracht van't groot schip/ geheeten S. Anna, dat wy naermaels namen/ comende vande Philippinas. Daer wart 6. marmē meer in dit schip: wy namen haer seplen/ toutwen ende brandt- hout tot onse behoefte/ ende verbranden t'schip/ maer be- hielen volck.

Den 10. Julij namen wy een ander Barcke / die advyse ofte tydinge droech langhs de kustten henen van ons / alsoo ons Michiel Sancius seide: maer al volck vande Barcke was aen landt ghevlucht. Gheen van dese schepen hadden eenighe goederen in: maer quamen van Sanfonato, in de Provintie van Guatimala, om alleen tydinghe van ons te dra- ghen / seer vreesende dat zy eerughe tydinghe van ons souden dragen/ verbranden wy het groot schip met het cleijn/ ende passeerden also. Daer passeerde wy de haven van Aquapulco, van waer de schepen upt reeden nae de Philippinas.

Den 16. Julij ankerden wy op 10. badem in de riviere van Capolita, daer wy dachten te wateren/ ende dien nacht voeren wy met 30. man inde Ma- nasse/ ende roeyde tot Guatulco, zijnde maer 2. my- len vande riviere/ ende is ghelegghen in 15. graden ende 40. minuten noordwaerts vande Linie Equi- noctiael.

Den 27. Julij / smorgens quamen wy op de reede van Guatulco, daer wy bonden een Barcke vā 50. vaten/ gheromen zijnde van Sanfonato, gheladen met Cacaos ende Anil, dat zy daer ghelandt hadde/ volck was al te lande ghevlucht. Wy landten daer ende verbranden de stadt met de kercke en het tol- huys/ dwelck schoo ende groot was/ in welck huys waren 600. sacken Anil, om daer mede te verwen/ ende elcken sack was wel weert 40. croonen / ende noch 400. sacken Cacaos, elcken sack weert 10. croo- nen. Dese Cacaos gaen ondert volck als gelt vooz spyle / ende 150. gaen vooz de weerde van eenen sil- beren Reael/ als gereet gelt. Zy zijn ghelijck een A- mandel/ maer zijn soo liefelijck van smake niet / zy eten en maken daer dranck van. Dit seide ons den epghenaer van't schip. Ick bonde in die selve stadt/ eer wy die verbranden / een mandeken vol doosen met Balsen olie. Nae dat wy de stadt gheplondert ende verbrant hadden (daer ontrent 100. huysen mochten wesen) quam den epghenaer van't schip vanden berch/ met een banier van vrede ofte bestāt tot ons (die eerst met al volck opt gheberchte ghe- vlucht was) ende quam ten lesten onse Manasse aen boort / op't woordt ende belofte van Capiteijn Ha- vers/ ende wy boerden hem by onsen Admirael tot Copalita, ende met hem ghelproken hebbende / set- ten wy hem dien nacht weder aen landt/ midts den Capiteijn hem dat toegheseyt hadde.

Beschryfte
van Cacaos /
gamde vooz
cleijn gelt
gangbaar.

Guatima
verbrant.

Den

Guatulco is
15. graden
40. minuten
noordwaerts

Den 28. Julij seplden wy van Copalita, om dat de Zee soo rou liep/ dat wy niet konden wateren/ en liepen weder op de reede van Guatulco.

Den 29. Julij voer onse Generael aen landt met 30. man/ een myle int bosch/ daer vinghen wy een Mestizo, wiens name was Michael de Truxillo, die Tollenauer was van die plaetse. Wy hadde by hem een deel huijsraets/ ende wy brochten hem met zijn goet aen boort. Een Mestizo is te seggen een Spaegiaerts sone/ geboren van een Indiaensche vrouwe/ als van ghemenght zaet.

Augustus.

Den 2. Aug. also wy ons water ingenomen hadden/ ende desen Mestizo ondertraecht/ settē wy hem weder aen landt/ ende voeren dien avont van Guatulco, gheleghen (als gheseyt is) op 15. graden 40. minuten noordtwaerts de Linie.

Haben ghe-
noemt Porto
Natividad.

De 24. Augusti voer onsen Generael met 30. man met de Pinasse tot een haven/ gheheeten Porto de Natividad, daer wy verstaen hadden van Michiel Santius, datter soude wesen een Pinasse: maer eer wy daer konden comen/ was de Pinasse ghevaeren om perlen te visschen. 12. mylen boordt/ so ons eenighe Indianen seplden/ die wy daer vonden. Wy vinghen enen Mullato, dat is/ half witten/ op syn bedde/ ghelonden met brieven van adbyte over ons/ al decusten langs henen/ tot nien Mexico. Wy doo-

den zijn Deert/ namen zijn brieven ende lieten hem achter. Wy staken het vuur inde huplen/ ende verbranden twee nieuwe schepen/ groot een jegghlyck 200. vaten het stuck/ diemen daer timmerde/ en also quamen wy weder aen boort.

Den 26. Augusti quamen wy inde Baye van S. Diago, daer wy van die versche ribiere water in namen/ lancks welke ribiere groepde veel Danna- nas boomen/ hier was overvloedige versche visch. Daer waren oock eenighe vande onse die na peerlen sochten/ maer vonden clepne quantiteyt.

Ribiere van
S. Diago.

perlen ghe-
vist.

September.

Den 2. September vertroockē wy van S. Diago, des avonts te 9. uren. Dese Baye staet in 19. gradē ende 18. minuten noordtwaert vande Linie.

Den 3. September ankerden wy in een clepne Baye/ een myle westwaerts vande haven de Natividad, gheheeten Malacca, is een goede reede/ ende des middaechs voer onse Generael met 30. mannen aen landt/ ende trock nae een vander Indianen Dorpē/ twee mylen van daer/ gheuoemt Acaelam, daer stonden omerent 30. huplen met een kercke/ die welke wy braken ende verbranden/ ende quamen weder aen boordt dien nacht. Het volck was al boor ons ghevlucht/ so dat wy dat saghen.

Den 4. September vertroocken wy vande reede van Malacca, ende seplden langhs de kust.

D 2

Den

Den 2. quamen wy inde reede van Charcralla, daer stonden twee hupfen by het water / ende dese Bape is 18. mylen bande Cabo de Corrientes.

Den 9. September / Morges vooz den dach / sant de Generael Capiteyn Habers met 40. manne Michiel Santius, zijnde onse Guide. Wy trocken op int landt ontrent twee mylen weechs / volghende eenē padt vooz bosschen ende wildernissen. Ten lesten quamen wy in een plaets daer wy drie huysghelinnen vonden / met haer wyven ende kinderen / ende eenighe Indianen / met noch een Spaengiaert / die een Timmerman was / ende eenen Portugees / die wy alle bonden / ende dwongense te comen met ons nae de Zee-cent. Onse Generael dede se vrouwen halen veel Dammans / Limoenen / Graengie Appelen / Dym Appelen ende andere vruchte / daer seer abundant zijnde / ende hy liet haer mannen wederom los / behalven Sembrano, den Spaenschen Timmerman / ende Diego den Portugees. Den 10. dach verlieten wy die reede.

Den 11. September quamen wy by een klein Eylandt / gheheeten S. Andries Eylandt / waer dat veel gheboegte was ende Sout / die wy drooghte / ende so vele van als sout / als ons goet dochte. Wy smeten oock veel Seales ofte Zee-honden en Ignanos doot / welck is een soort van Serpentes / met vier poorten ende een lanighe scherpe sterck / een vreet fatsoen vooz de gene die se voot en laghen en sy zijn

seer soet van smake. Wy laghen daer tot den 17. des / ende doen vertrocken wy.

Den 24. arriveerden wy inde haven van Massaculan, gheleghen op 23. ende een half graden / recht onder den Tropico van Cancer. Het is een seer groote riviere binnen / maer ghebarreert ende besloten inden mōt / ende op de noozdrzyde van Barre oft pūpel is buyten goet / soet water / maer is quaet aldaer te vullen / om dat het niet een leegh water soo black is. Een halve mple van landt daer is in die rivier veel versche visch / en opt land goede vruchte / waer van wy sommige haelden / doch niet sonder perikel.

Den 27. September vertrocken wy uyt die reede van Massaculan, ende liepen nae een Eylandt en mple noozdwaerts van daer / daer wy ontf schepen weder calfaten / ende hertimmerde onse Pimasse / ende daer by een quartier van een myl / is een Eylandt daer veel Zee-honden zijn.

Hier vluchte van ons en gebangen Spaengiaert gheheeten Domingo, zijnde met eenē bewaerder ge- gaen om herden te jasschen / en swom over aen t halle Landt / welck was en Engelsche mple vreet / al waer wy gesien hadden 30. ofte 40. Spaengiaerden ende Indianen / die te peerde waren / ende daer wacht hielden / gecomen van een stad / gheheete Shamettlan, welck is 11. mylen te landwaerts in / alsoo Michiel Santius ons verhaelde. Wy bonden op dit Eylandt / daer wy onse schepen calfaten / gheen soet water;

In een eysle
onse Pimas
bertimmer.

Shamettlan
een stad.

Ignanos
sijn Serpen-
ten / seer goet
om te vreten.

water: maer denre Gods hulpe / in onsen grooten
noot/gravende 3. ofte 4. voeten int zant / cregen wy
versich water / daer geen tecken ofte hope van wa-
ter hoor onsen ooghen en was / ende so wy dat niet
en hadden ghevonden / souden ghedwonghen ghe-
weest hebben 20. oft 30. mylen te rugghe te seplen/
om water / ende souden daer door onse Prince ende
ende buijt gemist hebben / daer wy so lange na ver-
langht ende ghehaecht hadden : Waer God ver-
weckte een ghevanghen Spaengiaerts herte/ ghe-
noemt Floris, die ons rade int sant te graben (daer
wy wat experientie te vozen van hadden) en vonde
goet versich water / alsoo dat wy onse nootdrift in
namen. Wy toefden hier totten 9. October/vertrec-
kende sabonts nae de Caep van S. Lucar, dwelck is
aende west-3pde bande Caep van California.

Den 14. October vielen wy met het Caep van S.
Lucar, welcke Caep is seer gelijk de Aelde by het
Eylandt van Wicht / ende binnen die Caep is een
grootte Bape / byde Spaengiaerden ghenaeint A-
guada Segura, in welcke Bape halt een schoone ver-
sche ribiere/waer ontrent veel Indianen woonden.
Wy waterden in die ribiere/ ende voeren daer af en
aen bande Caep s. Lucar totten 4. van November/
ende hadden den wint altyt westelick,

November.

Den 4. November onse schepen de Desire en Cō-
tent, daer in wy waren/alleenlick levende/ varende

op ende neder het hooghe landt van California, ^{California}
dwelck leyt in 23. ende twee derdendeel graden ^{op 23. ende}
noordwaerts. <sup>twee derden-
deel graden.</sup>

Den Trompetter van onsen Admirael gecom-
men zijnde inde mers / sach een seijl / draghende in-
waerts upter zee nae de Caep / waer over hy riep
met geen clepne vreucht van ons allen/een seijl / een
seijl. Waer door onsen opper schipper en meer an-
deren op na de groote meers clommen/die het selfde
waer vonden/ende den Admirael die goede ydinge
brochten/die oock seer verblijdt zijnde / terstont be-
laste de compaengie alles veerdich te maken/ welck
ghedaen zijnde/ jaechden wy dat schip nae 3. ofte 4.
uren/om de hoordeel vanden wint te cregghen / ende
op den nae noene cregen wy t schip boven wint / so
schoten wy daer na onse geheel 3pde grof geschuts/
ende een vollee van onse cleijn geschut / ende ledden
dat daer so op aen boort. Dit schip behoorde toe di
Coninck van Spaengien / ende was Admirael
bande Zuydtzee / ghenaeint de s. Anna, ende wert
ghereckent groot te zijn 700. vaten. Alsoo wy
ghereedt waren op tships 3pde te enteren / zijnde
niet boven 50. ofte 60. mannen ten uptersten in ons
schip / merckten wy dat den Capiteijn vant schip
zijn bechtplaetse hoor ende achter toegherust had-
de / want haer seplen bedeckten hy achter Ca-
steel / middelste ende hoor casteel/ so datmen niet een
man en sach / gheret staende met haer ghevep?

<sup>Dorom het
groot cofte-
lyck schip de
s. Anna.</sup>

als

<sup>Caep s. Lu-
car op den
Caep van
California.</sup>

<sup>Aguada Se-
guca.</sup>

als lancien/spieffen/ jabelijns / rappieren ende tar-
ghen / met een menichte van groote steenen / die zy
over boort wierpen op onse hoofden ende in onse
schepen/soo rasch ende dicke / dat zy ons van haer
schip dreeven / met verlies van twee van ons volck/
die verflaghen worden/ende vier ofte vijf ghewont.
Maer dit niet teghenstaende/rusten wy onse seplen
ende wapenen weder / ende gaven haer eenen nieu-
wen aenval/eerst met onse groote gheschut/ en daer
nae met ons cleijn / soo dat wy haer deur ende deur
schoten/doodende ende quetsende vele . Den Capi-
teijn staeende als een cloeck man op zijn tegen-weep/
met alle zijn volck/en wildent noch niet overghebe.
Onse Generael zijn volck moet ghevende/deede we-
der den derden aenval doen/ met alle het getier van
trompetten/ grof ende cleijn geschut/ tot haer groo-
te schade van volck / ende het schip deur schietende.
Aldus moedeloos / schadeloos ende in perikel van
sincken wesende / dooz eenighe schoten onder't wa-
ter/ende ontrent 5. ofte 6. uren ghevochten hebbende/
staken zy een blagghe uyt van vrede ofte bestandt/
ende versochten sprake (ghenade ende verskeringe
van haer leven / ende haer goederen te nemen. On-
sen Generael/uyt zijn goetheyt / beloofde haer ghe-
nade/gebiedende haer seplen te strijcken / ende haer
Boort uyt te hysen/ende aen boort te comen.

Als zy die hoorden / waren se seer verblijt ende de-
den also / ende een bande principaelste Cooplieden

quam aen boort / ende viel onsen Generael te voet/
versoekende ghenade / die haer alles vergaf wat
datter gheschiet oft ghepasseert soude moghen we-
sen/doch op sulcke conditie / dat zy met hem ende alle
zijn volck oprechtelijcken soupen handelen : Oock
met alle de rijckdommen die zy aen boort hadde/
dwelck de Coopman beloofde/ende so sandt hy om
den Capiteijn ende Piloot / die oock gebruyckt ge-
lijcke submissien / waer op alle den haren goet trac-
tement toegheseyt wert. Terstont so toonde de Ca-
piteijn ende Piloot den Admirael wat goederen zy
gheladen hadden/ te weten 122. dupsent Pezos van
Gout/elcke Pezo op twee gulden ofte vier schelling
Engels ghereekent. De rest vande rijckdom daert
schip mede was gheladen / waren Syden/ Sapi-
nen/Damasten/ Muske / ende diversche andere co-
stelijke Coopmanschappen . Oock veel van aller-
hande victualie ende kuer ende wensch van confer-
ven van alle soorten om te eten/ ende veel soortē van
allerhande goeden Wijn . Van dese dingen de Ge-
nerael gheinformeert wesende deur den Capiteijn/
waren zy belast inden Admirael te blijven.

Ende den 6. November voeren wy inde havē vā ^{Aguada Si-}
Aguada Segura ofte Puerto Segura, aldaer werde ^{gura.}
alle het volck vant spaensche schip (beyde mannen
ende vrouwen in ghetale 190. personen) aen landt ^{190. Span-}
gheset/ daer zy nae by een versche rivier hadden/en ^{giarden aen}
oock versche visch/ ghevoghelte en Houts genoegh. ^{landt gheset.}
Oock

Oock veel Compnen ende Haken opt vaste Landt. Onse Generael gaf hun oock veel victualie / Garvanse, Pescou, ende wat Wijns. Oock hadden zy alle de seplen vant schip / om haer tenten aen landt te maken / met oock so veel plancken / om een Barcke te timmeren. Daer nae begonden wy de goederen upt te hysen / ende het Gout te deelen / elk zijn portie ghevende. Van welcke yndeeling (den 8. November) veel vande Compangie begondt te murmureren teghen den Generael / principaelijk die inden Vice-Admiraal de Contér warē / dwelck noch tans op een seker maniere ghepaiseert werde / vooz dien tijt.

Den 17. November / dwelck de dagh ofte jaertge-tyde is vande gheluckighe Coronatie vande Conincklijcke Majesteit van Enghelandt / bebal de Generael feeste te maken / ende alle tghelchut rontomme af te schieten / met oock het cleijn geschut vā beyde de scheyen / en des nachts met vuyz ppen en vuyz werck / ende wederom het ghelchut af te schieten / tot groote verwōderinge vāde Spaengiaerts / die welcke noyt desghelijcks gesien en hadden. Dit ghedaen zijnde / soo ontfloech de Generael Candil h den Capiteijn van't schip / ende gaf hem eē reaelche vereeringhe / met provisie vooz zijn defentie teghens de Indianē / vooz hem ende zijn volck wapenen / als sweerden / rondassen / harnasch / cruyt ende loot / tot zijn groot contentement / maer vooz zijn vertreck

nam hy upt het groot schip twee jonghers ghebo- ren in Iapan, die beyde lesen ende scheyben condē haer eyghen sprake: den outsten hiet Christof fel, ontrent 20. jaren out: den anderen Cosmus, out ontrent 17. jaren / beyde van goet begriip. Noch nam hy mede upt tselfde schip 3. jonghers / ghebozen inde Eplanden van Manilla, den outsten Alphonso, van 15. jaren / den anderen Antoni de Dasi, out ontrent 13. jaren / ende den jongsten van 9. jaren / welcke na- maels woonden in Enghelandt / hy de Gravinne van Essex.

Voozder nam hy mede eenen Nicolaes Rodrigo, Portugalops / die niet alleene gheweest en hadde in Canton ende andere plaetsen van China; maer ooc in't Eplandt van Iapan, zijnde een landt yperma- ten rijk in silber Mynen / ende hadde oock inde Philippinas geweest / nam oock mede een Spaensch Pilot / die wel bedreven was vā Acapulco, ende op de rusten van Nova Spaingia; tot de Eplanden Ladrōnes, daer de Spaengiaerts ghemeenlick in va- ren om versck water / wanneer zy seplen tusschen Acapulco ende de Philippinas, welcke Eplandē vāt Ladrōnes niet alleen water en hebben: maer oock Vannanas ende Potatas wortelen / al hoe wel het volck daer seer rou / wilt ende heydens is.

Den 19. November / ontrent 3. uren na den noene dede den Generael het groot schip S. Anna, toebē- hoozende den Coninck van Spaengien / in brandt steken,

Namen me-
de twee jon-
gers van Iap-
an geboren.
Noch 3. vā
de eplanden
vā Manilla.

Acapulco is
de haven
daer se upt
seplen / als
men daer na
de Philipp-
inas.

De Capiteijn
wordt ont-
slaghen.

Verhanden
het groot
schip S. An-
na met 500.
baten goets.

Na huise
kerende / ver-
lozen het
schip dat
nopt thuys
quam met
Capiteijn
Zwaver.

Ladrones.

steken. Het hadde noch wel in 500. baten / van haer
beste ladinghe / ende wy saghent af branden tot het
water toe . Doen schoten wy een stuck gheschuts
af / ende settent seijl op met vrechden / nemde onse
cours thuys waerts na Engelandt / met eenē frapē
wint / die doen ghecomen was int oost noozdt oostē /
ende den abont ghecomen zijnde / lieten wy ons an-
der schip / de Vice-Admirael de Contēt achter ons /
die noch niet upt de haven ghecomen en was / ende
aldaer meynende dat zy ons soudē achterhalen /
verlozen wy haer / ende saghent nopt mer / en qua-
men oock nopt thuys.

Wy waren seplende van dese haven Aguada Se-
gura in California, nae de Eplanden van Ladrones,
de reste vande maent November ende den geheelen
December / ende so voorts totten 3. Januarij / 1588.
met eenen goeden wint 45. daghen / ende wy gisten
ofte achten gheseylt te hebben ontrēt 1700. oft 1800.
mylen.

Januarius.

1588. Den 3. Januarij / 1588. smorgens te 6. uren / hadde
wy teghesichte van een vande Eplanden vande La-
drones, geheeten het Eplandt van Guajana, twelck
staet op 13. graden ende twee derdendeel / nae het
noorden. Ende seplende met een proper voor win-
deken / waren wy op een ofte twee uren nae noene /
op 2. mylen nae daer by / daer ons teghen quamen
60. oft 70. seplen Canoes ofte Booten / vol van wilde

menschen ofte landtvolck / die nae de Zee tot ons
quamen / mede brengende Potatos wortele / Ban-
nans / Cocos ende versche vissche / die zy inde Zee
ghebanghen hadden / ende hielden die om hooch /
om met ons te manghelen . Als wy dit merckten /
bonden wy sturckens van out pser aen clepne coor-
dekens ende visch-lynen / ende wirpen haer die toe
nae de Canoes / zy vatten die / ende nament pser af /
ende bonden daer aen een Potato wortel / ofte een
bundel Damianas / die wy aen boort trocken / ende
alloo mangelden wy luyden met haer / tot dat wy
verlaedt waren : maer wy condē haer niet ontsla-
ghen worden / want daer nae quamen zy so veel om
ons schip / dat zy malkanderen quetsen / en braken
een ofte twee van haer Canoes : maer volck salveer-
den haer met swemmen / in elke Canoes waren 4.
6. ofte 8. personen / al naecht / goede ende frapē swē-
mers / zy zijn al taneyt van verwe / ende seer vet van
lichaem / hoogher ende vromer van staturen dā ons
volck in Enghelandt is. Haer hant draghen zy seer
langh / ende eenighe hebbent opgehonden met een
knoop op de crupne / oock sommige met twee knoo-
pen / seer ghelijck hare beelden die wy ghesneden sa-
ghen in hout / opt voorste van haer Booten / gelijck
de gelijckeruste van dupvets. Haer Canoes waren
seer constelick ghemaect / als wy ons eenige sager /
zijnde die ghemaect sonder eenich synpende instru-
ment / zy en zijn gheen twee voeten breedt / maer on-
trent

Quamen
dant Eplāt
Ladrones.

Constige Ca-
noes.

seent 20. oft 30. voete lanc / ende achter en voor zijne
even ghelijck ghemaectt van sterck Riedt en dier-
ghelijcke/hebbende mast ende seil / seil ghemaectt
van maten van Seggos, diertantich of driecantich /
seilen so wel rechte inde wint als voor de wint. Dese
wilden volghden ons soo langhe / dat wy van haer
niet konden ontslagghen welen / tot dat onse Gene-
rael beval 5. ofte 6. buffen ghereedt te maecten / ende
hy selve schoter een van los onder haer / met oock
alle d'ander: maer zy waren so dapper ende cloeck /
dat wy niet konden mercken ofter yemant door
bleef ofte niet / want zy konden haer laten te rugghe
overballen in Zee / ende so al duickende voortconie.

Den 14. ligghende met ons schip hollende van
niddernacht tot kno2ghens te 4. ofte 5. uren / bielen
wy metten daghe met een Hoof-landt ofte Eplandt
vande Eplanden Philippinas, dat genoemt is Spi-
ritus Sanctus, d'welck seer groot ende langh was /
hoogh landt int middel ende leech / also de Caep leyt
oost en west / streckende verde inde Zee westwaerts.
Dit Eplandt ofte Caep is wel verde van t' Eplandt
van Guahana, een vande Ladrones, 310. myle. Wy
waren int seplen van dese cours 11. daghen / met
schaeften wint ende eenich quaet weder / gheen seil
boerende 2. oft 3. nachten. Dit Eplandt leyt op 13.
graden / ende is een landt vol volcks / seer woest ende
hepdens / het gheheel landt is boschachtich / en het
is ghelegghen van het principale Eplandt van Phi-

lippines, gheheeten Manilla, ontrent 60. mylen. Ma-
nilla is wel bewoest ende beplant met Spaenglaer-
den / ontrent 4. oft 500. personen die wonen in een
onghesloten dorp / d'welck nochtans 3. oft 4. clempe
blockhuylen heeft / eens deels ghemaectt van hout /
ende eens deels van steen / zijnde niet seer sterck. Zy
hebben een ofte twee clempe Galekens die de stadt
roebehoorden / het is een rijke plaetse van gout en
ander commoditeiten / ende zy hebben jaerlijcks
traffique van Acapulco in Nova Hispaingia, en ooc
wel 20. oft 30. schepen van China, ende vande San-
guelos, die hyn brenghen diversche Coopmanschap-
pen. Dese Coopshuyden van China ende Sanguelos
zijn eens deels Mozisschen ende Heydens volck / zy
brenghen veel gouts niet haer / d'welck zy verhande-
len ende vernianghelen voor silver / ghebende ghe-
wichte voor gewichte. Dese Sanguelos is een volck
van wonderlijke vernuftheyt in alle handtwerc-
ken / van te vinden / te versinnen ende yet te maken:
jae so constich ende expert in alle haer saken / dat gee
Christenen hyn corten te boven gaen van naelde-
werck / borduerwerck / op satijn / zyde ofte lijnwaet
te maken / beesten / voghelen / visschen ofte wormen /
ende conterseypen met zyde / gout ofte peerlen seer
ertellent.

Den 14. des abonts quamen wy inde strate tus-
schen het Eplandt van Luçon, ende het Eplandt
van Cambaya.

E

Den 15.

Welck bade
Ladrones
der cloeck.

Inde Phi-
lippines toe
Spiritus
sanctus.

Guana Ep-
landt.

Manilla in
de Philippina-
nas.

Acapulco.

Sanguelos.

Capul een
Eplandt
vande La-
byones.

Den 15. Januarij quamen wy by een Eplandt Capul, ende hadden tusschen dit Eplandt ende een ander/maer el enge passagie / ende eē groote wympelinghe van een sterck ghetpde/miet een deel zandē ende rotsen/ liggende op den point vant boort. Eplandt van Capul, nochtans geen perikel:maer diepten ghenoech/ende binnen den point eē fraye Bape ende goede Keede / diep 4. vademen waters tot een cabels lengte aent landt. Ten 10. uren smorghens quamen wy ten ancker / ende ons schip en was soo haest niet ten ancker gecoms / of daer quamen twee Canoes aen boort gheroeyt / waer in dat was een vande principaelste Cassicquen ofte Heer vant Eplandt/waer van datter 7. zijn / die welke meijnden dat wy Spaengiaerden waren / brochten ons Potatos wortelen/ die zy heeten Comotas ende groene Cocos / daer teghens gaben wy dit volck stucken van Lijntwaet/ontrent een vierendeel van eē geerde oft Engellsche elle boort vier Cocos/ ende so veel lijntwaet boort een coftken vol Potatos / als een pot vol in quantiteyt/welcke Potatos wortelen seer goeden cost is/ende seer soet ghesoden oft ghebraden.

Dele Overste ofte Cassicque was zyn vel al ghesneden met veel wercks ende. de vjiskē ober al zyn lichaem. Wy hielden hem aen boort/ende dedē hem zyn volck wech seijnden om de andere Overste te halen: die niet soo haest wech waren / ofte het volck van't Eplandt quam met menichte van Cocos en

Potatos / ende d'ander Overste quamen soch aen boort/ende brochten binnen ende Derckens. Ende zy ghebruichten de seluige maniere van handelen met ons/also zy doen mette Spaengiaerden: want zy namen boort elck Dercken (welck zy noemē Balboye) 8. Keals van silber/ende boort elcke Binne ofte Haen eenen silveren Keel. Aldus laghen wy op onse ancker al den dagh/ niet anders doende dan te coopen Potatos/Cocos/Binnen ende Derckens/en sulcks als zy brochten/ alsoo dat wy ons selven wel verberichten.

Den 15. Januarij/ 1588. den selven dagh sabots/ begerde Nicolaes Rodrigo (de Portugalsche piloot/die wy wyt groot schip ghenomen hadden/ by de Caep van California) int secret met onsen Generael te spreken/ende by hem comende/ seide (hoe wel hy hem te bozen als mandt gheweest ware) hy hadde hem nu trouwe ende dienst toegheseyt/daeromme wilde hy't niet verstoppen/een verraet als teghen hem op handen was/ welke was / dat den Spaenschen Piloot (mede wyt selfde Schip ghenomen) hadde eenen secreten brief geschreven ende ghesegelt den selven in zyn kiste ghesloten / meynende dien by de inwoonders van dat Eplandt (in alle haest) te senden tot Manilla: Inhoudende/datter twee Engellsche Schepen hadden gheweest op de rusten van Chile, Peru, Nova Hispania, ende Nova Galicia, ende dat zy veel schepen genomen hadden/

ende

Een vande
oppestic van
Capul comē
de aen boort.

Den Spaenschen Piloot die schreef al den Gouten van Manilla/ Candish te comen ober ballen etc.

ende veel Coopmanschappen / ende diverse Ste-
de verbrant / en alle de schade gedaen die zy conden-
en dat zy s' Conings Schip dat van Manilla qua-
genomen hadden / met alle het Tresor ende Coop-
manschappen / en t' Volck aen laudt gestelt / hem met
gheweelt by hem houdende / etc. daeromme antwerde
hem / dat zy hem volwercken met hun 2. Galejen
sonden sterck maken / met allen voorziet verster-
ken ende adviserende hoe zy nu waren rydende by t'
Eylant Capul, welck waest het uiterste van t' Ep-
lant van Manilla, zijnde maer een schip / ende voer-
sich volck daer in / ende dattet ander schip (alsoo hy
dochte) was ghebaren nae den n. w. passage / sta-
de in 55. graden. Ende so zy reedigh middel conden-
vinden ons te nemen / daer wy op ancker laghen /
vinden ons lichtelijck vernietelert / overmids wy
Flack waren / ende dat de plaetse daer wy laghen
was naer 50. mylen van daer. Ende so zy ons hiet
schippen / in corte jaren moesten zy rekeninghe
maken haer stad belegerd ende geplondert te wor-
den by de Engelsche. Dese informatie albus ghege-
ven / riep Candish tot heden d'hoor / ende belaste
hem daer inde / d'welck hy int eerste sterck tochten
de maer int sonde stuck opelbaer ghemaect / en
sker ghewelt / by speciale bevelinghe ende ghe-
vinghe / belaste den Generael / datmen hem ophan-
ghen sonde / d'welck alsoo gheschiede den 15. Janua-
rii. Wy laghen 5. daghet ontrent t' Eylant van

Capul, daer wy allerhande verberfinghe hadde / en
alom versch water / ende houts ghenoech. Het volck
van dit Eylant gaet meestendeel naect / ende zijn
tancpt van verwe. De mans hebbe maer een scho-
te om haer middel / ghemaect van eenseker Lijn-
waet / van hun eyghen wevingh / dat ghemaect
wordt van Dammaras bladeren / d'welck zy tussche
de beenen / voor op den Radel toebinden / bedeckende
haer schameghert. Dit volck heeft een seer weeme
ende seltsaem ghebruyck / te weten / dat elck manne-
lyck knie ofte kniechken onder hem / heeft eenen
Cinnen naghel door het hooft van zijn manlyck-
heyt / in zijn knieschept door ghesteken / dien naghel
is ghesplet n. vanden pinc / ende van c. ingheslagen /
het hooft van den naghel is als een roonken / ende
die wonde groept inde jonckheyt weder alsoo toe /
datder groote pijn vant kint / en desen nagel trecke
zy opt ende wyne alst van noode is / ofte hun te passe
comt. Ende door meerder waerheyt / om daer van
ons te willen verleckeren / nammen wy selve een van
die naghelen opt / ende stakent weder in / van een
van de Doonkens van de Cassicks ofte Landts Co-
ninch ontrent 10. jaren out zijnde / die sulcken nagel
in zijn manlyckheyt dpech. Dese maniere ofte ge-
woonte van doen was daer gheconsentert / op de
requeste vande vrouwen vanden lande / die vinden-
de haer mans begheven totte sonde van Sodonomie /
tochten remedie daer teghen / ende vercreghen de

Esatson
bando volcke
van Capul.

Centrum
gebruyck.

Nota.
De noorde-
west passagie

50. mylen van
Manilla.

Den Spaen-
schen Wilco-
wert gehan-
ghen.

E 2

Wre

De besnede-
nen aanbide-
den de Dup-
bel.

Wet hy haer oberste Magistraten. Doorder zijn alle de knechtens aen haer manlickheyt besnede. Dit volck aanbide gheheel den Dupbel / ende hebden dickmael sprake met hem / die haer altmet opbaert in een leelick monsters scheepel.

Den 23. Januarij dede onsen Generael Candish voor hem comen alle de principaelste van dit volck / ende noch wel hondert eplande meer / die hy alle tribuijt hadden doen betalen / welken tribuijt was Werckens / Pinnen / Potatos ende Cacaos / ende voor hem zynde / gaf hy haer te verstaen dat hy ende zijn ghesellen Enghelichen waren / vanden vande Spaengiaerts / ende ober sulcks ontfoude en spre-
de hy een vendel / ende sloech op de trommelen / waer van zy alle verwondert waren / soo dat zy ten lesten belooften dat niet alleene zy / maer alle de Eplande daer ontrent / hem souden helpen ende bystaen tegen de Spaengiaerden / watneer hy soude wedercomen / ende in tecken dat hy dat aenam / gaf hy haer gelt weder / voor alle den tribuijt hem gegeven / welck zy seer vriendelick aen namen / ende coepden condb ons schip / om ons vzeucht ende seeste aen te doen / niet groote happerjende. Ten lesten dede onse Generael een grof stuk geschuts af schieten / waer af zy seer verwonderden / ende niet seer groot cotende-
ment namen hun oorlof van ons.

Den 24. Januarij setten wy seil op smorgens / en seilden langs de rusten vande Eplande van Manilla.

nemende onsen cours noordwest / tusschen het E-
landt van Manilla ende het Eplandt van Malba.

Den 28. Januarij smorgens te 7. uren / rydenne op ancker / tusschen 2. Eplanden / lagen wy ten Fre-
garre / uytcomende van tusschen twee Eplanden / en loo wy dochten van Manilla / seilende vast neffens stant vande Eplande Panua / wy woghen dese Fre-
garre nae / ende quamen haer by / waer berabte zy in-
de / roepden zy / waer ober wy het ancker lieten vol-
len anderhalve myle vande place daer zy in poer /
ende manden onse Boot met 6. lusschutters ende 6.
Iwerden / ende volchden de Fregarre / die in een ri-
biere liep / die wy niet eonden vinden / maer also wy
langs den lande roeden / vonden wy groote onduer-
ten daer veel staethe in Zee overgesten water / waer
wyt 2. ofte 3. Canoes quamen / waer seiden wy ons /
hoe wel wy tot hun ripen / ende wy en doelen niet
te verde van ons schip varen / ende onliende / lagen
wy een ander Balj ofte groote Canoa / ende die daer
in laten / seiden also wy langs seiden / ende was lange
hienh beset met staken / van groote brieden opge-
tunnert ghelick een hargie / ende onder roepden.
Daer in waren 5. ofte 6. Indianen ende een Spaen-
giert / ende also wy haer bycans gemaekten / qua-
men wy aen gronde / maer enruge hadde onse spyn-
gen ober boot / ende maekten het Boot los / ende
doen namen wy dese Balj ofte groote Canoa / maer
de Indianen spronghen ober boot / en al dunckende
ghetack-

Die van Ca-
pul met de
andere Eps-
landen beles-
ben de En-
ghelichen by
te staen tegen
de Spaen-
giert.

geraectente van ons/maer wy namen den Spa-
 giert. Soo haest wy dese Bali ghenomen hadden/
 vertoonden hem aen landt opt zandt een bende sol-
 daten Spaengiaerts/ hebbende een bendel met een
 root crupce / ghelijck de blagghe van Engelandt/
 ende waren ontriet 50. oft 60. sterck / welke ontan-
 met een Warcke ghecomen waren van Manilla, tot
 dese plaetse/ gheheeten Ragam, om te halen een nieu-
 schip des Conincks/ dat ghetimmert was in een ri-
 diere binne de Wape / ende toebede daer naer eenich-
 pser- werck/ diende totten roere van't boortz. schip/
 dat zy daghelijcks verwachtten. Dit crijcht- volck
 schoot nae ons/ ende wy nae haer: zy manden oock
 een Fregate om ons te nemen: maer wy ontquamen
 niet roepen ende seplen / ende siende datse ons niet
 en konden achterhalen/ ten ware datse quamé onder
 ons ghelofen/ keerden weder aen landt/ ende de Fre-
 gate liep om den Caep/ die wy niet meer en saghen.
 Alsoo quamen wy aen boort met onsen Spaen-
 giert/ die geen soldaet noch schippce en was: maer
 was een die met anderen ghecomen was van Ma-
 nilla, ende hadde daer langhe in't gast- huys ghele-
 ghen/ ende was een slecht simpel mensche: die ons
 niet en coude antwoorden op tghen dat wy hem
 byaechden handen staet vanden lande. Hier laghen
 wy op anchor alle den nacht/ ende verpikten dat de
 Spaengiaerden hun verbeilden in 2. ofte 3. deelen/
 ende hielden scherpe wacht/ ende schoen dicketing.

Dit landt hadde veel plat landts/ ende veel schoone
 ende rechte boomen/ bequaem tot masten van alle
 soorten van schepen. Daer sijn oock Admen van
 leer fijn gout/ die de Indianen bewaren. En zupde
 waerts van dit Eplandt is noch een ander schoon
 groot Eplandt / dwelck den Spangiaerden niet
 onderworpen en is/ noch andere natien/ ende volck
 datter in woont sijn al Negros ofte Swerten/ ende
 is ghenant het Eplandt van Negros, ende is soo
 groot ofte groeter dan Engelandt/ ghelegen in 9.
 graden. Het meeste deel schijnt te wesen lech landt/
 ende oock seer vruchtbaer.

Den 29. Januarij/ omogen te 6. uren setten wy't
 seil op/ onse Boot boort npt sijndende tot na noene/
 passerende alle dien tijt als dooz een strate / tusschen
 de twee Eplanden van Panua ende Negros, en on-
 trent 16. mylen verre sagen wy een openinge zup-
 west ende by zupden / tot welcké tijt onse Boot aen
 boort quam / ende dede den Spangiaert / die wy
 daer ghenomen hadden / aen landt setten / met een
 boortschap en recomandatie tottē Spangischē Ca-
 pitein vant volc/ daer wy van quam / hē ontbied-
 de dat hy wilde een goede hoop ghesen gouts her-
 gaderē/ wāt hy wilde hē eer coxe iare comen besoe-
 ken met zijn geselschap tot Manilla, en hy hadde nu
 maer een grooten Boot ghebreck / om zijn volck te
 landen/ anders ware hy hem nu comen besoecken.
 Den 8. Februarij/ omogen te 2. uren saghen wy
 een

In Panua
 sijn seer goet
 de Gout my-
 nen.

Het Eplandt
 van Negros
 op 9. graden.

Waar bestres
 nae de 30. 31.
 lippinas.

In Manilla
 is een Gast-
 huys.

E 3

een

ren Eplandt/ gheheeren Barachina, welck lept op 56
graet vande Linie Equinoſtial noordwaerts.

11. ofte 12.
eplanden op
3. graden 10.
mi. nupde
waerts.

Den 14. Februarij quamen wy ontrēt 11. oft 12.
clepne Eplanden/ heel plat ende leech leggende/ vol
boomen/ ende paſſeerden voorby Zanden/ als ver-
broncken Eplanden in Zee. Deſe Eplanden vāde
Molucos, ligghen op 3. graden 10. minuten zupde-
waert vande Linie.

Den 17. Februarij ſtirf eenen Ian Geneford, een
cupper/ die langhe ſieck geweest was van een oude
ſieckte.

Den 20. Februarij vielen wy op eenighe Eplan-
den/ daer veel clepne Eplanden by laghen/ gelegen
op vier graden noordwaert vande Linie.

Capiteyn
Havers ſtaet

Den 21. Februarij/ zijnde Aſſcheinwoensdagh/
ſtirf van een ſeer heete peſtulētie coortſe/ Capiteyn
Havers/ die 7. ofte 8. daghen daer van ſieck was/ tot
grooter droefheyt vanden Generael ende tghheel
ghelſſchap/ maect ober wy af ſchoten twee ſalot-
netten/ ende een ſcher ghelſſchap ende alle onſe roers/
ende inde dat wy in een ſlaepplaecken was ghewou-
den/ ende onſe ghebeden ghydanſchadden/ wert ober
hoort ghyſchoppen met grooter droefheyt. Daer nae
werde ik ter ſtont oock ſieck/ met veel andere/ ende
alſoo bleven wy met groot ghyſe/ weken oft een
maent/ upt 20. flake vande groote extreme hitte en
ongheconſpertheden vanden Climate.

Den eerſten Martij/ hebbonde ghyſe aſſert door

de ſtrate van Iava minor, ſo quamen wy tot anker
ouder de zupdooft zijde van Iava major, daer wy ſa-
ghen ſeker volck/ viſſchende by de Zee-ſant/ in een
Bape onder het Eplandt/ dies onſen Generael in-
den Boot trat/ met ſeker volck/ medenemende eenē
Negro die de Moziffche tale code (die wy upt tgroet
ſchip S. Anna ghenomen hadde) ende voer nae de
viſſchers toe/ de welcke onſe Boot geſien hebbende/
bloden af landt inde boſſchagie/ ſeer vooz ons vree-
ſende/ maer de Generael ghebboot den Negro die te
roepen/ ſo haelt als zy hem hoorden/ quam daer te-
nen aenden waterſant/ ende de Generael dede hem
waaghen nae water en na hout/ dat hy haer wilde.
Doorder dede hy hem beloften/ dat hy ſoude gien
tot zynen Cotrick ofte Overſte/ ende boodſchappē
hy datter een ſchip ghecomen was/ om met hem
te handelen/ van Diamanten/ ſeerlen ende andere
inwoelen/ die zy mochten hebbe/ om vooz Gout ofte
andere Coop-maſſchappen te manghelen. De viſ-
ſcher andewoerde dat wy ſouden hebben allerhan-
de victualie/ die wy begeerde. Alſo quam ons volck
weder/ ende daer nae 10. uren wy ons water/ ende
nannen houts ghyſe.

Comſte tot
Jaba maty.

Den 8. Martij quamen tot ons 2. oft 3. Canoſ
vande ſtadt oft dorp/ met eperē/ linnē/ verſche viſſch/
Gyaengie appelen ende Lansenen/ ende brotken
ons de ydinghe dat wy meer ſouden ghehad heb-
ben/ maer het waſte verre om aen ons ſchip te be-
ghen/

ghien/ waer ober wy ancker lichten en voeren naer:
Der de stadt / ende also wy onder seyl waren / ont-
moeten wy een van s' Conincks Canoes/ comende
nae ons toe/ daer wy nae wonden/ ende quamen ten
ancker. In dese Canoes was s' Conincks Secreta-
rius/ die om zijn hooft hadde een gheberwtet kin-
waert/ opghewonden/ ghelyck der Turcken Eub-
banes. Hy was al naech/ behalven zijn middel/ en
zijn doot was al besnede met yelen/ ende was ber-
doets. Hy hadde enen taelman by hem/ een Mesti-
zo, half Indiaen half Portugees/ die goet Portu-
gees sprack. Dese Secretarius seide onsen Gene-
rael dat hy brochte een vercken/ binnen/ eperen/ ver-
sche visch/ Sijcker rieden ende wijn/ welke wijn
was so sterck/ al hadde ghebrande wijn gheweest/
ende so klar als water. Woorder seide hy/ dat hy
binnen 4. daghen so veel virtualie soude brengen/
als wy begeerden. Onse Generael tracterde hem
heerlijk/ met droefliche totterden ende wynen/ soete
ende andere/ ende dede de Musiquen voor hem spe-
len. Hier na dede hy hem aenslegghen dat hy ende zijn
gheselschap Engelsen ware/ ende dat wy te Chi-
na ghetweest hadden/ ende daer ghetraffiqueert/ en
dat wy waren ghetomen om toophandel ronder-
ken/ ende wilden baren na Malacca.

Waer op't volck hem antwoorde datter waren
seker Portugalosers int eynde/ die daer geduerlick
woonden/ niet haer traficquerende/ om Negroes/

Naghen/ Sijcker/ Sijcker ende dieghelijcke te
coopen.

Dese Secretarius niet spoen taelman stiepen
een nacht tichope/ waer ober des avonds onse Ge-
nerael bevalde (om stellen vande wacht) dat een pe-
ghelijck zijn toet/ cruyt ende boot reede soude honden
ende schepen 40. oft 50. schepen/ sate een grof stuck
ghesches/ alles tot verwonderinghe van die volck
hepdens volck/ die niet veel schepen ghelien en had-
den/ alsoo toe gherust/ ende smorghens liet hy hem
gaen metten taelman seer bekeedelick.

Den 12. Maerij/ 4. daghen naer zy ons beschepte
hadden/ quam s' Conincks Canoe: maer om dat
haer de wint teghen was/ conde zy dien avont niet
aen boort comen/ dan voeren in een Creke tot san-
derdaeghs dat zy quamen/ ende terstont volchden
noch 9. of 10. van s' Conincks Canoes/ ghelade met
virtualie/ met twee levende ossen/ 10. groote en vette
Verckes/ te hoop hinnen/ Gende/ Gansen/ Sperz/
Bannanas/ Sijcker rieden/ Sijcker in koeken/
Caco/ soet en suet Graengit-appels/ veel Limoe-
nen/ veel wijns ende gebrande Wijn/ sout om spise
te bereyden/ ende voorts allerhande virtualie meer/
met verscheyden officiers des Conincks/ ende noch
twee Portugalosers/ hupde vā middelbaer grootte/
seer snape mannen/ ende hadden elck enen colber
aen/ met langhe conssen tot de enckelen toe/ en warte
hemden niet omslaende craghen/ eerlick gheleert/
sonder

De Secreta-
rius van
den Coninck
van Jaba
comt ons af
boort.

Alrehande
virtualie ont-
fanghen vpt
Jaba matot.

Nagel/ Sij-
cker/ Sijcker
en dieghes-
lijcke isse
veel in Jaba
Matot.

sonder dat zy verboets gingen / zijnde onder dat volck schande coulen ende schoenen te dragen: Insghelijks wasset inden vasten in welken tijt zy penitentie doen. Dese Portugaloisiers te sien was ons een groote vrucht / want wy in ander half jaer geen Christenen onse vrienden zijnde / ghesien hadden. Onse Generael tracteerde haer wel met banckette ende musijcke / ende zy waren niet min verheucht van ons te sien / als wy van haer / en zy vzaechden wat ydinge datter was van Don Antonio haren Coninck / of hy lewendich of doot was: want zy in langhen tijt in Portugael niet geweest waren / ende dat de Spaengiaerde haer alijt gerepoertert hadden / dat hy doot was. Onsen Generael boldede haer vraghen / hun versekerende dat de Coninc noch leefde ende in Engelandt was / hebbende eerlick onderhout van onse Coninginne / ende dat het oorloge was tusschen Spaengien ende Engelandt / en dat wy getomen waren onder den Coninck van Portugael inde zuydt Zee / om de Spaengiaerden te heoorlogen / ende dat wy gheplondert / ghesoncken ende verbrandt hadden alle de schepen langhs de kust / die wy hadden comen becomen / tot tghetal van 18. ofte 20. schepen. Het dit repoert werden zy volbaen / ende verhaelden ons weder den staet vant Eylant van Java, eerst haer vruchtbaerheyt / den overvloet ende keur van allerhande victualie ende vruchten / als wy verhaelt hebben: oock de grooten

rijkdom ende rijke Coopmanschappen die daer waren. Verhaelden oock de nature vanden volcke / de naem vanden Coninck in dat gheweste des Eylandes was Raja Bolamboan, een man die een Majesteit ende ontsich onder de zyne hadde. Gemeijn volt mach noch roopen / verloop oft mangel met geë ander natie sonder des Conincs oorlof / op verbuerte vanden hals. De Coninck was een man seer out van jaren / ende hadde hondert wyfve / ende zijne sone hadde vyftrich. De maniere van den lande is / so wanneer de Coninck sterft / nemen ende verbranden zy lichaem ende bewaren de aschen / ende vijf dagen daer nae / gaë alle de wyven vanden dooden Coninck nae slandes gebruijck in een secker plaetse stamē / ende die de principaelste ende weerste was heeft eenē bal in haer handt / die zy vā haer worpt / ende daer de bal valt ende light / daer gaen zy alle met haer aensicht int oosten / ende daer steken zy haer selven dat herte af met eenen poingaert / die zy hieten een Crise, so scherp als een blin / ende so bapē ende wasschen zy haer selven in haer eegen bloede / ende so vallende op haer aensichten / sterben se. Dit is so waer als het vzeemt is om hoozen. Het manvolck is seer politick ende subtiyl / seer cloet en sterck van lichame / hoe wel dat zy naeckt zijn: in al datse in handen nemen / seer gehoorzaam haren Coninck / dien zy seer ontsien: want al dat hy haer ghebiet / zijnde so sorghehijck alst wil / so en derven zy dat niet weyghe-

De vrouwen
dooden haer
selven oec
haer mans
doot in Java

Schone
vrouwen in
Java.

wepgheren/ al souden zy daer alle ober sterben/ wāt hy soude haer anders wederkerende den cop doen af slaen/ twelck dat volck maect het cloeckste ende stoutste van alle dat zuydtooste deel vander werelt/ obernuidts zy den doot kuttel breezen/ want so zy eghens teghen hun vpanden haer ghequest vnde/ loopen zy voort desperatelick in haer epgen ofte vpants/ weert/ om eer upt de werelt te wesen. Ende hoe wel de mans seer grauw ende taneyt zijn van betwe / so waren de vrouwen nochtans schoon van complectie/ ende gaen veel meer ghecleet dan de mannen. Pae dat zy ons aldus hadden verhaelt de ghelegghentheyt vanden lande ende de manieren vanden volcke/ seiden zy ons/ so hueren Coninck Don Antonio van Portugael wilde daer comen / zy wilden hem verseecken te hebben alle de Molucos tot synen ghebiede. Daer toe China, Sangles en de Eylanden van Philippinas, ende dat hy hem mocht verseecken te hebben alle de Indianen van die landen aen zijn zyde. Aldus hebbende ten vollen contentement ghegheuen dese Portugaloisers ende het volck van Java, die ons de virtualie ghebrocht hadden in haer Canoes, namen zy hunnen oorlof aen ons/ met toefegginghe van alle vrientschap tot onse wedercomste/ ende so schepdende/ gaf den Generael hun 3. schoten grof gheschuts tot eenen adieu.

Den 16. Martij/ 1588. sette wy 't seijl op na Caep de Bona Esperança, zijnde het aller zuydelijckste vā Africa.

De rest van Martio ende de maent April waren wy bezeplende de groote Zee Oceane, tusschen Java ende het vaste landt Africa / gade slaende ende acht nemende op den Hemel / den Cruzero / den Zuydt Pole ofte sterren ende andere sterren: Oock de Voghels/ die het Zee-volck mercken en tcecken zijn van schoon goet weder/ ende oock quaet weder: Het ghenaecken van eenich vast landt ofte Eylādt: Vande winden ende tempeesten/ regē ende donder/ met de veranderingen van ghetypen ende stroomē/ daer hadden wy op te achten.

Den 10. May hadden wy eenen storm upten westen/ ende het wayde so sterck ende strēge / so dat wy nauwelick het schip conden aenden wint stuerē / en de wint duerde een dach en nacht tot sanderdaerhs.

Den 11. May clom een vā ons volck inde Hers/ ende sach landt/ zijnde noordt ende noordt west van ons/ ende ontrent den noene laghen wy elandt west van ons/ twelck alsoo wy imagineerden / was hiet Caep de Bona Esperança, waer van wy ontrēt waren 40. ofte 50. Engelsche mylen/ ende upt oorsaecke vande schaerse wint laghen wy zuydtoost tot middernacht/ ende doen wert de wint goet/ en wy haelden langhs henen westwaerts.

Den 12. ende 13. Mey waren wy becalmt / en de locht was dick ende mistachtich tot dē 14. na noene te 3. uren/ eer dat de locht op claerde/ ende wy sagen weder landt/ twelck was Capo Falso, dat 40. oft 50.

Capo falso.

f

mylen

mplen lept vā Caep de Bona Esperança. Dese Caep is goet te kennen / want daer zijn recht bove tselfde 3. hooghe berghen / niet wijt vanden anderen / ende de hoogste is de middelste / ende het landt is veel leger aende Zee-cant. De Caep de Bona Esperança lept recht west by zuyden van Caep Falso vooz 3.

Den 16. Mey ontrent 4. uren na den noene wert den wint oostelick ende waepde seer stijf / dwelck duerde tot des anderē daegs / waer mede wy smoggens te 6. uren sagghen het Promontorium, geheeten Cabo de bona Esperança, zijnde den 17. Mey / ende is een redelick hoogh landt / ende aende aller westerliche point / eē wepnich vant bast landt / vertoonden hem twee heubeten / d'een op d'ander / ende noch 3. andere liggen wat verder inde Zee / nochtans daer en tusschen leech landt totte Zee toe. Dese caep van Bona Esperança wert gerekent 2000. leguas te wesen van 't Eplandt Iava, by de Portugaelsche Zee-caertē: maer tē is op 150. mylen na / also wy bevōden byde loop vā ons schip / wāt warē belich met seplē / van dese 1850. leguas / tot inde neghenste weecke.

Den 8. Junij / inden dagheraet / vielen wy int gesichte vant Eplandt vā S. Helena maer 7. oft 8. mylen van daer zijnde / hebbende als gheenē wint / cōden daer dien nacht niet gheraken.

Den 9. Junij / hebbende een cleijn windeken / setten wy 't nae't landt toe / ende sendende onse Boot vooz upt om haven te bespiedē / ende na noene qua-

men wy ten ancker op 12. badem 2. ofte 3. cabels lengte van 't landt / in een fraye stille Baye / onder de noozdrwest zyde vant Eplandt. Dit Eplādt is seer hoogh landt / ende lept int midden vande Zee / tusschen tbeste landt van Africa ende tbeste landt Brasiliën, ende de custen van Guinea, ende is 15. graden 48. minuten zuydwaert vande Linie Equinoctiael, ende is ghelegghen van Cabo de bona Esperança ontrent 5. ofte 600. mylen.

Den selven dagh ginghen wy aē landt / daer wy vonden een schoone valeye / waer veel fraye hupsen ende timmeragien ghemaect waren / niet namen een kercke / die niet richelen gedeckt ende seer schoon ghewittet was / van hupsen met een portael / en aēc opperste eynd vande kerck stont een outaer / waer op een groot tafereel stont in eenen lijst / hebbende de schilderrie van onsen salichmaecker Iesus Christus opt cruce / met de picture van onse lieve vrouwe biddende / met andere histoziën / constelick gheschildert. De zyden vande kerckemueren waren al behangghen met beschilderde cleeden / ende veel dijsen daer op gheschildert. Daer waren twee hupsen / staende by de kercke / aen elke zyde een / die diēde vooz keuckens om te koken / ende hupsen van dienste noodelick / ende dese hupsen zijn boven plat / waer op gheplant is een schoonen wijngaert / ende tusschen beyde dese hupsen deur loopt een goet ghesont versck water. Daer is ooc recht ober de kercke een schoo-

Anckren by
S. Helena.
Het Eplandt
van S. He-
lena lept in
latitude van
15. graden /
48. minuten
ten zuyde
waers.

Den 17.
Mey waren
ten top by
Capo de bo-
na Esperan-
ça.

een schoone strate van steenen / ende streckt tot een
valey aende Zee-cant / in welcke valey is eenen
hof gheplant / daer in groeyē veel Pompoenē / De-
loenen / ende op de strate is een houten timmer agie /
daer in hangen 2. clockē / daer zy totter Wille mede
hynden / ende daer hy stondt noch een crupce / conste-
lick ghehouwen van steen / ende opt selve was ghe-
houwen in opser letteren op wat jaer dattet gebout
was / te weten / int jaer ons Heeren 1571. Dese va-
lepe ist schoonste ende tggrootste plat landt van't ep-
landt / seer plantant ende beplant met fruijthoomen
ende cruyden. Daer zijn Wygheboomen die altijd
vruchten op hebben / ende dat veel / want een boom
heeft teffens bloetsen / groen Wyghen en rype Wy-
ghen tgeheheel jaer deur / door oorsake dat het Ep-
landt so na de Sonne staet. Daer zijn oock veel Or-
raengie en Limoenboomen / Granaet-appelen / Ci-
troenen / Vadelboomen / die vruchten draghen als
de Wygeboomen / ende dese boomen zijn al ordent-
lick gheplant / datmen daer onder ende tusschen
wandelen mach / en op elcke ydel plaetse is ghelapt
Petterceli / Surckel / Basilicum / Venckel / Anijs zaet /
Mostert zaet / Radijs ende ander goede cruyden / en
versck water loopt te veel plaetsen door desen boe-
gaert / ende het conde lichtelick ghebrocht worden
te wateren elcken boom vande valey.

Het versck water comt van boven tgeberchte / en
valt vā te steenrotse inde valey / ontrent de hooch-

te van een cabels lengte / ende heeft veel aderē / waer
mede het al om bewatert wordt. Het Eplandt is
hooch / bergachtich / met diepe valeyen / ten ware
op de toppen van sommige bergē ende andere blac-
ke plaetsen / daer alle de boorsz. vruchten groeyen /
want meer groeyter boven op de bergen dan bene-
den / maer het is so ghelijck daer op en af te comen /
om dat het soo steijl is.

Daer is oock op dit Eplandt menichte van Pa-
trpsen / die seer tam zijn / die niet lichtelick wech vlie-
gē al comen hy haer / maer zy loopen tegē de steple
bergen op. Wy schort eenige met vogelroers / en zy
schillen veel vā onse patrpsen in Engelāt. in grootte
en van couleur / want zy bycans so groot zijn als een
hinne / en zijn asch-verwich / leven in hollen 12. 16. oft
20. te samen / ghy cont geen hooch-schoot gaen / ghy
en sult 1. ofte 2. van dese hollen ontdekken.

Daer zijn menichte van Phasanten / die goet en
vet zijn / passerende die van onsen lande in grootte
ende menichte / en schillen niet veel inde couleur van
de Patrpsen.

Wy vonden alhier ooc veel Turcksche ofte Cal-
coetsche hoenderen / swerte ende witte / met roode
hoofden / van grootte gelijk de onse / en hume eyen
ren wit ende groot ghelijck als d' onse.

Daer zijn de geptē niet duplenden / die de Spain-
gaerts noemen Cabritos, ende zijn seer wilt / En mē
salder dickwils 1. ofte 200. teffens siē / ja dicwils siē
gaen

De excellent
vruchten van
het Eplandt
S. ydena.

Menichte
van Patrps-
sen.

Phasanten.

Turcksche
ofte Calcoets-
sche Hoender-
en.

Gepten oft
Cabritas.

gaen in cudden een half myle lanck/ende sommighe zijn so groot als een Esel/met een mane ghelijck een peert/ende eenen baert hanghende tot de gront. Zy liepen op de steyle clippen/ dattet ons onmoghelijck scheen: Wy vinghen ende doodender vele/hoe snel datse int loopen waren; maer zy zijn by dupsenden op de berghen.

Daer zijn oock veel Dierckens/seer wilt/ vet ende groot/ende zijn meest opt gheberchte / zy laten haer qualijck pemandt ghenaken ofte vangen/ ten ware zy siepen.

Wy vonden in dese hupsen doen wy daer quamen 3. slaven/ Negros/ende de een was gebozen int Eylant van Iava, die ons seyde dat de Oost-Indische vloete / welck vijf schepen waren / daer van het minste groot was 8. oft 900. vaten/ geladen met specerij ende Calicutse Laken / met veel costelijcke gheskeenten ende peerlen / ende waren van dit Eylant ghescheyden 20. daghen te vooren eer wy daer quamen.

Dit Eylant heeft langh gebonden getweest by de Portugaloisers/ en is van haer beplant gheweest tot hun verberfchinghe / alsoe upt West Indien comen/ want daer comende / vindense van alle nootdruct / om dat zy daer niemant op laten woonen/ die de vruchten mochten vernielen/ ten waer eenige siecke menschen upt hun schepē / die zy denckē datse niet lebendich connen thuis brengen/ die zy daer la-

ten om te verberfchen/ ende nemē haer weder wech met de naeste vloete/so zy so langhe leven. Zy comen hier meer aen in thuis comen / dan int gaen naer oost Indien / want zy int upbaren op de reyse wel versien zijn met cozen : maer int wederom comē niet dan slechterlick versien ende besorcht van virtualie/ met cozen dat in Indien groept.

Den 20. Junij / hebbende ingenomē hout en wa- Vertrecken
van S. He-
lena na En-
gelandt.
ter/ende ons tamelijck verberfchende met het ghene dat wy daer vonden/ ende onse schepen schoon ghe-
maect hebbede/ setten wy seijl des avonts te acht uren na Engelandt. Wy hadden de wint zuydtoost/ ende voeren noordwest ten westen op / want den wint is ghemeenlijck van't landt / van dit eylandt S. Helena.

Den 3. Julij voeren wy noordwest/ de wint noch zijnde zuydtoost/ende vonden ons in een graet ende 48. minutē zuydwaerts vande Linie Equinoctiael.

Den 12. Julij waepdet als geenē wint/ des avonts heel calm/ende duerde tot den 15. Julij.

Den 17. Julij hadden wy de wint schaers west noort west/maer ghecomen zijnde in 3. ofte 4. gradē by noorden vande Middellinie/vonden wy de wint oost ende noordtoost/ende oost noordtoost/ende ver-
anderde niet / vooz dat wy quamen tusschen 30. en 40. gradē noordwaerts vande Linie Equinoctiael.

Den 21. Augusti worde den wint zuydwest ende waepde wel/ende by de noene waren wy in 38. gra-
den

den bande noordeliche Latitude.

Den 23. Augusti boeren wy oost ten zuiden/ om te ringen de noordeliche Eylanden bande Azores.

Den 24. Augusti / saterdagh smorgens te 5. uren/ vielen wy int ghesichte bande twee Eylanden/ Flores ende Corvo, staende in 39. ende een halve graet/ ende seplden noordtoost in.

Den 3. Septembris ontmoet wy een Duytsche ofte Vlaemsche Hulsche/ die van Lisboa quam/ die ons verhaelde de overwinnighe ende tverlies der Spaensche vloete teghen Engelandt / tot onser aler verheuginghe.

Den 9. Septembris nae ee vreeslijcke storm ende tempeest / die werch nam tmeeste deel van onse sepl:

maer door de barmhertighe gonste hande Almach-
tigghen God/ arriveerden wy inde verhoopte haven
van Plymouth in Engelandt / van daer yn up-
ghebaren waren int jaer 1586. den 21. Julij/ etc.
Dankt Godt.

FINIS.

Ecnighe jaren hier nae heeft dese Candish weder
een dierghelijcke Voyagie voor-genomen, dan niet
volbrocht; overmits dat hy tusschen wegghen onge-
luck creech, ende inde Magellanische strate zijnde, is
weder ghekeert, ende op de Zee ghestorven.

Dè heerlijcke Schip-vaert

**Van den Edelen Heere Fransoys Draeck/
ende Heer Jan Haukeins/ Ridderen/ nae West-Indien/ ghepretendeert Panama
in te nemen/ met ses van des Coninginnen Schepen/ ende 21. andere/ met ontsent 2,500.
mannen/ Anno 1595. Beschreven by eenen die daer mede
in de Wopagie gheweest is.**

Namen der Coninginnen Majesteys, les Schepen.

Diffiança. Garlanda. Aventura. Delicht. Voorsicht. Hope.

ANNO 1595. den 28. Augusti / ou-
den stijl / lichten wy ancker niet 27.
schepen / op eenen donderdach / van
Plymouth, de Hane 3. dagen out/
en ankerden wederom in de Bape
van Cavvzon, tot landerdaechs na
noene / dat wy tseijl setten. Des anderen daechs
smorghens / tship de Hope, daer Sire Françoys Bak-
kerfielde op was / sloech teghen de clippe Eddestei/
dies schoot hy een stuck gheschuts los om hulpe/
dan gheraecte weder daer van / ende voeren so na de
cust van Spaengien.

Den 8. September namen wy 2. duytsche Vlie-
boten / varende nae Barbarien / die wy tot Canarië

toe by ons hielen / ende hierse onbeschadicht weder
gaen / anders dan dat wy haer verhinderde eenige
tydinge van ons den vbandt te dragen / ende so cre-
ghen wy den 26. Septemb. int ghesicht Forta Ven-
tura, een vande Canarische Eylanden.

Den 27. Sept. na lange dispute / resolueerden wy
de stadt van groot Canarien (welcke 2. ofte 3. Ca-
stelen heeft / te bespringen. Ende alsoo wy de hooft-
stadt overschoten waren tot de noordtoosten / kee-
den wy weder tot voor het fort oostwaerts / ende
sochten te landen met 1400. mannen inde Zandt-
bay / tusschen de stadt ende het fort : maer door ons
lanckslaemheyt / hadden die van't landt een schanse
op't zandt ghemaect / ende stelden daer veel ghe-
schuts /

schuts/ so dat wy daer deur/ ende om dat de Zee so hol opt landt sloech/ wy aen landt ghenakede/ niet sonder groot perikel van ons volck conden landen/ welck perikel de Generalen niet wilden aengaen/ want aen landt waren te voet en te peerde wel 8. of 900. Spaengiaerts/ die tegens ons dapper schoten. Ten selven tyde dede onse Generael het ancker leggen binnen een muskets scheute wel 3. uren lanck/ met Salomon, Bonaventuer, Constance, en 9. oft 10. andere schepen/ met oock twee clepne Wilschers boten/ om het landt te vorderen/ tot datse sagen dat het niet geraden en was/ ende voeren doe aent west eynde vant Eylant/ ende waterde aldaer/ alwaer Capiteijn Grimston met 6. ofte seven andere/ op den bergh gaende/ werden vant berghvolck overvallen/ 3. ofte 4. doot gheslaghen/ ende de rest met den Chirurgijn van Salomon werden gevanghen/ die ontdeckten onse ghepretendeerde Voyagie. Waer over haren Wicrop enen af sandt/ om alle de plaetsen van Indien te waerschouwen/ daer wy meynden te comen/ hoe wel zy al te voer by den Cominck (den 8. Augusti) gheabissert waren/ al eer wy uit Enghelant schepden.

Den 28. September seylde wy wech/ loopende hoor by Teneriffa, het hoogste Eylant datter is/ ende ons cours houderde nae de Eylanden van Cabo verde voeren hoor by de Eylanden van S. Lucia, S. Vincentio, ende S. Antonio, ende stelden van

daer onsen cours nae het Eylant van S. Iuan de Piorto Rico, welck is ghelegen 1000. Engelsche leaguas vande Eylanden van Canariet/ welcke zijn 750. duysche mylen/ passerden S. Barnardo, ende saghen den 27. Octob. het Eylant van Matenino, ende voeren nae Dominica, daer quam by ons een Canoa ofte Boot/ gheladen met Tabacco, Suiker-rieden/ Mannanas ende andere vruchten/ aentbiedende die te vermangelc voor bylen/ messen/ paternoesters/ cammen ende dierghelycke. Het volck zijn mensch-eters/ frap ende sterck van lichaem/ dan zy zijn al root gheberwet. De Generael Draeck dicht by het Eylant Marigalate zijnde/ quam hem dese Canoa aen hoor/ hy gaf haer een geel lijf ken en neul doock voor vruchten. Des anderen daechs lichten wy onse anckers/ en voeren tusschen Todos Santos (welcke zijn 4. ofte 5. eylandkens/ tusschen Dominica en Guadalupe) daer is niet op dan boommen. Wy quamen tot de 3. o. 3pde van Guadalupe ten ancker/ dicht by landt. Alende west 3pde van dit Eylant ist diep water ende goet anckeren/ daer quam S. Ian Haukeins weder by haer/ vande zijde van Dominica. Hier waterden wy/ en maecten onse schep schoen/ en maecte diversche massen/ en verberichten ons krijghs volck. Dat Eylant van Guadalupe is niet bewoont/ dan van wilde beesten/ Wolven/ Walcken en Pellicanen. Den Oversten Draeck, doode een wilt Percken met zijn roer.

Den

Den 30. Octobris werdt de Barcke / ghenaemt François, groot 35. vaten / daer Capiteijn Wignal op was (zijnde de beste vā Haukeins blote) na gejaecht van vijf Spaensche Fregatten, zijnde schepē van 200. vaten groot / op hebbende 550. mannen / die den 15. September uit Spaengien afghesonden waren / onder Don Pedro Tello, om na Porto Rico te hart / om het silver ende tinselooz / daer ghebrocht byde Philippa, te halē. Dese onse Barcke hielt haer cours met dese Fregatten, meynēde dat het Haukeins schepen waren / ende ten lesten wertse ghenomen int gesicht van ons Carveel. Zp lieten het schip met 4. oft 5. siecken ende ghequetsten in zee dryven / nemende de andere ghevanghen in haer schepen / soo ons de ghevanghens seiden / die top in S. Ians Eplandt namen.

Den 4. Novembris begonnen wy ons victuali schip / de Butlack te ontladen / ende alle het ghereet- schap af te nemen / overmids dattet int seplen ons niet konden volgen. Van daer setten wy onse cours n. w. ten n. ende smorghens sagen wy de Eplanden Montferrara, Rodōda, S. Christofel, Estazia en Saba, ende tgrootste van dese Eplanden is boven 8. myle niet lanck / daer is goet anchoren op 8. 7. ende 5. baē / schoon zandachtich water. Voorts voeren wy 3. w. ende quamen den 8. Novembris ten anker / seker 7. ofte 8. mylen voorder / onseker Eplandē / gheheeten Virgines, gherekent sozghelijck : maer wy

bonden aldaer een goede reede in 14. 12. ende 8. vadem / al haddet vooz 1000. schepen gheweest / zijnde seer hooghe eplanden : maer wy konden daer gheen versich water ghecryghen / maer wel veel visch met haken ende netten. Dese eplanden zijn vol Dapen- gapen ende Bellicanen / so groot als wilde Gansen. Wy monsterden daer ons volck / verdeelende die in 12. deelen / alsoo passerden wy dooz de Eplanden / daer niemant opt vele ghepasseert was / ende corten onsen wech wel 100. mylen. Hier begonste Sire Ian Haukeins cranck te worden / deur quellingshe / om dat zp in Canariēnen lande gheweest waren / en dat tship de François genomen was / ende alle haer aenlagghen ontdeckt waren. Van daer voeren wy den 10. Novembris noorden ten oosten in / een myle voorder / in een clepne reede / in 13. vadem waters / en aen alle yden gheberchte.

Den 12. Novembris / smorghens passerden wy een engte / doch sonder perikel / ende voeren w. ten n. nae S. Ians eplandē / daer Porto Rico in lept / ende nae de noene lieten wy 3. eplanden ten ynden van ons ligghen / gheheeten de Passages, ende quamen dien avont tot de oosthoeck van S. Ians eplandē / ende so tot Porto Rico.

Hier stierf Sire Ian Haukeins, een hande 2. Genera- len ofte Oversten / na wiens doot Sire Thomas Bas- kerfielde op dat schip ginck / gheheeten de Garlanda, ende eenighe uren eer wy ten anker quamen / lig- ghende

Jan Warr-
kens doot de
cranck.

Jan Hau-
kens stierf.

ghende 1000 Porto Rico. inden abont/ cregghen wy
van landt ontrent 18 schoten grof gheschuts/waer
van het leste het schip vanden Admirael/ghenaemt
Disfanga; 1000 de bescern mast trefte / ende raechte
inde comes daer de Generael Draeck ter maeltijt
was/ ende boeck den stoet daer hy op sat/ hebbende
ten sechale 1000 inde hant die hy noch wyddonck/
en in was niet ghequetst: dan het quetste aen de ca-
fel Sire Nicolaes Cliffordt. Rader/ in zyn ope/ daer
hy 1000 was mit d'uit/ met oock Capiteyn Stafford ende
M. Browire, die daer oock van sterven/ met meer an-
dere ghequetst.

Hier na setten wy seil/ welck stont oostwaerts/
ende smogghens quamen wy een anchor voer de
hoek/hupten de stede/ wat westwaerts / by dedrie
Eylanden. Porto Rico heeft veel forten / ende zyn
quahjk te becomen.

Den 13. Novemberis went besloten dat 30. Bul-
kettiers upt eck vendel ghenomen soude worden/
met 25. Bmaffen ende groote boeten / ende dat die
souden lachons inde haven waren om inuywerck
te schieten ende te wopen inder schep / principaelk
inde vijf die den 15. September upt Spaegen ge-
komen waren onder Don Pedro Tello, ende waren
noch den 28. September in Canarien/ ende den 27.
Octoberis in Desfeada, liggheende onder het casteel:
d'welck cloekelick wert bestaen en volbrocht / waer
de 5. fregatten staken se aen byandt / en een vande

grootste schepen/ de Ober Admirael vande geheel
af ende beschadichde alle de ander: Hier treft aen-
de dat die vanden casteel en de schep wel 150. scho-
ten grof gheschuts tegghens ons schoten / sonder het
eijn gheschut / dat merckelucke schade onder ons
volck dede/ ende wel 50. doode/ ende oock so veel wel
quetste. Desghelucks bleven daer oock veel Spaes-
maerts verbrandt/ verdroncken en verlagen / met
eenighe die wy vingen.

Zy hadden oock eenighe schepen gesoncken in
den mont van t Canael/ en die niet masten over ge-
lept ende ghesloopt tot bycans het fort toe/ so dat het
onwyllich seuen. De groote fregatten die 30 we-
der hylten / hadden elck 20. metalen stucken ghe-
schuts op/ ende 100. tonnen buscruijt. Daer ladunge
was ghespeet / Syde/ Olie ende Winnen. Het silver
en thersoon daer quamen halen/ wert ghebrocht op
het sterckste fort datter was / welck silver / als een
vande ghebanghens bekende was 3500000. ducas-
zen/ ofte 350. tonnen sippers. Zy hadden alle hun
vrouwen ende kinderen inde beschen ghelonden/
ende niet dan 1000 volck ende weper volck inde
stadt behouden.

Den 14. Novemberis laghen wy noch ondert ge-
schut vane upterste fort / waer 30 bree den dat wy
de naeste nacht mochten wedercomen / so datse we-
der begonsten upt te comen met 4. fregatten / eerst
den Admirael / den welcken wy coets / was dood
onghe-

ongeluck ofte al willens / lagen fincken / en soo deden
hy mette andere oock / soo ons dochte / ofte voerdeuse
dieper onder haer stercken.

Den 15. Novem. so wy daer noch laghen / saghen
wy een Caravelle comen vant punt des Casteels:
maer eer onse Pinasse haer conde hy comen / liep hy
aen lant / daer onse Booten niet konden comen / om
een dybochte / oec so quamē hy vā lant tot haer hulpe.

Den 16. ende 17. vooz 13. was het calm ende stille.

Den 18. ankerden wy wat zuytwaerts vanden
westhoeck vant Eplandt / wat wtstekende om een
zant / daer lagen wy op 4. 5. en 6. bademen / de gront
schoon wit zant / daer landen wy / en maecten daer 4.
Pinassen op / ende wieschen onse schepen / verber-
schende ons volck / ende wy namen daer een Pinas-
se vant eplant Hispaniola niet verschenden brieven /
waer wy wy verstonden / dat 2. Engellsche Dybbun-
ters ofte oorloch schepen veel quaets omtrent haer
Eplant ghedaen hadden.

Den 20. Octob. dede onse Generael de 3. schepen /
den Phenix, den Delicht ende het Carvel, haer an-
kers lichten / en gingen liggē vooz de mont van een
rivier / op 2. badem waters / sachte gront / en een wy-
le zuytwaerts van onse schepen / lach de Generael
vooz de rivier op 3. oft 4. mylen / en socht een stedekē /
genoemt S. Carmani, en nam een huys in met ghe-
bangens / en so roepde hy oock tot Sire Baskerfelde,
ende bleef daer een nacht.

Den 23. Novemb. losten wy allet goet dat in een
schip was / genoemt den Dulpit, om dat hy geen seyl
niet ons konden houden / ende verbradent. Naer de
noene / also wy seyl waren gaende / quam daer een
Spaingaert met 300. wif aen boort / bandē Admi-
rael / wt vtele van ghestraft te worden / om dat hy
hem niet begeven hadde inde stad Porto Rico, vol-
gende het gebot / en doen voeren wy wech west ende
noozde / wt oorlake van een banche. oft hoop clippē /
die onder water liggen 4. ofte 5. mylen vande zuyt-
west caep vant Eplant.

Den 25. Novem. voeren wy zuyt west / passeren-
de Cabo Roxo, ende sagē Mona, een cleyn plat Ep-
lant / tusschen Hispaniola en S. Ian. Dien dach bar-
sten de boechspriet vant schip de Exchange, van M.
Winters, en bleef achter / waerom de Phenix na haer
toe werde gefonden / die vond haer met Gods hul-
pe / ende so bleef hy by haer tot smorgens: doer maec-
te hy hem met een cabel aen zijn schip vast: maer
omtrēnt te 9 uren brack haer groote mast en vooz-
spriet / met de cabel. Waer over hy het beste goet met
het volck daer wt namen ende soncken het schip / en
so voer de Phenix tot den 26. vooz 13. eer hy tgesichte
vande blote creech.

Den 29. vregen wy tgesicht vant Eplandt Cuc-
cao 18. mylen vande vaste Landen / ende aende n.
w. 30. de quamen wy ten anker / dicht onder lant /
in een diep water / sonder perikel: maer wy haelden
onse

Cucacas.

Aruba.

onze anckers terstont weder op/ ende voeren n. w. ten westen/ ende w. n. w. na het vaste landt tot/ ende saghen dien avont Aruba noch/ zijnde een cleynder Eylandt dan het ander was/ en lieten dat ligghen omtrent 3. mylen zuptwaerts van ons.

Den lesten van Novem. lagen wy 3. ofte 4. clippē/ gelijk Eylanden geheten Monges, tusschen Aruba ende inaste noort punt vant vaste lant/ en sloenens lagen wy t'vaste lant/ daer wy eē groot getyde vonden/ loopende westwaerts/ ende het water was seer wit.

Cabo Della Vela.

De Phenix ende Carvel met een vande cleyn Cathen of visschboten hieldent binnen/ ende inde middernacht quamen onder Cabo Della Vela, en maectē doen een teken met wyndvaer door alle de blote ten ancker quam onder de caep/ daer is goede reede/ goede grond/ ende dicht by t landt is wel 14. 12. ende 10. badem waters. Dese caep is een plat lant/ sonder boomē/ plantant/ ende volk 8. ofte 10. mylen 3. o. ende n. w. ende een visschboot hant punt leyt een cleyn Eylandt.

Rio de la Hacha.

Den eersten December rusten wy alle onze krijtvolck voor Rio de la Hacha, welck is een stad 20. mylen westwaerts/ een vande ontfte daer ontrent gelegen int vastelant/ hoewel niet seer groot: maer plantant en in een vruchtbaer landbouw. Wy namen de stad lichtelick in sonder groot wederstant/mits volck verliep. De schepen lagen op 6. badem

waters/ ende de cleynē op 2. ende een halve badem. Oostwaerts vande stad ligt een zand.

Daer is een versche rivier/ een boochschot vande stad/ dan inde mont leyt een zant/ daer de cleyn schepen qualick konden over comen: maer binnen ist navigabel voor grooter schepen/ wel 6. ofte 8. mylen opwaerts. Des nachts voert de Generael Draeck met 150. mannen opwaerts/ 6. mylen oostwaerts/ ende nam een Visschers stedeken genaemt La Hencheria, daer sy dupcken om peerlen. Het volck verliep/ behalven 16. 20 soldaten/ die wat wederstants deden: maer veel werden gevangen/ met eenige Negros. Wy vonden daer wat peerlen ende andere byt inde hupfen/ daer wy ons wat ververschten. Thomas Baskerfielde trock opwaerts.

Nombze de Dios.

Den 6. Decem. quamen daer Spāngaerts om de stad La Hacha te ransoneeren/ maer wy konden niet accorderen/ ende als wy ghereet waren om te vertrecken/ saghen wy een Carveel/ dwelck wy binnen een ure namen/ met noch 2. Barken/ die geladen waren met Indiaensche terwe/ dat wy Mays noemen/ met oock wat silvers ende peerlen/ doch van cleynē weerde.

Den 7. Decem. stierf Meester Iarcke, Capiteyn op de Hope, ende doen wert Thomas Draeck Capiteyn op de Hope gemaeckt/ ende Ionas Boderham Capiteyn op de Bonaventure, ende M. Caesar Capiteyn op de Amicitie.

62

Den

Den 10. Concluideerden de Spaengiaerts voozt rantsoen vande stadt op 24000. ducatē / ende een gevanghen beloofde voozt zijn rantsoen 4000. ducatē.

Den 14. brochten die inde stadt een quantiteit peerlen / maer schatterden die so hooghe / datse den Generael te rugge sande : aenseggende dat zy niet langhet dan 4. uren respijt hadde / om het rantsoen te betalen.

Den 16. Decemb. quam de Gouverneur selve inde stadt te noenmael / en onder ander conferentie metten Generael Draeck, seide hy opendick dat hy op de stadt niet en paste / ende wildense daerom niet rantsoneren / ende dat die peerlen daer tegen synen wil ghebrocht waren / ende datter gheschiet was / ware alleenlick gheschiet om tijt te winnen / tot dat d'andere steden / die niet wtpbaer waren / mochten gheadviseert wesen om haer goet / beesten en volck te verberghen in de bosschen upt onse handen. Des niet teghenslaende gaf hem Draeck, (volgende zijn gheseyde / twee men tijds om hem te versien.

Den 17. voer Baskerfelde met de Elizabeth, Cōstātie, Phenix, Carvel, ende 4. ofte 5. Pinassen eenige mylen westwaerts / ende landen aldaer / treckende opwaerts int landt na een plaetse / geheeten Tappa, die hy nacht ende afbrante / ende vant eenige wederstant / alsoo hy oßer een water passerde / dan hem werde maer een man ghequet / die wy noch levendich tischepe brochten / ende trocken noch een nple

voortder / verbrandte het doep Salamba, ende leeden weder tischeep / niet renighe gheschietis en redelijcken bruyt.

Den 18. December werde de Rangerrica ende de stadt van Rio de la Hacha totten grotst verbrant / behalven de kerk ende een jonckvrouwen huys / om dat zy aen den Generael daerom gheschrieben ende ghebeden hadden / ende dien dagh setten wy het seyl weder op / om by d'ander schepen te comen / die met Baskerfelde waren.

Den 19. kerden wy na de Caep de l'Aguja, ende den 20. Decemb. smogheris creghten wy int ghesichte. Het is een Caep seer subiect tot stormen / om dattet seer hoogh landt is / ende binnen de Caep seyt een Eylandt / in de mont vande strādel / inde heest een witte clade ofte plache int w. N.W. Het landt daer onafte is heuve lastich / ende daer staet op de top van een clippe een waetghans / inde binnen de clippe leyt e klein Eylandt / ende tusschen Diborte ende twalte landt moecht ghy in vaten / oft te Ziewaert / ende daer hy ofte binnen is de reede ofte stadt S. Martha, die wy nacht ten 11. uren. Het volck was al gheblacht / behalve eenighe Spaengiaerts / Agros / Smerobes ende Indianen / die ons voozt een brabade 30. ofte 40. schienten gaben / ende soe wechloopende. Ende dien nacht wert de Luitenant des Gouverneurs ghevanghen / ende creghten eenighe bruyt upt de bosschaghe / want inde stadt was niet gheble-

ghebleven / ende in al twaeste landt en was geen rij-
ker plaetse / want het zandt blinckte gelijk oft met
Gout vermenght hadde gheweest. S. Martha licht
tusschen een hoogh gheberchte / ende is 26. leguas
van Rio de la Hacha. In dese bape is een slechte of
guade reede / te meer om dat wy een clepne Maen
had den / want alle clepne Maen- gherpden maecht
daer veel storme / alle twaeste landt henen.

Dots.

Den 21. Decembrys wert bevalē die Stadt te ver-
branden ende sleijl te gaen / seer sterck waepende:
maer hielden wt veel soldaten / gerimbakeert zijn-
de inde smalle schepen naest den lande. Wy verlorē
dien nacht tghesicht vanden Phenix, Capiteijn Au-
gustijn, Pieter Lemmond, ende de Garland met de
Pinaffe / zijnde naest het landt / werden ghejaecht
vande Galepen wt Cartagena ende Pieter Lem-
mond, met 9. van onse volck / worden ghevanghen /
ende de reste ghetraecte weder onder onse vlote.

Den 26. Dec. sagē wy de Eplandē welke eenige
myle oostwaerts gelegē zijn van Nombre de Dios.

Den 27. quamen wy tot den mont van Nombre
de Dios ende te een ure namen wy die Stadt in /
twolck al ghevlucht zijnde / behalven eenighe 100.
Spaensgaeres / die het fort behielden / ende mes 3. ofte
4. velt stucken nae ons schoten / waer van datter een
berste int afstieten / ende schoten oock al hun klein
gheschut tot ons af: maer siende onsen geweldigen
aenhel / bloden zy nae de boschen.

Dese Stadt is redelijcken groot / hebbende vierde
straten / hooge huysen / van sterck hout gesnimmer /
met oock een frape kercke ende een houten. Daer en
was niet inde Stadt ghelaten / ende alle de winkels
waren gheleecht. Daer was een wolen haven de
Stadt / ende op den top van eenen anderen berch / int
bosch / stont een wachthuis / daer vonden wy 20
stukken silvers ende 2 barren gouts / met sommighe
gheslagen muntē ende anderen huys.

Nombre de
Dios.

Dese Stadt is gelegen in een waterachtige plaet-
se / seer ghenegen tot reghen / ende so een onghesonde
locht / als eenige plaetse in West-Indiē: daer groeyē
veel Orangie appels / Dammans / Cassave wortels /
ende dierghelijcke fructen: maer so ghelijck te eten.
Nende oostzyde van de Stadt / binnen de bay / valt
een versch rivierken / van goet water / vol huysen en
hoven / ende een half myle van dese Stadt oostwaert
int lant / licht een Indiaens stedekē / derwaerts wy
trocken met 100 man / dan sy hadden een luyge af-
gehoeken / en lagen inde boschagien met 20. oft 30.
buschjeters / bespronghen ons ende sloeghen Ionas
den Lientenant doot / ende quetstē 3. oft 4. en vluch-
ten so inde Stadt / ende staken selve ruyt daer in en
liepen nae de boschagien / ende wy branden de rest /
terwijl onse Generael een myle van daer water in
nam. De reede van Nombre de Dios is frap: dan
als ghy wilt ankeren voor de Stadt / daer liggē een
regel sterc-clippē af elke zyde / doch sonder perikel /

Om dat menle liet/ mē mach tusschen beyde ligge op 3. oft 4. vadē: en huyten de clippē op 8. oft 10. vaem/ want daer mach u niet hinderen. Onse Sergiant Mayo? stierf aldaer.

Den 24. Decem. troe Sir Thomas Baskerfielde met 700. man/ ofte 750/ behalvē Chirurgijnē en den tros na Panama, alwaerle eenē engen quaden wech vonden/ 30. Engellsche mylen lanck/ weghgehouden wt egeberchte en bosschagien/ seer vuyl/ diep ende weterachtich/ werden dicwils besprongen/ en ons volc hadde noyt quader wech gesiē/ en ontrent half wegen hadden de Spaingaerts (langhe te hozen ghewaershout zijnde) op den top van een berch/ in een engte/ die wy passeren moesten/ eē fort gemaect/ daer sy 90. oft 100. sterck op waren/ en diergelicke 2. sterck (so wy hoorden) moesten wy noch passeren/ eer wy te Panama konden comen. Dese vant fort schoten ende sloegen op ons/ eer wy op onse goede warē/ en doode strack meer dan 20. vande onse/ waer dat onder was/ Capiteyn Marchan, quartiermeester generael/ de vندیч Samson Mairritz Williams, en vander Coningijnē helbardiers/ de Lieutenant Huncley gequetst/ namaels gestorven/ Capiteyn Nicolas Baskerfielde in zijn dogn geschoten/ met meer andere/ ontrent 40. Onse soldaten moede ende mat zijde/ hebbende goen victualie meer/ noch middel onbecomen so resolbeerde Baskerfielde zijn aensla. h na te laten/ en te rugge te keeren/ ende selfde schreben

te aen Generael Draeck, en keerden den 4. Januarij. 1596. na Nombre de Dios.

Den 5. Janua. 1596. also de Generael Draeck Nombre de Dios hadden doen verbranden/ verbranden ooc de kerc ende alle haer Fregatten, Barcken ende Gallioten/ ende wy setten slepl des avonts westwaerts.

Den 10. Januarij lagen wy westwaerts een Eyland/ 30. mylen van daer/ geheeten Escudo, daer ankerden wy op 12 vadem/ goet zant en ankergront/ ende sonen comt na den oosthoeck/ moettē een regel clippen schoutwen/ dier daer weleggen ten eynde vant epland/ so wy ten anker quamen/ lagen wy eē schip seplen/ dat onse Dinās na jaechden/ en wy namment/ twelck Mays in had/ twelck geexamineert zijnde/ bekenden datse gesonden waren van Nombre de Dios, om all de Zee-havens westwaerts te waerschoutwen/ v in onse comste. Dit epland light ontrent 9. ofte 10. mylen vant vast lant/ en is vol bosschagie ende wel 2. myle lang onbewoont: heeft schoon soet water aen alle canten/ maer is eer reghenachtich. Hier maecken wy onse schepen schoon/ ende rusten onse restere. De Dinassen op/ tot den 22. Januarij en hoeren weder na Nombre de Dios, want onse Capiteyn Pilot daer stierf van sieckte/ ende de Generael Draeck werde mede sieck/ bleef in zijn camer/ clagende van camer ganck.

Den 23. Januarij setten wy slepl na Porto Bello, welck

Westerfide
treck na Pa-
nama.

Panama.

welck maet 3. myle westwaerts is van Nombre de Dios.

Daer stift. Den 28. morgens te 4. uren so stierf onse Generael Draeck, hebbende een tijt sieck geweest vande loop des buys / die snachts te voer begonste te stoppe. Hy verclaerde eenige dinghen recht eer hy stierf / als dat hy voer gheuis wiste / dat de Spaenschen haer souden ontmoeten / en datse wel sorge souden draghen voer de schepen van hare Majesteit / ende meer dinghen / haer nootlick wesende. Daer na stont hy op en cleede hemmaer worde weder te bedde gebracht en stierf indē heere eē ure daer na. Hy maecte zynē broeder M. Thomas Draec en Capiteyn Ionas Bodeham executeurs vā zyn testament / en M. Thomas Draecx sone zyn erfgenaem van alle zyn erfgronden / wtgenomen eē hoebe / die hy Capiteyn Bodeham voorsz. gaf. Daer stierf oock Iosias Capiteyn vant schip Delicht. Den selven dach anchorden wy inde havē van Porto Bello, zijnde de beste haven / die wy noch ghevonden hadden. Wy vondē langs de kust goede rede voer groote en cleynē schepen / daer stont een stuck geschuts op den oost-hoek vane Eylant / eē Saker gheheeten / en daer is tusschen dat en twaiste lant 5. of 6. vadem waters / maer het beste inconnen is inden open mont / tusschen dat Eylant ende een ander eylant dat westwaerts leydt / met een reghel steenclippen.

In Porto Bello warē maer 8. of 10. huysen behal-

ven een groot nieu hups / datmen daer boude voer de Gouverneur / die daer comen soude. Daer was oock een seer sterck fort by de water zyde / met holwercken van groote boomen gemaect / en daer stenen en eē de tusschen gebult. So wy daer niet ghecomen hadden / en haer voornemen belet / sy souden daer de sterste plaetse van alle twaiste lant gemaect hebben meynende daer een groote stadt te bouwen. Wy vonden aldaer drie metalen stucken geschuts / gesoncken inde Zee / die wy wtlichten. Het volc met alle haer goet was geblycht. Binnen de hape was een cleyn dorp sonder sterre daer by een groote verschē rivier / die ons volc 2. mylen opzoeyde / en vondē daer wijn / olie / ende wat piers.

Na dat wy daer ten anchor getomen waren / ende Sire François Draecx wtvaert volbrocht hadde / en dat Sire Thomas Baskerfelde, met al de Capiteynen aen boort waren vane Conincklick schip de Diffiança, soo wert daer een sermon ghedaen by M. Bryde de Predicant / ten propooste dienstelick / ende hadde oock goet ghehoor. Van daer belaste Sire Thomas alle de Capiteynen aen boort te comen vane schip de Garlanda, daer hy raet met haer hieltoonende zyn commissie oft last / ende hy worde aengenomen voer Generael / ende Bodeham worde Capiteyn vane schip de Diffiança, ende M. Savel worde Capiteyn vane schip de Aventure.

Voer de voorsz. Capiteyn Iosias, stierf oock Capiteyn Egerton,

Egerton, een edelman/ vant schip de Voorsicht, en
Le wood, principael wagen van de vloet/ uyt t'schip
de Garlanda, met oock Abraham Kendal, op t'schip
den Sak. r.

Op dese plaetse namen wy weder versoh water
in wieschen onse schepen/ maechten nieu seplen/ en
zijnde mette Generaal alle Capiteynen gheac-
dert/ so wy dooz eenighe midlen konden keeren op
na S. Martha, dat wy dien wech souden ingaen/ maer
so niet/ toudien wy directelick nae Engelandt waren.

Den 6. Febr. ontlasten wy t'schip de Elisabeth,
toebehoorende M. Watz, Alderman van Londen/ en
sonckent. Ten selven daghe/ eenighe uyt het schip
de Pegasus, gaende wateren/ werden bespiet van re-
tinge Spaengiaerts/ quamen op haer geloopen/ en
hoegender twee doot/ ende namen 2. oft 3. gheban-
ghen/ loopende daer mede wech

Den 7. februarij/ t'schip de Velicht ende Cap-
teijn Ednes Fregatte werden oock gheloft ende ghe-
sonckent/ om dat se leek waren/ ende vande Conin-
ghinne schepen hadden seplen van doen.

Den selven dach monstarden wy/ en hadden ge-
sander ende siecken 1000 man/ ende sanderdaeghs
velden wy al onse ghebanghens aen landt/ so wel
Spaengiaerts als Negros/ maer te voren hadde de
Overste Sire Thomas, 2. van onse gevangē Spa-
giaerts ghesondt tot Nombre de Dios en Panama,
om ransderr te halen dooz sommighe principael ge-

banghens/ maer 30. en quamen noyt wederom/ dan
so wy ghereet waren om te vertrecken/ quam daer
een met een witte baen/ beteckende bestant/ die tot
den Generaal seide dat sy 18. den ons bek hadden/
die wel getraetert waren/ ende so wy noch 8. of 10.
dagen wilden vertoeft/ sy souden ons van Panama
ghebocht moeden/ dan wy achten dat sy ons sulx
sochtent te maken/ en so te doen vertoeft/ tot
dat se Commannde mochte comen.

Den 7. boozf setten wy onse cours na S. Martha,
ende den 14. lagen wy i' eplant Baru, enige 14. my-
len westwaerts van Cartagena gelegen. Onse Ge-
neraal gaf snachts last dat wy souden waren na t'ste-
den Baru inde bay: maer dien nacht waerdet soo
veel wines (ende geduerde alle de cleine Spaen) seg-
dat wy dien nacht verlozen uyt ghesicht t'schip de
Voorsicht, ende sanderdaeghs weder nae landt kee-
rde/ verlozen wy uyt gesicht de schepen Susanna,
de Panel, de Hope en de Pegasus, waer ober wy den
naesten dach staken na caep S. Antonio, ende verlie-
ten onse cours na S. Martha.

Den 25. feb. lagen wy het eplandt van Caiman
Grande, wel 30. mylen westwaerts van Iamaca,
zijnde een leech sandich eplant/ vol schilt padden.

Den 26. lagen wy het hooch land van Cuba, oost
warre vande ghebocken eplanden/ ende aent oost
eynde vant eplant van Pinos waren wy ingescho-
ten/ inde so ghelicke plaetse Iardines, dan t'selde ghe-
maer

ghewaer worden / boeren 3.3.0. upt / ende boeren doen west ende noorden nae de Pinas / welck wy de eersten Martij saghen. Het is een leech eylandt / vol boomen ende versich water int west eynde / ende soo ghy comt gheseylt op het middel / sult ghy sien eylen boven op d' ander landt 8. oft 9. ronde heubels / ende aller westerliche heester 3. in een.

Also wy waren aent west eynde / ende meijnden te wateren / saghen wy 20. seplen / ontrent een ure na den noene. Dit was een derdendeel van s' Coninc vlotte / die alrede was ghesonden nae de Honduras, zijnde te samen 60. seplen / met bevel ons te besprijghen waer zy ons vinderden. Dese die ons ontmoetende hadden haer verbericht inde Havana, es boeren na Cabo de Corrientes, zijnde 50. spaensche mylen van maltanderé / daer ons dese schepen ontmoetende / ende so haest alle ons saghen / meijndes hoven wint van ons te comen / maer wy cregen d' hoven haer / ende als wy recht bove wint van haer waren met al onse vlotte / stack onsen Admirael de blagghe vande Coninginne upt / so teffens na haer toe varende / dan hy belaste de Diffiança niet te schieten vooz datse dicht by een waren.

De Vice Admirael vande Spaengiaerde / zijnde veel grooter dan eenighe vande onse / ende de beste sepler vā alle haer vlotte / quam vooz / ende schoot zyne twee voozste grootste stucke op de Concorde, de welcke in terstot betaelde / ende also begon de strijt.

De Bonaventuer hielt het dragghende op hem / hem toe clinkende sulcken hoop gheschuts ende mulketten / dat hy zyn gheheele zyde scheurde. De Admirael en spaerde oock zyn cruijt en loot niet / maer de Diffiance int middel van haer vanden ponde rende / bocht soo gheduerich / tot dat de Vice Admirael met 3. oft 4. andere ghedwonghen waren oostwaerts te wenden / verlatende de Admirael met de rest vande vlotte / die daer nae soo heet niet meer aen quamen. Dese strijt duerde twee uren ende meer. Ten onderganck vande Sonne / keerde de geheele vlotte oostwaert / ende wy volghden onse cours oostwaerts / nae Cabo Corrientes ; meynede de rest van haer vlotte te ontmoeten. In dit ghevecht verloor de Diffiance 5. mannen / als 3. Engelschen / een Griek / ende een Negro / ende in d' ander schepen waren eenighe shequetste ende verslagen Capiteynen / met eenighe andere / en saghen inden abont een groot Spaelsch schip in brant / dat (so ons dochte) by haer buscruijt toequam.

Den 2. Martij inden daggheraet waren wy vast by Cabo Corrientes, welck is een leeg caep / met een hoop boomen / hoogher dan de rest / zijnde een myle oostwaerts vande Caep / want al Cuba is vol boomen ende boschagien aende zyde zyde. De Spaelsche vlotte / die wy doen maer 14. telden / hiel vast op ons aen / te windwaerts / maer dorsten ons niet naer comen / hoewel onse Admirael nae haer toefde.

H

Soo

Martij 2.

So haest als wy met seplen de Cabo ghewonnen hadden/ behalven t'schip de Salomon, die so na tlant was/ dat hy de Cabo niet conde verdobbelen oft cryghen/ wirp hem oostwaerts/ ende was soo achter ons/ te lwaert van onse vlote. Dit siende drie ofte vier vande beste seplers der Spaengiaerden/ quamen na hem/ ende wy dit siende/ setten de Diffiance nae hem toe om hem te verlossen/ dwelck de Spaengiaerts siende/ liepen weder by haer vlote/ ende terwyl lach onse vloot stil/ verwachtende den Salomon, ende so setten wy onse cours na Cabo de S. Antonio, dwelck wy 2. uren nae noene int gesicht cregen/ zijnde oock een leege caep/ ende tot den zuyt- oosten heeftmen een wit sandighe bay/ daer drie oft vier schepen mogen wateren. Daer is goede reede booz noort ende ooste winden. De selve nacht lagen wy een glas oft twee noordt west/ ende daer nae noordt noordtwest/ ende noordtoost/ ende smorgens te 5. uren cregghen wy tghesichte van Cuba, d'oosten vande Organos, welck zijn sorghelijcke steen-clip- pen/ ligghende ontrent 8. mylen op de noordtzyde van Cuba, soo haest ghy Cabo S. Antonio passeert. Van daer seplden wy oostwaert vant landt/ den wint zijnde zuydt west/ ende savonts te 6. uren hadden wy groot ontwedder/ ende daer nae cregghen wy de heele nacht calmte.

Den 5. Martij wert de wint heel schaers.

Den 7. sagghen wy een hooch landt/ ghelijck een

croone/ dat hem vertoonde 13. oft 14. mylen west- waerts van de Havana, mede een ander plaetse in Cuba, ghcheeten Mela de Maria, dat is de tafel van Maria, acht mylen oostwaerts vande croone.

Landt over de Havana vertoont twee cleyne ber- ghen/ ghelijck eender vrouwen borsten/ ende wy vonden gheen groot ghetjde/ booz dat wy quamen in het Canael van Bahama.

Den 10. sagghen wy de Cabo de la Florida, zijnde ^{Cabo de Florida.} maer een redelijck lech landt/ ende ghebroken Ey- landen ten zuyden vande Cabo/ ende ten twee uren nae noene verlozen wy't ghesichte vant landt/ 12. mylen oostwaerts vande Cabo. Daer nae boeren wy noordtoost tot middernacht/ ende doen boeren wy oost ten noorden/ tot den 13. Meert/ ende waren in 31. graden/ daer na soo schaerste ons de wint met eenen storm/ in welcken wy verlozen den Bonaven- tuer, ende den cleyne Ian, ende seplden doen oost zuydtoost.

Den 19. Meert/ waren wy in 29. graden/ onse cours was oost noordtoost/ ende den 21. Meert had- den wy grooten storm/ maer goeden wint/ ende doen blebender veel van onse vlote achter/ wytghe- nomen de Hope, die booz was/ so dat niemandt by den Admirael en bleef van de Diffiance, de Aventura ende de Phenix.

Den 28. waren wy in 39. graden/ ende namen de cours op Flores, dwelck wy den 8. Aprilis sagghen/ ende

ende den neghende April quamen wy ten ancker
sende zynde znde vant Eplande / daer wy water-
den / om dat den Diffiance niet veel waters en had.
Draecks twee Piloten aen landt gheset.

Den 10. Aprilis setten wy seil op / ende hadden
Paesdagh / zynde den elfsten Aprilis veel reghens
ende wints / ende quamen inde Haven van Pley-

mouth ende andere plaetsen van west Enghelande
den 15. May / ende eenighe van hem binnen de re-
viere van Londen den 29. May / anno 1596. ende de
ander schepen oock vooz en naer.

FINIS.

h 2

Beschryvinghe

Beschryvinge vande Zeevaerdt der geheeler

Werelt van Cabo Blanco in Guinea, tot ende door de Magallanische Straet/ende van daer voorts langhs de Zee-custen van Chile, Peru, Nicaragua, Guatemala, Mexico, California oer de allergrootste Zee/totte Eplanden Philippinen, Molucken, Banda, Borneo, Iava ende Sumatra, voorszp de vaste landen van China ende Oost-Indien/het Eplandt Madagascar/Cabo de bona Esperança, de Eplanden van S. Helena en Cabo Verde.

Vanden bequamen tijdt om te varen nae de Magallanische Straet.

Die ypt Engelandt nae de Magallanische Straet wil gaen / moet den eersten van Junius ypt setten / op dat hy de Sonne altyt naer hem houde / wát so ghy door de Magallanische Strate in den bequaemsten tijt des jaers wilt varen / moet ghy in den December daer door varen / want dan sult ghy schoon weder hebben ende oostelike winden / ofte ten allerlancksten in de maet van Januarij: want anders ist seer qualick daer door te vare. De Edele Heere Thomas Candish quā in de Straete den 6. van Januarij / ende den 23. van Februarij was hy door de Strate ghecomen / en her was buijl weder / ende wyden veel westelike winden / ende men can de Magallanische Straet wel in drie

oft vier maenden (met Gods hulpe) beseplen / alsmē onderweghen niet en vertoeft / om hem te ververschen.

Van Engellands eyndt tot het Canarisch Eplandt Palma, is de streckinghe zuydt zuydtwest en nooydt nooydtoost 470. Enghellische leguas / welck zijn 352. en half duysche mylen. Van het Eplandt Palma tot Cabo Blanco, oft Wit hooft is de streckinghe zuydt wel so oostelick ende nooydt wel so westelick 160. Engelsche leguas / welck zijn 120. duysche mylen.

Zuyden ten westen van Cabo Blanco light een sant / ende ghy muecht ankeren van die Cape in 5. ofte 6. bademen waters. Dese Cape staet in de hooghde 20. gradē ende een halve / ende daer bloeyt

alijts eenen stroomt op de selve Wap. So ghy zuyd-
waerts wilt gaen / soo neemt uwe strekkinge zuydt
west ten zuyden / ende noordwaerts is de custe vnn
ghy quiecht onder die Cape vnde vā noordt noort-
oost tot 3.3. m. in 8. ofte 9. bademen waters. Inlghe-
lijcks wacht u oock van den loop stroom / want hy
set nae het oosten / want hy seiden maer 12. gradē
zuydtwaerts / ende hy liepen nae het oosten / ende
bevonden dat hy van den loop stroom bedroghen
waren 60. Engelsche leguas / ende liep in met Sere
Leona in Guinea, men reket 20. Engelsche leguas
ende 60. Engelsche mylen in eenen graedt der bree-
de / soo dat vier Engelsche leguas / zijn drie duysche
mylen. Dit landt ten zuyden streckt hem 5. ofte 6.
leguas veer / ende so ghy ten zuyden begeert te trec-
ken / ende met Sere Leona comt / set in de wint west
ten zuyden / tot dat ghy gansch van Madrebombe
zijt / ontrent 25. ofte 30. bademen / ende dan sulc ghy
vnn van Madrebombe wesen / maer indien ghy om
gheen ander saeck in en gaet / dan om waters wille /
ick soude u wenschen aē het groote Eplandt te wa-
teren / want in Sere Leona daer comen gheweldige
woeds haren van de oever. Daer het is een bequa-
me haven om te bergen / nochtans wacht u van de
noordwesten punt int incomen / want daer leijt een
rpe roefen twee cabels lenghde van den oever / ende
oostwaerts ten sante / ontrent daer om seer naer den
westen want / ende ghy sulter 8. oft 9. bademen

waters bevinden / het bloept op den oever ober den
anderen dagh / oost ten zuyden / en wilt ten noordē
de bloet loopt zuydwaerts / ende bloept tien voeten
waters in de haven. Van Cabo Blanco tot Cabo
Frio in Brasilia is de strekkinge zuydt zuydtwest
ende noordt noordt oost 930. Engelsche leguas /
welck zijn 697. ende een halve duysche mylen.

Cabo Frio.

Cabo Frio is een seer hooghe lande / en so ghy nē
de zee comt / ende valt daer van noordtwaerts 7. oft
8. leguas / sulc ghy zijnde 10. leguas van daer hebbe
55. bademen wit sandt / ende de Cape van u zijnde
zuydtwest ten westen / ende lopende west aen zijnde
5. leguas van landt / sulc ghy 40. bademen hebben
sijckachtighe grōt / niet klepne steent gries so groot
als erweten / ende 3. leguas vā de oever sulc ghy 18.
bademen waters op swaertachtighe slock grondt
hebben / ende so ghy het loot ontrent Cabo Frio laet
schieten / als het noordtwest van u licht / sulc ghy
gheenen grondt hebben in 100. bademen waters / en
maer twee leguas daer van zijn. Cabo Frio staet in
de hooghe van 23. graden by zuyden de Widder-
linie. De cust 12. leguas noordtwaerts leyt zuydt en
noordt / ende in de maent van October hebt ghy de
winden seer veranderlich / ende daer loopt eē groote
stroom nae het noorden / so ghy 20. leguas binnen
Cabo Frio nae S. Sebastiaens waert / het diep loot

Cabo Frio.

D 3

werpt

werpt/ sult ghy 45. leguas hebben op swart slijck-
kerighe landt / ontrent 4. ofte 5. leguas van't landt.
De Eylanden die ten noorden ligghen aen C. Frio.

Cabo Frio.

De Eylanden die noordwaerts van de Cabo
Frio ligghen 9. legas verre van de selve Caep/ ende
zy liggen noordt ten oosten/ ende zuydt ten westen/
ende het grootste eylandt onder hen leijt teghen het
oosten/ ende is het uiterste/ ende tusschen hen is een
legue/ ende het vaste landt toont hem ofte het Ey-
landen waren/ en ick achte/ dat so wanneer yemant
daerin met het landt bedwonghen wirt te varen/
mocht hem seluen onder dees Eylanden berghen/
want wy deden verfoeck van de bobenghensende
Eylanden/ ende wy quamen tusschen hen ende het
landt/ ende hadden 20. ende 25. bademen waters al
daer/ en zy en zyn niet other een halve booghschuet
verre van den oever/ ende liggen op de hooghte vā
22. graden ende 33. minuten/ daer en is gheen meer
perikel dan wy bevinden ofte sien en condent.

Het landt ten oostwaert aen S. Sebastiaen.

S. Sebastiaen.

Eylande van Cabo Frio voer by de reviere van
Iancire, (alwaer de Portugelsen een stedeken hebbe)
so sal hem het landt verthoone/ welck 8. leguas oost-
waert licht van S. Sebastiaens Eylandt/ ende als
dat selve landt van u licht noordwest ten noorden
5. leguas/ so verthoont het hem seer gelick het Ey-
landt van S. Sebastiaen/ maer daer wort e' weynich
leegh lands int w. gesien/ dwelck so ghy S. Sebastiaen

n. w. ten n. haddet/ soude ghy geen landt int w. con-
nē bemerkē tē zy dat ghy seer ver daer van waert/
en niet helder weer sult ghy d' Eylandt Alleatras siē.

De Eylanden van S. Sebastiaen.

Als het noordtooster hooft van S. Sebastiaens ey-
landt van u licht west ten noordē/ ende het zuyder-
hooft zuydwest ten westen/ so en cont ghy nae hee
westen gheen meer landt ghesien/ ten zy dat ghy
seer ver daer van waert/ ende dan waecht ghy de
Alleatras aen het westen van de Eylanden sien/ en
so ghy aen het noordtooster hooft ingaet/ daer en is
gheen meer perijckels dan ghy siet/ tot dat ghy tus-
schen de Eylanden ende het vaste landt inghescho-
ten zijt/ ende daer is een ondiepte/ die bykans den
halven wech over streckt. Daer weest alreys stont
aen de Eylanden 8. ofte 9. bademen waters te on-
leenen/ ende hout dese streeck soo langh tot dat ghy
van verren veel verscheyden Wapen siet/ ende daer
sult ghy versch water vinden/ ende een bequame
plaets om 8. ofte 9. bademen waters op schoon sandt
te ryden. In de maent van November is het daer
tot veel regghen onderworpen/ ende de winden zyn
seer veranderlick/ ende so ghy een net met u draght/
en behoeft ghy gheen spijle van u victualie te ver-
quisten/ want ghy daer meer visch cont gheuygen
dan men op eten can/ ende onghelicks so ghy een
Dinas met u hebt/ cont ghy voghelen ghenoech vā
de Eylanden Alleatras cryghen/ want 4. ofte 5. le-
int

gasint zupden van het Eplandt S. Sebastiaen, daer ghy int ghelichte rydet / hebt ghy groote menichte van voghelen.

Item in 49. graden / zijnde van landt 4. ofte 5. legas / int midden vertoont het hem als ofter een haven waer / maer daer en iser geen / want wy daer niet onse Pinas waren. Het is een seer diepe Bape / ende de cust leyt daer van zupdt te westen / en noort ten oosten / tot dat ghy in 50. graden ende een halve daer van comt / ende vloeyt so naer als ic bedencken mach zupdtoost op den verander dagh / het zupden hooft west zupdtwest van u zijnde / ende het noorder hooft noordwest ten westen / so ghy 4. legas daer vā staet / sult ghy 30. bademē waters op swartachtige gront hebben.

In 50. graden ende een halve / zijnde 6. legas van landt / soo weet het uiterste landt int noorden is een Cape / want het landt zupdtwaerts streckt noordt oost ende zupdtwest / ende is een schoone cust / ende so ghy het loot werpt. ontrent 6. legas daer van / sult ghy 24. bademen cryghen op swarte steenken / so groot als boonen / met eenighe roode schelpen / de rape van u houdende noordwest ten westen / en het zupden hooft west ende zupdtwest van u dragēde. Het landt liggende op 51. graden ende 20. minuten / streckt hem zupdt ende noordt / ende aenhet zupdtwest hooft is een openinge / en is een haven / maer om dat het so grooten wind waerden / en conden wy

niet onse Pinas niet daer in gach / ende wat daer loopt een lange beke / ende dat voert u na de Cape Haghet / de openinghe van de straet. De cust leyt 3.3.0. ende n.n.w. ende de Cape vā de Haghet Maria is een witte Cape / ende steilachtich als Dover is / daer binnen in is een leghe beke / en loopt in west zupdt west. De breedte van de Cape is 12. graden ende 50. minuten.

De cust van 51. graden ende een derdendeel leyt 3.3.0. ende n.n.w. tot 52. graden 30. minute / het welke de Cape Maria is / ende van de Cape Haghet leyt een leghe banck / ende is so langh als het bovghenoemde landt is / het leyt van de Cape Haghet west zupdtwest / en is 2. legas langh / de straet leyt van des bancks punt west zupdtwest. ontrent 5. legas / ende daer ligghe twee Eplanden / dat int zupden is ghelegghen / wordt Pengwin Eplandt genoot / ende daer mach ghy stouwen / conden comt dat Eplandt in 7. ofte 8. bademen waters ryden / maer eer ghy aen het Eplandt comt / leyt te ondrer water / en comt niet naerder dan 5. ofter 6. bademen waters / het leyt aen de haven gude. Aen de noordzyde leyt Moes de Hambre / de streckinghe is 3.3.w. van Pengwin Eplandt / ende het leyt daer van 16. legas / ende van daer tot de Cape Frouward ofte Suerliende / leyt de streckinghe zupdtwest en noordt oost / ende is 14. legas van daer ghelegghen / en van de Suerliende Cape leyt de cust noordtwest ten westen /

westen/ en 3. o. ten o. tot af de Cabo Galanti, en daer is de aller bequaemste reede van de gantsche straet/ ende van daer tot de Bay van S. Ierombe leyt de streckinghe noordtwest ende zuydtoost / en het leyt 7. legas van de Cabo Galanti.

S. Maria.

Het Eylandt van S. Maria, gheleghen aende zee-
kusten van het Goudt-rijck landt Chile, op de zuy-
derlijke hooghde van 36. graden / is een bequaem
eylandt / ende overbloedich van allerley victualie/
ghy muerchter aen de oost ende noordt zyde seer be-
quamelicken ryden/wacht u nochtans vā de noort
zyde/wanter een sant leyt/ ende het zuyder hooft is
een engelsche myle verre al ghebroken gront. Dit
Eylandt staet in de hooghde van 37. graden 15. mi-
nuten / ende van S. Maria noordt oost ten oosten 36.
graden 40. minuten / is een bequame havē / de Con-
ception ghenaemt/ ende het tecken is rijck/ en daer
leyt in de openinghe van de haven Searadoro ghe-
naemt/ een seer bequame havē voor alle zuyderlike
winden.

Conception.

Item de kust van het landt van Conception (de
welcke is de hooghde 36. graden ende 2. minuten/
tot dat ghy comt tot 35. graden / streckt noordt ten
oosten/ en 3. ten w. ende van die hooghte tot dat ghy
comt tot 34. graden n. o. ten n. ende 3. w. ten 3. is het
een schoone kust daer ontrent te ankeren/ ende van
34 graden tot 33 leyt noordt oost en zuydtwest. Het
is een byse kust.

Van Conception totte Baye van Quintero, is
de streckinghe noordt ten oosten / ende zuydt ten we-
sten 60. leguas / welck zijn 45. duitsche mylen. De
Baye van Quintero is een bequame haven voor
alle windē/maer voor de noordweste windē muercht
ghy in 6. ofte 7. bademen waters ryden. Ontrent
den oever is versck water/ ende groote menichte vā
Ossen. Dese Bay is teghen het noorden van Mal-
vareso ofte S. Iago 7. leguas / en staet in de hooghde
32. graden 10. minuten. Aen het Eylandt is ghevo-
gelt ghenoech te cryghen.

Quintero.

Van de Bay Quintero tot het landt van Morro-
moreno is de streckinghe noordt ten oosten wel soo
oostelijck/ ende zuyden ten westen wel soo westelijck
185. leguas / welck zijn 138. en drievierendeel duyt-
sche mylen. Morromoreno staet het in de hooghde
23. graden ende een halve. Dit is een bequame ha-
ven voor alle winden / ende ghy muercht aen beyde
zyden wel upt comen. In die haven is veel visck/
maer gheen hout nochte water. De Indianen sul-
len voor u doen dat ghy begeret.

Ende van Morromoreno tot het landt van Ari-
ca leyt de kust noorden ende zuyden / ende Ari-
ca staet in de hooghde 18. graden ende dries derden
deelen. Het is een bequaem landt om belijnt te wor-
den / ende van daer noordwaerts licht de yse kust
noordtwest / en alhier muercht ghy inghelijck in
de reede voor alle winden ankeren/ ende aldaer het
der-

Morromoreno.

zuyderlandt zuydwest ten zuydē bzinget / so muecht ghy in 8. ofte 9. vademen waters ankerē. Wy namen drie schepen daer.

S. Iago.

Wanneer dit landt van S. Iago noordwest ten noorden van u is / muecht ghy nae de reede daer in varen oost ten noorden / ende ghy muecht daer bequamelijcken voor alle windē die daer wapen ankeren / ende het staet in 9. graden ende een halve / en daer is hout ende water ghenoech te cryghen.

Cabo de Corrientes.

Cabo de Corrientes is goet om kennen / ende de cust leyt van daer tot de Cabo de S. Lucas west ten noorden / ende west noordwest.

Cabo Corrientes staet in de hooghde 19. graden ende een halve. De haven van Natividad ligt te naster handt van daer oost ende west.

Ghy mooght tusschen de Eplandē ende de punt van Mapatlan ankeren voor alle winden / uptghenomen den zuydelijcken wint / ende so den zuydelijcken wint wil wapen / muecht ghy tusschen de Eplanden ende het selve wel upvaren / ende het is een bequame plaets sonder alle verpkel / ende staet in de hooghde 23. ende een derdendeel graden.

C. de Sint Lucas.

De cust hy Cabo de S. Lucas leyt noordoost ende zuydwest / ende so ghy ontrent de Cape van S. Lucas zijt / leyt het landt noordwest ende ten noorden / ende mit noorden van de Cape van S. Lucas isser een Bay / daer ghy wel ankeren muecht. De plaetse is Aguila Secura ghenaemt / de Cape staet in 22. gra-

den ende 8. minuten.

De Cape vā Spiritus Sanctus licht op de hooghde van 13. graden / ende van daer tot aen de straet van Manilia streckt de cust west ten noorden / ende leyt daer van 16. leguas.

Spiritus Sanctus.

Wanneer dit voorlandt is zuydt zuydwest van u dan is de strate van Manilia zuydwest ten westen van u / ende de hooghe Dijke west ende ten zuydē / en 3. leguas daer van zijnde / soo verthoont het hem seer bequamelijcken van de straet te onderkennen / ende tot een Eplandt Capali ghenaemt is het 9. leguas / ende het leyt daer in van der Straten mont zuydwest / ende het is een bequaem Eplandt voor hout ende water / ende de Hoozen die daer in woenen zijn een seer goet volck / ghy muechter ryden rondsom het Eplandt / nae dat de winden wapen.

Wanneer dit landt vā Panaroca 7. leguas zuydt zuydwest van u is liggheende / dan verthoont u de strate van Balimbuam ten zuyden / ende teroplen dat het groot Iava aen stuerboort is / ende het cleijn Iava aen backboort / so en isser gheen meer pernickel dan ghy siet / het leyt door het zuyden ende ten westen / ende het staet in de hooghden 9. graden 10. minuten / ende is 3. leguas over / en leyt van de Cape Cerebes ten 3. w.

Het landt van Balambuam licht west ten noorden vā de Straet 16. leguas af / ende heeft in de breedte 8. graden / 48. minuten / ende brenghet dit landt 3 n.n.w.

Balambua.

n.n.w. van u / ende dan verthoont het hem 4. leguas daer van zijnde / ende soo ghy virtualie ende water ontbreckt / gaet in aen het ooster hooft wel nautwelick toeliende / want aen de punt leyt een sandt / ende ghy muerchter tot aen het landt ingaen / ende ghy muerchtet allerley virtualie hebben / uptghenomen het broodt / want het volck aldaer is seer stille.

Cabo falso.

Wanneer de Cabo Falso n. ten w. van u licht / soo verthoont het hem 5. leguas daer van / ende de Cape Bone Sperance is vā daer 34. leguas / ende leyt n.w. ten noorden / ende staet in 34. tweedredender 1 gradē / het is een Eplandt / het welcke alst helder weder is / hem verthoont ghelijck de Cabo de Bona Esperança.

Cabo de bona Esperança.

De Cabo de Bona Esperança, alst van u ten noorden draecht / dus verthoont het hem 5. ofte 6. leguas af en ontrent dese Cape en zijn gheen ondiepten / ende aende Cabo Falso 28. leguas af / hebt ghy eē ondiepte / ende het is wit sandt. De Cabo Bone Esperança staet in der hooghde 34. graden ende 25. minuten. Meester Candil h Straet / welck is de Straet van Balambuam, ende de Cabo de bona Esperança liggen naester hant w. ten 3. ende o. ten n. ende is daer tusschen die twee 1900. legas.

Van de Cabo de Bona Esperança tot het Eplandt van S. Helena, is de streckinghe n.w. ende een halve streck westelijker / staet in de hooghde 15. graden ende 40. minuten / ende de reede is aen de noordwest pde van het Eplandt / ende ghy muercht daer voor

alle winden ryden / want ghyer nimmermeer daer eenighe noorderlijke winden hebt / ten 3p dat het int keeren vander Zee is / ende het is een bequame plaets om daer te wateren.

Den 9. Junij quamen wy tot het Eplandt / ende scheyden weer vā daer dē 21. Junij / op dit Eplandt hebt ghy groote menichte van allerley vruchte / als Dapen / Dyghen / Oraengien / Limoenen / Citroenen / ende het is vol van wyden ende Septen.

Dagh-boeck vande Zee-vaert van
M. Thomas Candilh.

Van den 26. dagh des middaegs tot den 27. dagh des middaeghs / namen wy onse streckinghe west zuydrwest 12. legas / ende wy waren 24. leguas van daer / ende inde hooghde 50. graden ende 10. minuten / merckt oock dat de kust leyt van de Cabo Desado, het welck in 53. gradē staet / tot dat ghy comt in 50. graden noorden ten westen een weynich westelick / ende dan valt het landt ten noorden / ofte n. ten 6. ende op den selven dagh / zijnde den 26. vielen wy met het landt in 50. graden.

Dagh-boeck

Van den 27. tot den 28. dagh des middaeghs / maecte wy onse streckinghe ten noorden ende ten westen / nae mijn duncken 10. legas op ende neer.

Den eersten dagh van Maert aenmerckte ick de Sonne / en bevont ons te zijn in de breedte 49. gradē 8. minuten / zijnde 33. legas van het landt / ende

Dagh-boeck

daeghs des middaechs al los.

Den 3. Maert waren wy in de bzeede 48. graden ende een halve / ende wy waren 26. leguas van't landt / en des vrydaeghs op den middagh al los.

Den 4. dagh van de Maert waren in de bzeede 48. graden / ende van't landt 38. leguas / ende des saterdaeghs op den middagh al los.

Den 5. dagh van de Maert waren wy in de bzeede 47. graden en 5. minuten / ende des sondaeghs op den middagh al los.

Den 6. dagh van de Maert waren wy in de bzeede 45. graden ende een halve / en des maëdaechs op den middagh al los.

Op dijn dagh / zijnde den 7. dagh van de maert quamen wy in de bzeede 45. graden en 10. minuten al los.

Den 9. dagh van de Maert warē wy in de bzeede 42. graden ende 50. minuten / zijnde op den donderdach des middaechs al los.

Den 10. dagh van de Maert waren wy in de bzeede 39. graden ende 15. minuten / Balladerio van ons zijnde oost ten noorden / ende wy waren 20. leguas van het landt / ende het Eplandt vā Moncho van ons zijnde n. n. o. daer van liggende 15. leguas / op saterdagh ten noen al los.

Den 12. dagh van de Maert quamen wy in de bzeede 34. graden 10. minuten / voort aengaēde van den 11. tot den 12. 22. leguas o. ten n. van den 12. tot

den 13. dagh.

Den 13. dagh van de Maert warē wy in de bzeede 38. graden / ende twee derdēdeel / noordelick zijnde ontrent den middagh / ende wy liepē 24. leguas.

Den 14. dagh van de Maert vielen wy niet het landt des morgens te 6. uren / den wint int zupden / ende wy liepen 35. leguas.

Dit Eplandt van S. Maria staet in 37. graden en 15. minuten / ende van daer ginghen wy n. o. ten o. *S. Maria.* in 6. graden 40. minuten. Het is een seer goede bequame haven ende een groot Eplandt / ghy muetchter rontsom henen gaen / ende voor alle winden ankeren. Noteert oock dat van Mocho de cust leyt ten zupden ende noorden / tot dat ghy aen S. Maria cōt. Ick aenmerckte de Sonne / en bevont ons te wesen in de bzeede 36. graden op dē 20. dagh vā de Maert / ende de cust leijt daer henen wech n. ten o. ende 3. ten w. ende is een seer goede cust daer aen te ankeren / met veel bequame Bapen.

Inghelycks de cust leyt van Lacope Befione, het welcke staet in de bzeede 36. graden 10. minuten / tot dat ghy comt in 35. graden n. ten o. ende 3. ten w. en is een seer schoone cust daer ontrent te ankeren.

Weet oock dat het Eplandt van S. Marefa ende *S. Marefa* Confebeleon ligghe n. o. ten o. en 3. w. ten westen.

Den 28. dagh aenmerckte ick de Sonne in 34. graden ende een halve / ende den wint ten 3. o.

Den eersten dagh van April waren aē den oever

3 2 om

om ons van water te versien/ ende daer quamen af
hondert ofte meer peerde-volck/ ende sloeghen 13.
van onse mannen doot.

Den tweeden dagh ten 9. uren des nachts/ had-
den wy en a aerdt-bevinghe.

Item op de twee Eylanden bukten den noorde-
lijcken punt is ghevogelt ghenoech/ too veel als men
eten can/ beyde van oude ende jonghe Pellicanen in
de maent van April.

Item op den 5. dagh van April vielen wy met de
Wap/ ende het staet in 33. graden/ ende leyt ten zuy-
den ende ten noorden. Van de Wap ende daer twee
leguas ghebroken gront hebt ghy ghevogelt ghe-
noech/ ghy muercht het landt n.n.o. brenghen.

Den 7. van April aemmerckte ick de Son met de
lineael stock in 30. graden en 20. minuten/ het welck
is 29. graden en 28. minuten.

Item in 27. graden staet een Wap/ daermen booz
alle winden ankeren can/ dan alleenlick den noor-
den wint/ maer daer en is gheen water in de Wap/
oft eenich draghende dinck dat men sien can/ ende de
cist leyt lancks henen n. ten w. ende 3. ten o.

Den 17. dagh van April aemmerckte ick de Son/
en bevont ons te wesen in 22. graden ende 10. mi-
nuten. Noteert oock dat Moremorani staet in de
hooghe 23. graden ende een halve ten noordwaert/
van den punt Moremorani is een bequame haven
booz alle winden/ ende daer is visch genoegh/ maer

gheen hout ofte water. Den 20. dagh van April be-
vonden wy in 20. graden en twee derdendeelen te
zijn.

Den 26. dach van April quamen wy van Arica/
ende den 24. waren wy derwaerts ghecomen/ ende
wy vonden daer een schip van 100. tonnē met twee
barcken/ het stercken heeft 3. stucken gheschuts/ de
reede is redelijke bequaem/ ghy muercht op 8. ofte
9. badenten waters ankeren/ ghy muercht het zuy-
delijke landt zuydrwest ten westen brenghen. Het
staet in de hooghe 18. graden ende twee derden-
deelen/ en van daer leyt de cist n. w. ende 3. o.

Den 5. dagh van de Wap waren wy tot Parraca
ende Pesca, ende wonden te Paraca ghelandt hebbē/
maer de Zee ginck te seer stormich/ en Parraca staet
in de hooghe 13. graden twee derdendeelen/ ende
het is een open Wap/ ende in de selve Wap daer lig-
ghen twee ofte drie Eylanden met gebroken gront.
De Wap van Pesca is een open Wap.

Den 15. dagh van Wap namen wy twee schepē
op boert/ het eene was 40. ton swaer/ geladen zijnde
met Meete ende Conserven/ ende het ander was een
schip van 120. ton/ ende was gheladen met Seep/
Heel/ Speck/ Honich/ Smeer/ ende dierghelijke
profsyen/ en wy brachten te Charva, den 13. dach
des nachts/ ende verbrandense daer/ ende quamen
weer van daer den 19. Mey.

Het Eylandt van Puna staet in de hooghe 2. gra-

den 40. minuten/ende wy quamen aen het Eplande den 26. Wap/ende berghden ons schepen daer/ende op den tweeden dagh Junij quamen de Spaen-giaerts af/ende vielen op ons volck/ende versloegēder elf/want zy ons volck onverschens overliepen/en zy hadden 50. stücke gheschuts/ met so veel bendelē/spiesen/ boghen ende ppen.

Ende soo ghy van't zuyden comt/ ende wilt nae Puna gaen/ moet ghy van Cabo Blanco noortooft gaen/ want de Eplanden ligghen heel diep in de Wap.

Op wat dagh Meester Candish zynen buijt in der zuyder Zee vercreegh.

Novemb. 4. Wy namen het schip de Santano op den 4. dagh Novembris/ ende wy waren 9. leguas van de California, ende wy quamen in een haven 2. leguas van de Cape int noorden gheleghen/ ende is Aguada segura ghe-naemt / ende wy blevender tot de 9. dagh van der selver maent/ wy vierden daer/ ende ver-trocken weer van daer des nachts te 7. uren/ ende wy verlozen daer een van onse schepen/ de Content ghe-naemt.

Decemb. 1. Op den eersten dagh van December/ ontrent de middagh waren wy in 13. graden en 5. minuten w. ende des nachts te 6. uren quamen wy wech ten w. tot op den 4. dagh des middaeghs/ wy gingen 144. leguas/ en waren in de hooghde 12. graden/ ende 15.

minuten des maeudaeghs op den middagh/ den 6. dagh der maent 19. leguas.

Item meyne van 13. graden ginghen wy van den eersten dagh Septembris tot den 5. toe/ 192. leguas.

Item op den 6. dagh ten 12. uren/ 240. leguas.

Item den 7. dagh van December waren wy in 12. graden 46. minuten/ ende waren van 13. graden 288. leguas.

Item den 8. dagh van December waren wy in 11. graden 45. minuten/ ende wy quamen van de 7. dagh te 12. uren/ tot de 8. dagh te 12. ure 48. leguas.

Op den welcken dagh van December in 12. gra-den ende een halve/ teghen het noorden droeghen wy 50. leguas cozt van de Ladronas, zijnde den 10. dagh te 12. uren.

Item den 12. dagh waren wy in de hooghde 12. graden ende 30. minuten/ zijnde van de Philippinas 450. leguas.

Item den 14. dagh van December waren wy in de breedte 13. graden en 20. minuten/ zijnde 180. le-guas voortgheschoten ontrent de Carde, ende met haer additie voortgheschoten 680. leguas/ ende den 14. dagh al los.

Item den 16. dagh waren wy in 13. graden 24. minuten/ zijnde 270. leguas van de Ladronas ghe-schoten.

Item den 18. dagh waren wy in 14. graden ende 30. minuten/ van de Eplanden 200. leguas.

Item den 20. dagh waren wy in 14. graden ende 20. minuten/ cozt zijnde vā de Ladrones 9. leguas op woensdagh des middaeghs.

Item den 22. dagh waren wy cozt van de Eplanden 1. grade in 13. graden ende 50. minuten.

Item den 23. dagh aenmerckte ick de Sonne/ en bevont onse te zijn in 13. graden ende een halve.

Item op sondagh den 24. dagh der maent waren wy in 13. graden ende 36. minuten.

Item den 26. dagh waren wy 13. graden 4. minuten/ ende hadden 23. leguas volbracht. En wy quamen ontrent de Eplanden los Ladrones den 3. Januarij 1588. ende quamen binnen de strate vande Eplanden Philippinas den 15. Januarij/ ende voerē die voorby den 28. Januarij.

Cabo Spirito Sancto.

De Cabo Spirito Sancto staet in 13. graden/ ende van daer tot de straet Mannilia leyt de cust west ten noorden/ ende is tusschen beyde 18. leguas/ wy quamen in aen de straet den 15. dagh van Ianuarius/ ende quamen tot het Eplandt van Capole den 16. dagh der selver maent/ ende het is 9. leguas van de Straten/ ende wy ankerden aen de west 3de daer van/ tot aen den 24. dagh des moeghens/ ende wy bonden daer redelick volck/ ende wy namen van hē kaes/ wortelen/ ende dierghelijcke dinghen.

Meer van de Strate in 10. mylen/ leyt het zuydwest ende noordtoost/ ende van het Eplandt Cape Pole tot Batebate leyt het noordwest en zuydtoost

14. leguas daer van/ ende van Batebate tot Deglone is 7. leguas. Deglone leyt aen de 3de van Manilia, ende is een seer goede bequame havē voor alle winden. Noteert oock dat van Batebate tot de allerbinnenste straet zijn 12. leguas/ ende van de Straten quamen wy 12. leguas west zuydwest/ ende lieten een Eplandt aen hoogh boort liggen/ Sabonna genaemt/ ende was 6. leguas lanck.

Noteert oock dat van het Eplandt van Sababonna, het welke in 11. graden en 50. minuten staet/ quamen wy west zuydwest tot Panay. Het Eplandt is 32. leguas lanck/ ende leyt west ten noorden ende oost ten zuyden/ ende aen het ooster hooft ligghen veel Eplanden/ ende tusschen hen ondiepe waterē/ ende van dees Eplanden 10. leguas zuydwest/ is daer een hooft Cape Boy, en van daer 3. leguas oost zuydtoost leyt een Eplandt/ ende van daer quamen wy west zuydwest/ tot dat wy het westelike hooft van het Eplandt Deugresslo 3.3.0 vā ons gebracht hadden/ ende wy quamē daer van wech 12. leguas ten zuyden ende ten westen met onsekerre ondieptē/ want wy dickwils maect 7. bademē waters en hadden/ ende menichmael weer 13. wy quamen daer aē so veel Eplanden datmen se niet ghetellen en conde/ ende van daer zuyd ten westen/ quamen wy tot de allerbeste Straet zuydwest ten zuyden. Wy voerē voorby de Philippinas den 28. Januarij / God zy danck. Het 3. deel daer van is in 10. gradē ontleghen.

C. Canella.

Wp quamen weer van de voorsz. Stract zupdelick / tot dat wp vielen met het noorden hooft van Melle de Navye, ende van daer quamen wp zupdt ende zupdt ten westen / tot dat wp met het zupden hooft van't landt vielen / het welcke Cabo Canella genaemt is/ende van die Cabo Canella leyt eē Eplandt ten zupden 6. leguas van daer / ende bzenght dat Eplandt ten weste / oost waerts van u/ende ontrent den oeber tusschen het zupdoosten en noordwesten ligghen 38. Eplanden / wacht u van de ondiepten die onder hen allesins ligghen / want ghy hebtet altemet 10. bademen waters / ende menichmael 12. bademen/ende 6. bademen. De Cabo Canella leyt in de hooghde 6. graden ende twee derde deelen. Essoranno is in de hooghde 6. graden.

Op den 4. dagh Februarij cregghen wp het ypterste rijndt int oosten / ghelegghen van het Eplandt Franco, noorden ten westen van ons 120. leguas af/ende wp quamen 3. ten w. 8. leguas daer van zijnde des mozzghens. Item op den 7. dagh hadden wp Capo Canello ten noorden ende ten ooste van ons/ hebbende in de bzeede 2. graden ende 50. minuten/ende op dien dagh des middaeghs quamen wp vā daer zupdt zupdrwest.

Cape Felle Bessa.

Item op den 12. dagh van Februarius quamen wp west zupdrwest/ ontrent 14. leguas van de Cape Felle Bessa, het is een seer hoogh landt/en 10. leguas teghe n. w. van de Cape leyt een Eplandt.

Item van de Cape Felle Bessa tot die deelen int oosten/leyt het landt o. ten n. en zupdrwaerts/ende 3. ten w. ofte 3.3. w. den 12. dagh des middaeghs.

Item van dien nacht tot den 18. dagh des middaeghs/maecte wp onse streckinge 6. leguas n. w. het welcke ons dede in de hooghde te welen 4. graden ende 3. vierendeelen.

Item op den 13. dagh van de selve maent/waren wp in de bzeede 5. graden/ende 25. minuten/ en liepē henen 15. leguas.

Item den 16. dagh van de Maert quamen wp vā de Bape van Balamba, de plaets daer wp ankerde aen de Straet van Balamba lach oost ende noord van ons. Noteert wp waren vast op de cust 5. dagē.

Den 18. dagh van de Maert waren wp in de hooghde 17. graden 40. minuten/ ende al los op den middagh.

Wanneer ghy nyt het 3. w. hooft gaet 3. leguas af/ vertoont het hem dan / ende den yptersten punt int westen houdende n. ten w. ende den oosterlijckē punt n. o. ten o. ende dit eplandt leyt n. w. ende 3. o. Het westerhooft van het Eplandt ende de Aleatres ligghen 3. w. ende n. o. ende 30. liggē tusschen beyde 7. leguas gescheppen. Het Epladt staet in de hooghde 23. graden 48. minuten.

Dit landt staet in 40. graden ende 30. minuten. Dese cust leyt 3. ende noorden / tot dat ghy comt in 48. graden / ende het is eē lustige bequame cust daer ontrent

ontrent te ankeren. De bloet streckt ten oosten en ten zupden/ende het bloept op de cust ten zupden en ten noorden/ tot dat ghy aen den punt de Cruces comt.

Cruz. De haven van de Cruzo, liggende van ons west ten noorden/ende het zupdelijcke Eplandt/ende de haven de Cruze ligghen noortwest ende zupdtoost/ende zijn 6. leguas van malcanderen. De haven de Cruze is een seer bequame haven/ende int ingaen is het ten minsten 6. ofte 7. vademen waters diep/so ghy aen het westen draeght/maer soo ghy van het noordē comt/siet wel upt na de cust/tot dat ghy int ghesicht van eenen toren comt/de welcke aen de zupdt zyde staet/ende so wanneer ghy den toren w. ten 3. van u hebt/gaet dan in met den toren west/tot dat ghy den zupderlijcken punt in de oogh krijght/en is een swarte cust/dan hout den toren op den swarten punt/tot dat ghy seer naer aent landt van den oever comt/ende dan stuert recht aende noordzyde met den punt van de banck/ende dan muecht ghy ankeren daer ghy wilt. De haven de Cruze staet in zijn breedte 47. graden 40. minuten.

In 48. graden ende 30. minuten leyter een rotse 7. leguas van het landt/wy schoten ons loot buytē boort in de Zee/een engelsche myle van de rotse/en wy hadden daer 24. vademen/ende het landt leyt binnen in de rotten/ende verheft dus west noordt west van u zijnde. De cust leyt van 48. tot 49. ende

een derdendeel 3. w. enden. o. 'ende het bloept 3. 3. o. op den veranderdagh.

Het landt verthoont hem 3. legas af in 48. en 49. minuten/ende het midden daer van west van u liggende/ende de 3. w. punt 3. w. ten w. zijnde/en het noorden hooft ghelijck een ghebroken grondt.

De cust leyt van 51. graden ende een derdendeel zupdt zupdtoost/ende noordt noordtwest/ende van de Cape der Maghet Maria leyt een leeghe banck/als boven verhaelt is/ende leyt van Cape Maghet Maria w. 3. w. ende is twee leguas langh/ende de straet leyt van des bancks punt west zupdtwest 36. leguas lanck/ende daer liggen twee Eplanden/het zupdlicke is het Eplandt Penguijn/en daer muecht ghy rontsom dat Eplandt 7. ofte 8. vademen waters ankeren/maer eer ghy aen het Eplandt comt/is daer een ondiepte aen de noordt zyde. Ende van Penguijns Eplandt tot Philipsstadt, anders genaet Morere de Hambre, oft sterben van Hongher/is de streckinghe zupdt zupdtwest ende noordt noordt-oost/ende ligghen 16. leguas van malcanderen/en van daer tot de Cape Froward leijt de streckinghe zupdt zupdtwest ende noordt noordt-oost/ende zy ligghen 14. leguas van malcanderen. En van Cape Froward tot Cape Galliant leyt de cust noortwest te westen/ende zupdtoost ten oostē/ende daer is de alerbequaemste reede in alle de Straten/en van daer tot de Bay van S. Hieronymus leyt de cust 11. w. en

De Cape
Maghet
Maria.

Morere de
Hambre.

3. o. ende is van de C. Galliaht 7. leguas gescheyden. En teghen over de Bape S. Hieronymus aen de zuydzyde is een seer bequame havē voor alle winden. Ende van daer tot de Cabo Blanco leyt de kust west zuydwest ende oost noordestoost / ende is 9. leguas daer van liggende / ende binnen in de Cabo Blanco nae het westen is een seer bequame haven / en van daer licht de stract n. w. en 3. o. ende zijn 27. leguas. Item ghy en hebt gheen Eplanden in de Stract eer ghy comt tot het Eplandt Penguijn, en van daer en sulc ghy gheen meer Eplanden hebbē / eer ghy comt tot de Cabo Gallant.

Vande Zeevaert van Mexico, nae de Eylanden Philippinas ende China:

Vande Zee-
vaart van
Philippinas.

Nu om te betuyfen op wat manieren dese schepē haer coerse doen na de Philippinas op de kusten van China ofte nae het Eplandt Iapan, gaen ghemeenlick dese schepen van de haven Acapulco. Zp setten voort in de Waert / ende hebben nimmermeer winden van doen om hen upt te draghen / ende zp seplen ghemeenlick tot de Philippinas in 50. daghen / ende dat zijn 2500. leguas / ende int weder keere moeten zp na het noorden toe loope / tot op de hooghte van 38. ofte 40. graden / ende daer vinden zp noordweste winden / die hen thuys waerts brenghen / zp comen in het einde vande maent van Novembz / oft int

begin van Decembz / ende zp zijn 5. ofte 6. maende int wederkeeren.

Vanden handel ofte coopmanschap die de schepen doen.

De schepen die nae de Philippinas varen, doe en ghemunt ofte onghemunt silber / ende voor het silber dat zp daer voeren / connen zp soo veel gouts in ghewichte cryghen soo zp selfs willen / dorch die in China ende de Eplanden Philippinas geweest zijn / ghetuygen / datmē ghemeenlick aldaer heeft voor vier pont silbers eē pont gouts / maer zp en soeken gheen groote menichte gouts / om dat zp soo veel in Peru ende Chile hebben / darom handelen zp gemeinlick voor de meestendeel met die van China, die met groote menichte van schepen in de haven Manilia comen / daer de Spaengiaerde een stercke hebben / ende handelen aldaer namen met Gout / Zpde / Lijnwaet / Musculiaet / Flutweelen / Spreyten / Stael / Alser ende veelerleij andere soorte van coopmanschappē / ende makē in hare wedercomste van elck hondert een duplene.

Vanden handel
ende
coopmanschap.

It

Beschryvinge

Vande Zeevaert

Beschryvinghe vande Zee-custen vande landen Nicaragua ende Mexico, van Panama westwaerts tot het landt van California.

Van Pannema tot Acqua	—	130. leguas
Van Acqua tot Relif Hossesseon	—	80. leguas
Van Relif Hossesseon tot de Golf Phoufa	—	18. leguas
Van daer tot Senfonata	—	48. leguas
Van daer tot Souk Tequantepeke	—	90. leguas
Van daer tot Guapulco	—	40. leguas
Van daer tot Acapulco	—	80. leguas

Van daer tot Ciguataneio	—	40. leguas
Van daer tot S. Jago	—	60. leguas
Van daer tot de haven de Canabedab	—	7. leguas
Van daer tot het Eplant van Chamelle	—	12. leguas
Van daer tot Valle de Pardeallo	—	40. leguas
Van daer tot de haven Cacalla	—	40. leguas
Van daer in Bassatlano/gelegen in Shemelle	—	80. leguas
Van daer tot de haven Debatto	—	20. leguas
Deze haven Debatto lept in de breedte 23. graden		
36. minuten/en tot Canallalla zijn 8. leguas.		

F I N I S.

Volcomen beschryvinge van de distantie der

plaetsen/ende van de Rivier Plate, tot dat ghy comt tot Petre Guaras ten
noorden/ende weder beghinnende vande Rivier Plate tot datmen comt
aen het eynde van de Magallanische straet ten zuiden/
met de graden van de breedte daer elck
plaets in staet.

De rivier
Plate.

De Riviere Plate leyt in 35. graden 10.
minuten/ op de nooydt zyde van de punt
light een Eplandt/ een leguas van den
oever.

S. Maria.

Van Lobato tot aen de Cape van
S. Maria, leyt het landt nooydtoost ende zuydrwest/
ende tusschen beyde zijn 55. leguas.

Zuydtoost van de Caep Sancta Maria leyt een
Eplandt twee leguas van de Oever/ ende tusschen
beyde is een bequame reede/ tusschen het Eplandt
ende vastte landt/ het welke leegh landt is.

De haven
S. Pedro.

Van de Caep S. Maria tot aen de haven S. Pedro
hebt ghy 42. leguas/ ende alle leegh landt/ ende het
landt leyt nooydtoost ende zuydrwest/ ende aen de
zuydrzyde van de haven van S. Pedro, daer leyt een
punt van eē sant/ het welke eē groote leguas was
van den oever.

Van de haven S. Pedro tot aen de haven Martin
de Souza, hebt ghy twee en vijftich leguas/ ende het

landt leyd zuydrwest ende nooydtoost/ ende van de
haven Martin de Souza tot de Laguna hebt ghy 42.
leguas/ ende het landt leyt hoogher. Den loop hier
toe is n. o. ten n. ende 3. w. ten 3. ende daer leyt eē
landt twee leguas van den oever/ daer een goede
reede is om alle schepen te berghen.

Van de Laguna tot de haven Dunde Reca, hebt
ghy vijf leguas/ ende het is een goede Reede. voor
alle winden/ uytghenomen den nooydtoosten wint/
ende van de haven Dunde Reca tot den rivier Pa-
rus, hebt ghy 10. oft 11. leguas/ ende het landt leyt
noorden ende zuiden/ ende staet in 29. graden. Den
mont van de Rivier wordt mer het Eplandt van
S. Catharina bedoten/ het welke eē groot Eplandt
is van 8. oft 9. leguas in de lenghde/ het welke Ep-
landt leyt n. ende 3. ende aē de oost zyde heeft et geen
reede/ maer een cleijn eplandeken dat aen het zuyde
leijt/ ende een ander aē de nooydt zyde/ het Eplandt
van Arburfa ghenaeint/ het welke hem toont als
K 2 een groote

De haven
Martijn de
Souza.

De haven
Dunde Reca

De Rivier
S. Catharina

een groote Bay / dat tusschen het Eylant van S. Catharina ende 'twaste landt leyt / in welke Bay ghy nuerecht op ancker comen / ende daer zijn veel cleijn Eylandekens / ende nooyd eyndt van S. Catharina staet in 28. graden.

S. Catharina.

Van het Eylant S. Catharina tot de Rivier S. Francisco hebt ghy 26. mylen / ende het landt leyt n. ende 3. ende de Rivier van S. Francisco heeft eenen grooten mont / ende leyt o. ende w. en heeft drie Eylanden / daer ghy op ancker cont comen / ende het vaste landt is hoogh ende gheschuert.

S. Francisco.

Van de Rivier S. Francisco tot Cannanea hebt ghy 15. mylen / het landt leyt n. o. ende 3. w. ende in den mont daer leyt een cleijn Eylanteken / dat hem als een sabel verheft / ende is een goede veede / ende staet in 26. graden / ende het vaste landt is hoogh en oneffen.

Cannanea.

Van Cannanea tot aen S. Vincent hebt ghy 40. leguas / ende het landt leyt n. o. ten o. en 3. w. ten w. S. Vincent staet in 23. graden ende 30. mynuten / en heeft een cleijn Eylanteken in den mont / west ende nooydwest van u / ende wert de Mens giffard ghe-noemt.

S. Vincent.

Van S. Vincent tot aen het Eylant van S. Sebastiaen hebt ghy 12. leguas / ende de streckinghe leyt oost nooydooft / en w. 3. w. ende dit Eylant is een groot Eylant / en als ghy uyt de Zee comt / het landt is een Caep / en 3. w. van het Eylant

landt / daer leyt een cleijn Eylanteken / Alcatrazes ghe-noemt.

Van het Eylant S. Sebastiaen tot Angra-deris, hebt ghy 16. leguas / ende het landt leyt o. n. o. ende w. 3. w. ende van Angra-deris tot de Rivier Genero, hebt ghy 18. leguas. De Rivier Genero staet in 23. graden / ende verheft hem met hooghe gheberchte / ende een van de berghe toont hem so spits / als het opperste van een schip. In den mont van de Rivier ligghen veel cleijn Eylandekens / ende eené hoogen pinnakel aen de west zyde / ende wordt het Supker broodt ghe-noemt.

Van de Rivier Genero tot de Cabo Frio, hebt ghy 18. leguas / ende het landt leyt oost ende west ende dese Caep / als ghy uyt de Zee comt / sod ver-toont het hem als een steen-rots / met veel witte strepen daer in / ende op't hooghste daer van verheft het hem ghebroken / het welke se goet merck is / ende staet in 23. graden / ende na het nooyden van de Caep / ontrent twee mylen daer van / is de Bay Formosa / ende heeft in zynen mont vier ofte vijf cleijn Eylandekens / ende tusschen die ende het vaste landt / is een goede veede / en aen de nooydzyde van de Bay / daer is een stenen huys / by een cleijn rivierken.

Van de Cabo Frio tot de Bay van Salvador, hebt ghy 9. leguas / ende aen de zyde zyde van de selve Bay / zijnder veel Eylanden / en het landt leyt nooyt

ende zupde/tot dat ghy comt tot S. Jacobs Eplandt/
het welcke 12. leguas is / na het noorde vā de Caep.
Dit Eplandt van S. Iacob is twee leguas van den
oever / ende heeft twee Eplandekens dicht daer aen/
ende daer is een goede Reede tusschē het vaste land
ende het Eplandt / eenē goeden schuēt van het Eplandt /
ende daer en is gheen perijckel dan dat ghy
voor u siet . Dit Eplandt staet in 22. gradē ende 20.
minuten / ende heeft hout / water ende voghelen
daer in.

S. Iacob. Van het Eplandt S. Iacob tot de Caep S. Thome
hebt ghy acht leguas / ende het landt leyt noordoost
ende zupdrwest / ende staet in 22. graden.

S. Thome. Van de Caep vā S. Thome tot Parayva hebt ghy
8. leguas / ende het landt leyt noordoost ende zupdr
west / en staet in 21. graden / en 40. minuten.

Parayva. Van Paraya tot Manage hebt ghy 5. leguas / ende
het landt leyt noordoost ende zupdrwest / ende staet in
21. graden.

Manage. Van Manage tot aē Tapemere hebt ghy 5. leguas
ende het landt leyt noordoost ende zupdrwest / ende
staet in 21. graden.

Tapemere. Van Tapamere tot Gleretebe hebt ghy vier ofte
vijf leguas / ende het landt leyt n. o. ende 3. w. ende de
selve punt van Gleretebe heeft een rpe van steenrot-
sen / het welcke anderhalf mijl ver leijt in de Zee / en
de punt is leegh landt / ende staet in 20. graden ende
45. minuten.

Van de punt Gleretebe tot Guarrapare hebt ghy
7. leguas / ende de streckinghe leyt n. o. ende 3. w. Dit
Guarrapare heeft een Eplandt dat daer aen leijt / het
welcke is ront / ende wordt Islande Salvado ofte on-
vruchtbaer genaemt / en leijt anderhalf leguas van
den oever / ende het vaste landt is vol berghen ende
oneffen / het welcke een goet merck is / ende staet in
20. graden ende 30. minuten / ende nae het noorden
van dit Guarrapare hebt ghy drie Eplanden / de
welcke drie leguas van het vaste landt ligghen / en
tusschen het vaste landt ende de Eplanden een half
myle van den oever leyt een goede reede.

Van Guarrapare tot Spiritus Sanctus , hebt ghy
8. leguas / ende het landt leyt noordt oost ende 3. w. **Guarrapare**
ende Spiritus Sanctus , heeft een rpe van roffen / dat
aen de noordtooste punt leyt . Van den punt ontrēe
twee leguas op te landtwaerts in / sult ghy eenen
ronden hoogen bergh sien / die alleen op hem selven
staet / ende seer oneffen / die ghenoeft wordē den berch
van Heester Alve ofte Heester-berch / en van hier
condt ghy eenen grooten wech sien in de Zee . Dit
Spiritus Sanctus is een groote Wap / ende heeft veel
cleijn Eplandekens int midden ofte den mont daer
van / ende de Rivier leyt noordoost / ende zupdrwest /
en staet in 20. graden in de breedte.

Van Spiritus Sanctus tot den rivier Mangus hebt
ghy 6. leguas / ende het landt leijt noordē en zupde / **Spiritus**
ende dese Rivier Mangus maecte binnen int landt
drie **Sainta.**

bije berghen/ghelijck ronde Eylanden/die een goet merck zijn/ende staen in 19. graden ende 40. minutē.

Rio Douce.

Van den Rivier Mangus tot de Rivier Douce, hebt ghy 7. ofte 8. leguas/ ende het landt leyt n. o. en 3. w. ende het is heel plat landt/anderhalf leguas vā den oever/ende het landt is leegh landt/ ende binne dat landt is eenen hoogen bergh/ die lanckwerpich als de cust leyt/ ende dese rivier staet in 19. graden ende 20. minuten.

Cratere.

Vā de Rivier Douce tot Createre, hebt ghy 17. leguas/ende het landt leyt noorden ende zuiden/en dese Createre aen de zuydt zyde/ toont ons 4. openinghe/ een leguas van malcanderen/van de welke twee ons hoogh landt toonen/ en de ander twee leegh landt/ ende zy zijn malcanderen soo ghelijck/ datmen maer een Rivier daer van can merckē/ tot dat ghy hen seer naer comt/ende het staet in 18. graden ende 45. minuten.

Maranepe.

Vā Createre tot Maranepe hebt ghy 10. leguas/ ende het landt leyt n. ten o. ende 3. ten w. ende heeft in den mont van de Rivier een witte cloof/en toont ghelijck een stuck Lijnwaet/ ende is eē goet werck/ ende het staet in 18. graden en 15. minuten.

Vā Maranepe tot Parrawepe hebt ghy 5. leguas/ ende het landt leyt n. o. ende 3. w. ende aē desen Parrawepe licht eē hoogh punt van het landt met veel boomen daer op/ ende om dat het is al ondiep na de Zee/ van de mont des hovens cont ghy sien de on-

diepten van Aburalus. Ende als ghy gaet van Parrawepe, sult ghy een leguas t Zeewaerts seplen/ en dā sult ghy n. o. gaē om de Bays wil/ die seer vol perikel is/ ende als ghy de leechte ter Zeewaerts siet/ sult ghy 6. ofte 7. bademen diep loopen/ende seer sasse landt vinden/ende dan zijt ghy heel recht in de Canael/ ende als ghy comt so hoogh als de punt Parrawepe, by den wech dien ghy ghemaect hebt/ sult ghy u selven een leguas daer van vinden: ende als ghy u selven meer als een myle daer van vint/ daelt wat neder/ door vzele om op de leechte van de Zee te vallen.

Van Parrawepe tot de Rivier Caruels, hebt ghy 3. leguas/ ende de Canael sal u vertoonen hoe ghy voort muecht seplē/ ende ghy muecht vryelick wat nae de leechte ter zeewaerts loopen/ om dat den mont van de Rivier Caruels is heel ondiep/en heeft veel sandt-platen.

Parrawepe.

Van de Rivier Caruels tot het eyndt vā het roode Clif/hebt ghy 5. ofte 6. leguas/ende in desen wech hebt ghy geen perikel/maer wacht u van het breken der Zee/ ende ontrent Gostiou moetmen wel toe sien. Van het eyndt vant roode Clif tot Corababo, hebt ghy twee leguas/ ende wacht u dat ghy niet boven anderhalf leguas van den oever en gaet: want alle den wech van de roode Clif af tot Corababo toe/ lepter een punt van sant/ ende so haest als ghy de punt vā de roffen voozijt/ sult ghy rechte stoof

Caruels.

noordtooft by het sandt stueren / tot dat ghy comt binnen eē steenwerp daer van/ en dan stuert boozs van daer oostwaerts. De punt van Corebabo staet in 17. graden.

Corebabo. Van de punt Corebabo tot de havē Seguro hebt ghy 28. leguas/ ende het landt leyt noorden en zuyden/ en wacht u als ghy so hoogh comt als de havē Seguro, want de rotsen die te Zeewaerts liggen zijn seer periculens. De havē Seguro heeft groote roode cliffen die aen den boet van het doorp staen / ende soo ghy boozghenomen hebt in de haven te trecken / so begeeft u selven oost ende west van de cliffen / ende dan stuert recht met hen / tot dat ghy comt binnen de punt van de rotsen/ en dan stuert van hier zuydwaerts: want de noordzyde van de Rivier is al ondiep/ ende de rivier leyt op 16. graden en 30. minutē.

Seguro. Van de rivier ofte haven Seguro tot Santa Cruz hebt ghy drie leguas en het is een bequame plaets om clepne schepen te berghen: maer wacht u voor het perijckel dat ghy siet.

Santa Cruz. Van Santa Cruz tot de Rivier Rio Grand, hebt ghy 9. ofte 10. leguas / ende wacht u al desen wech/ dat ghy binne 3. leguas aen den oever niet en comt te genaken / want daer ligghen veel leechten onder weech/ ende het landt leyt n. n. o. ende 33. w. en over den arm van dese rivier Rio Grande, sult ghy drie berghen vol bosschen sien/ dwelck hen ghelyck Eplanden heet/ ende zijn een goet teecken/ en staen

in 15. graden 30. minutē.

Rio Grande. Van Rio Grande tot de Illeas ofte de Eplanden/ hebt ghy 18. leguas/ ende het landt leyt noorden en zuyden / ende in desen wech hebt ghy geē ondiepte/ maer drie ofte 4. leguas daer van: ende soo ghy nae de Eplanden wilt gaen / hout u altyds langhs den oever int ghelicht van het sandt/ want anders coest ghy de Eplanden niet sien/ om datse cleijn zijn/ ende so haest als ghyse siet/ stuert recht tot de grootste vā hen / ende tusschen den oever is eē goede rede / en so ghy in de rivier wilt gaē / de Canael leyt van her groote Eplandt tot de mont van de rivier: noort en zuyden/ ende staet in 14. graden en 45. minutē.

Illeas. Vā de rivier Illeas tot de rivier Contas, hebt ghy 8. leguas / ende het landt leyt noort ende zuyden. Dese rivier heeft veel rotsen in den mont liggen / en ter Zeewaert daer leyt een cleijn Eplandeken gheheelyck een rotse: so ghy in de rivier Contas wilt comē / so comt seyt nae die rotse/ want aen de ander zyde is het al leegh.

De rivier Contas. Van de rivier Contas tot Camamo, hebt ghy 6. leguas/ ende desen Camamo heeft eē wyden mont/ ende van den punt van de noort ruste sult ghy eē Eplandt sien/ het welcke Cayepē ghenaemt word: wacht u dat ghyer niet te naer en comt / want het veel ondiepten daer ontrent heeft: maer ontleet wat aende zuyd zyde / want daer loopt eē Canael dat 5. ofte 6. vademen waters heeft / ende van daer tot Guepenā

Beschryvinghe vande Custe

Guepena hebt ghy drie leguas.

Custa.

Van Guepena tot Teniere, hebt ghy 4. leguas/ en Tenyere aen de zuydzyde toont eenē hoogē bergh/ den welcken n. w. van u ligghende/ sal hem verheffen ghelijck een Galley/ met zijn achterste deel opwaerts/ ende so ghy binne wilt gaen/ so neemt wyserick wat vande zuydzyde/ ende ghy sult vijf ofte 6. bademen waters hebben/ ende staet in 13. graden. Dese hooghen bergh is de Hoer van S. Pablo:

S. Pablo.

Van de Hoer S. Pablo tot Bayca, hebt ghy 12. leguas/ ende de streckinghe n. o. ende 3. w. ende soo ghy wit sant liet/ so zijt ghy aē de noordzyde vā Bayca, in de punt van lappeane, het welcke witte stucken int landt toont/ als offer laken te droghen leyde/ en Bayca staet in 12. graden ende 30. minuten.

Bayca.

Van Bayca tot de Rivier Roiall, hebt ghy 26. leguas/ ende het landt leyt n. o. ende 3. w. ende de punt van Tappeane staet in 13. gradē. So ghy upt Bayca gaet na het noordē/ so moet ghy nae het oosten sepien/ ende ten noorden/ tot dat ghy 30. oft 40. leguas van den Rivier zijt.

Royal.

Van de Rivier Royall tot de rivier S. Francisco hebt ghy 17. leguas/ ende het landt leyt n. o. en 3. w. en staet in 11. graden in de breedte.

S. Francisco.

Vā de rivier S. Francisco tot de punt Gurra, hebt ghy 15. leguas/ ende het lādē leyt n. n. o. ende 3. 3. w. ende staet in 10. graden ende 20. minuten.

Van de punt Gurra tot de clippen van Camare

Guba, hebt ghy 6. leguas/ ende dit zijn groote hooge clippen/ ende zijn een goet merck/ en is eē goede reede voor alle westerlijke windē/ ende van dese Clippen tot de revier van Steenen/ hebt ghy 5. leguas/ ende het landt leyt n. n. o. ende 3. 3. w.

Van de Rivier van Steenen tot de Caep S. Augustin hebt ghy 12. leguas/ ende het lādē leyt n. n. o. ende 3. 3. w. ende dese Caep als ghy upt de Zee comt schynnet eenen bergh ghelijck eenen sabel te wesen/ ende staet alleen/ ligghende naester handt o. ten n. ende w. ten 3. van de Caep op binnen s' landts/ en comende lancy de cust/ de Caep leyt uytwaerts/ en toont als offer cleijn boschen daerop verdeijlt stonden/ ende 5. mylen nae het zuyden/ sult ghy sien het Eylant vā S. Alexo, het welcke eē cleijn leegh Eylanteken is/ ende is een goet merck/ ende de Caep van S. Augustijn staet in 8. graden 30. minuten.

S. Augustin.

Van de Caep S. Augustijn tot Fernambuche hebt ghy 8. leguas/ ende het landt leyt n. ten o. ende 3. ten westen/ en het merck van Fernambuche is het steken selver/ het welcke op eenen hoogen bergh by de watercant staet/ het welcke toot als de Caep selver/ ende staet in 8. graden in de breedte.

Fernambuche.

Van Fernambuche tot het Eylant Tamareca, hebt ghy 4. leguas/ ende aen de 3. zyde van de punt van de Rivier/ heeft het roode clippen/ ende soo ghy in de rivier wilt gaen/ bryght u selven n. o. ende 3. w. by de roode clippen/ ende dan so voorts

Tamareca.

daer

daer ghy 9. oft 10. voet waters sult hebben.

Van de Kebiere Tamereca tot Parryba hebt ghy 15. leguas/ ende het landt leyt n. ten o. en 3. ten w. en staet in 6. graden en 45. minuten.

Tappoam.

Van Parryba tot Tappoam, hebt ghy 10. leguas/ en het landt leyt n. n. o. en 3. 3. w. Ende van Tappoam tot der Monicken Herbergh hebt ghy 7. leguas/ en het landt leyt n. w. en 3. o. ende dese haven der Monicken staet in 5. graden en 30. minuten.

Monicken
haven.

Beschryvinghe vande Zee-custen van Rio de la Plate tot de Magallanische Straet.

C. S. Antoni

De Cabo S. Maria aen de nooydtzyde van de Kebier Plate staet juist in 35. graden/ tot de Caep S. Antoni, dat de zuydt-caep is van de rivier Plate, hebt ghy 28. leguas/ ende de selve Caep staet in 56. graden 20. minuten/ de streckinghe tusschen beyde is 3. 3. w. ende nooydt nooydroost.

Baxos de
Castiliana.

Weet dat van de rivier Plate oostwaerts 25. leguas/ daer leyt een ondiepte/ dat zy Baxos de Castiliana noemen/ die zijn streckinghe wilt nemen van de Caep S. Maric om zuydtwaerts te trecken/ moet nae het 3. o. wat opclimmen/ tot dat hy 3p in 36. gr. dan neemt eenen graet 3. 3. o. want dat sal u de ondiepten ontdecken/ als oock de ondiepte van S. Anthoni, en als ghy krijgt 40. ofte 41. vademē waters/ sult ghy doncker root sant oock cryghen/ dan seylt 3. w. ten 2. tot dat ghy tot 40. gr. toe comt/ daer ghy

groote menichte van oncruijt sult vindē/ en sult 10. leguas van den oever wesen.

Van de Caep S. Anthoni tot de Caep van de groote sandighe berghen zijn 48. leguas/ 3p ligghe 3. w. ten 3. en n. o. ten n. En 18. leguas van S. Anthoni leyt de rivier S. Anne ghenact/ de welcke in den mōt heeft veel lechten ende ondiepte/ daerom moet ghy niet naerder den oever comen dan op 40. vademē.

Van de Caep van de sandighe berghen tot de Caep S. Andries, hebt ghy 31. leguas/ ende den halven wech/ tusschen hen beyde/ hebt ghy haven ende rivieren/ die vol ondiepten zijn. Beyde dees Capen ligghe 3. w. ten w. en n. o. ten nooyden.

Van de Caep S. Andries tot de gesincken Bay/ hebt ghy 30. leguas. Dese Bay staet 39. graden 50. minuten/ het leyt w. 3. w. ende o. g. oost.

Van de ghesincken Bay tot de effen punt/ hebt ghy 25. leguas. Dese punt staet in 41. graden 30. m. 3p ligghe 3. 3. w. ende n. n. o. en van dese punt tot de Bay/ hebt ghy 35. leguas/ 3p liggē w. 3. w. en o. n. d. Het diep water Bay staet in 42. gr. 20. minuten.

Van het diep water Bay tot de haven vā Lyons hebt ghy 37. leguas/ de Caep over het sandighe Bay leyt 3. 3. o. ende n. n. w. en in de boorz. diepte muercht ghy skoutelick aen den oever aent landt seplen/ van de rivier Plate tot de boorzeyde Bay hebt ghy geen havens vooreenighe groote schepen.

Van de Bay tot de haven van Lyons is een cussel daer men

II

De haven
Lyons.

Beschryvinghe vande Custe

Daermen stontelick aen mach comē en is leegh lādē met witte custen: dese haven staet in 44. graden/ als ghy tot 43. compt oft wat naerder siet upt nae een rye van rotsen die aen de noozdzyde van de haven ligghen seer nae aen den oever vant landt.

Van de voorsz. haven van Lyons tot de Caep met der bosschen hebt ghy 30. leguas/zy liggē 3. ten ten w. en n. ten o. en tē halvé wege tusschen beyde daer is een bay.

Achtien leguas noozdwaerts van de ronde caep hebt ghy een revier die int westen leyt / ende wordt den rivier vā Cranises ghenoeemt/ ghy sult wetē als ghy diwers over de rivier zijt / daer zijn eenige roode strepen die gaende stroomen zijn. De Caep leyt van desen haven tot de ronde Caep der bosschē 3. o. tē 3. en n. w. ten noozdē. De selve Caep der bosschen staet in 45. graden 30. minuten.

Van de caep der Bosschen/ tot aen de C. Blanco ofte de witte caep/ hebt ghy 32. leguas / de cust leyt 3. ten w. ende n. o. ende dese witte Caep staet in 45. graden ende ontrent 3. leguas noozdwaerts van de Caep leyt het landt al n. n. w. met witte Clippē/ die int getal ses zijn/ en de leste is de grootste en bree- ste toonende hem van verre als ē seijl/ en op t'hoofd van de voorsz. Caep/ is eenen rōndē bergh/ die hem toont als een wolcke ontrent dese Caep liggen eeni- ghe rotsen bycants aen den oever / ende 3. Cabels lenghde van den oever sult ghy 25. bademen hebbē/

ende over de ander zyde van de witte clippē leyt de grondt effen / ende onder de Clippen die de Zee ge- maect hrest / ende staet daer teghen als oft het op- spuytinghe van walvischen waren/ en op de Caep zijnder eenige cleijn buscagiēs daer volck in woōt/ van welck volck ghy u moet wachtē. Het opperste deel van de Caep leyt 3. en n. een leguas in de breedē/ ende heeft int midden een rye rotsen bodē water/ en aen de zuydzyde vande Caep hebt ghy een haven daermen wel ankeren mach / maer in het midden daer is ē rotse/ van de welcke ghy u wachtē moet. Van die Caep tot de haven S. Iuliaen, zijn 37. myle/ den loop is 3. w. en n. o. in de haven van S. Iuliaen aē de 3. zyde van den inganck ligghen steenrotsen als Casteelen/ die daer in comt/ moet hem nae de n. zyde begheven/ ende binnen de haven sult ghy twee Ey- landen vinden / daer ghy vryelick dan aen muertc liggen. Dese haven staet in 49. graden.

Tusschen de Cabo Blanco en de haven van S. Iuliaen, ligghen de Eylanden van Sampson, die acht int ghetal zijn.

Van de Haven S. Iuliaen tot den bergh S. Anna, zijn 35. leguas/ de cust leyt 3. w. en n. o. een seer effen landt hebbende/ maer alleenelick eenē berch/ en nae het zuyden zijn clepne hamnock / die in 50. graden/ ende 30. minuten staen.

Van de rivier S. Anna tot de rivier S. Cruz hebt ghy 8. leguas. De Cruz leyt n. o. ende 3. w. Ten de- v. 4. dt.

De ronde
Caep.

De witte
Caep.

De haven
S. Iuliaen.

Den bergh
S. Anna.

noordt zyde van de Rivier de Cruz, is een hoogh lant van twee legas lanck / ende is effen op het top/ liggende 3. en n. en daelt aen beyde zyden als eē sadel. Dese cult is 4. leguas ver ondiep/ maer dicht by den oever cont ghy wel 20. vademē waters hebbē.

Van de rivier dos Galgos.

Van den rivier de Cruz toe de rivier dos Galgos hebt ghy 25. mylen/ de streckinge is n.o. en 3. w. en staet in 52. graden en 10. minuten / en heeft tot zijn merck eenen bergh/ cū aē het opperste van dē bergh is een pleyn/ ende aen de n.o. zyde is het seer dalende op en neer/ en heeft witte en bruyne Clippen/ dē oppersten cant daer van swart / ende onder den berch aende oost zyde / toont het hem als of het trappen waren/ met eenen swarten punt in de Zee. Eē halve Engelsche mijl van dese punt zuydwaerts leijt een Baye / het welcke by den inganck is van de rivier dos Gallegos, daer het ebt en vloeyt / 12. vadem waters in de rivier. Wacht u dat ghy niet te ver in en gaet ofn de periculē wil/ daerom en gaet niet verder dan op 18. vademē waters.

De Straet Magellaen de Caep van de Maghet Maria ghe-
naemt.

Van de rivier dos Galegos, tot de Magallanische straet / ghenoeemt de Caep van de Maget Maria zijn 8. mylen/ de streckinge is 3.3.0. en n. n. w. en 4. mylen eer ghy tot dese Caep come / sult ghy hooghe steyle Clippen sien/ en grauwe/ vol van swarte scarren/ de Zee daer tegen slaende/ als of het opspuylinge van Walvischen warē / maer eenē seer gesonden oever/ daer ghy voor eenen 3. w. wint anchorē muercht/ het

hooghte van dese Caep van S. Maria is ghebiick de Caep S. Vincent in Spaegien. Aen het oosten van de Caep is een rye van rotten/ die een sant rontsom haer hebben/ dat vol putten is / daer ghy diepe wateren vint/ en terstont weer gronde / het welcke met een leegh water hemselfen optoont / daerom moet ghy wel toetsien dat ghy u een halve engelsche mijl van den oever hout/ tot dat ghy het selve Caep ghe-
bzocht hebt w. n. w. van u/ dan gaet 3. w. aen/ tot dat ghy tot het leechste comt/ daer ghy 10. ofte 12. vademē sult hebben. Dese plaets wordt de Purification ghenacint/ ende een halve legue binnen het landt is een stedeken dat met den naem Ielus ghenacēt wort. Van de selve Caep sult ghy een clif hebben/ comende van de Caep/ en op het eynde van de clif staet een dorp/ en is in de hoochte 53. graden 30. minuten / en van de selve Caep de Straete incomende / aen de n. w. zyde binnen 14. mylē/ begint het nautwer en nautwer te worden / tot dat ghy comt op de hooghte plaets van den allernaefte inganc / het welcke west n. w. en 0.3.0. leyt/ ende de selve straten gaen eē derde deel van de Canael aen de noordelichen oever / om dat aende 3. zyde een rye rotten zijn / ende sult daer sant sien / daerom moet ghyse by tijds in de ooghe hebben/ als ghy dan de eerste streyghs voorby zyt/ so gaet 8. mylen w.3. w. tot dat ghy comt in eē Caep S. Gregorius ghenacemt/ met een groote Clif/ en een goede reede. Van het n. w. tot het 3. w. vā dese Caep

A 2

en betrou

en betrouwt het volck daer in niet / want zy zijn vol
berraderpe.

Men dees Caep beginnen twee Straten / en wort
onse Lady van Grace ghenoeit / het leyt drie legas
w. 3. w. ende n. n. o. ende int incomen van de Straet /
sult ghy drie Eplanden sien west van u ligghende /
onder de welke ghy muecht seplen / wel acht nemē-
de dat ghy in de Bapen niet en comt te gheraken /
want zy vol perijckels zijn. Van de 3. Eplanden
soeckt de Canael van de Straten w. 3. w. 2. leguas
verre / van daer sult ghy na het zuyden strecken / tot
dat ghy comt 53. graden ende 30. minutē / daer ghy
een punt sult vindē / de punt van S. Anna genaemt /
en n. n. w. van daer sult ghy 2. ofte drie pleymen sien /
in een van de welke daer een dorp staet / het stede-
ken van Conino Philippus ghenaeemt / en voorzuy-
dende het Bolwerck ende eenen grooten boom /
muecht ghy op het ancker comen daer ghy 4. vade-
men waters sult hebben.

Eenen Brief van S. Thomas Candish tot den Ede-
len Heer mijn Lord Camberlinck, een van haer
Majesteys hooch secreten Raedt. aengaende den
voorspoet van zijn voyagie rondtsom de Werelt.

Seer Edele Heer / als u ghenade hier te vozen
altijts tot nuwaerts is gheneghen geweest /
soo ootmoedelick bidde ick u dat ghyse wilt
volherden / en oft schoon daer geen middelen en zijn

waer door ickse verdient hebbe / nochtans mynen
uytersten dienst sal nimmermeer ontbreken / so die-
wils als uwe ghenade die sult willen ghebruickē.
Ic bidde uwe Edele hoogheyt / dat u Genade haer
Majesteys wilt doen weten de groote begeerte / die
ick tot haer Majesteys begeerte gehad heb in het
volbringhen van deser voyagie / en alst God beliest
heeft haer de overwinninghe van haer vyandt in
deel te verleenen. soo hoop ick eer langh haer te sien
alle haer vyanden onder te brengen. Want alle de
plaetsen van haer rijckdommen / waer door zy soo
gheweldich haer oorlogghen ghevoert hebben / zijn
nu gantschelijck ontdeckt / ende soo het haer Maje-
steys beliest / mach zy den roof met een wepnighe
macht van hen allen nemen. Het heeft God den Al-
machtighen beliest my de gantsche Globe van de
Werelt om te seplen / inbarende langhs de Magal-
lanische Straet / ende wederkerende langhs de
Caep de Bona Sperança. In de welke voyagie ick
heb beyde ontdeckt ende kennisse ghedaen alle de
rijckste plaetsen der gantscher werelt / die noyt van
eenighe Christenen bekent ofte ontdeckt zijn ghe-
weest. Ic seplden lancks de custen van Chili, Peru,
en Nova Hispania, daer ic groote plonderinge dede.
Ick brande ende soeck 19. schepē / clem ende groot.
Alle de dorpen ende villagien daer ick opt aen lan-
dede / brandede ende plonderde ick / ende en had ick
niet op de custē vā hen niet gesien geweest. soude
daer

daer groote menichte van schatten vercregen hebben. Ick ghenietede groote profuten van een groot schip des Conincks/dat ic te California nam/welck schip van Philippinas quam/ een vande rijkste in coopmanschap dat opt de Zee ghepasseert had/als des Conincks register ende der Coopluyden rekeninghe dat selve uytweisen/ want het verhef hē tot den prijs in Mexico om vercocht te worden: de welke goederen (om dat mijn schip het minste deel niet laden en cost)wirt ick bedwongen die in brandt te setten. Van de Caep California, die de upterste deelen sijn van gansch Nova Hispania, scylden ick in de Eplandē Philippinas, seer naer de kust vā China, van het welke ick sulcke kennisse ontfanghen ende mede ghebrocht heb/ alster noyt in dese streken af gehoort is geweest/van welckes lands rijkdom en verhevenheyt vrees verhael te maken/ oft ick niet gheloof en wırde. Want had ick niet verlekert geweest van wtneemende rijkdom van dit land/ ick soude so ongelooflick gheweest hebben/ als iemant anders die de gelycke eruarentheyt niet ghehadt en hebben. Ick seide lanx de Eplanden van Molucas daer ick onder enighe van dat heydens volck

seer beleefdelijck onthaelt was/ en ons volck mach daer so vnpelick handelen als de Portugysers/ so zy selfs willen. Van daer passeerde ick de Caep van Bona Esperança, ende vondt onder weegh int wederthuijs keeren het Eplandt S. Helena, daer de Portugalsers gewoon sijn haer selven te verversche, ende van dat Eplandt heeft my God verleent weder in Enghelandt te keeren. Al den welcken diē ick ootmoedelick werp onder haer Majestepts voeten. Den ewighen almachtighen God biddende haer regeringe langh onder ons te laten. Want op den huydighen dagh is zy de wydtberoemste ende victorieuse Princesse die daer in de Werelt leeft. Dus ootmoedichlick verlof biddende voor mijn lanckscheit/ wil ick voorts uwe genade tot Gods bescherminge bevelen. Tot Plymouth den 9. van September 1588.

„We ghenades ootmoedighen dienaer.

Thomas Candish.

De namen vande Coningen ende Princen van Iava, ter tijt
doen het engels volck daer was.

Raia Donaw.	Raia Tymbanton.
Raia Rabacapala.	Raia Mawgbange.
Raia Bacabatra.	Raia Patimara.

Enighe Jabaensche woorden/ van de En-
ghelsche acht genomen en gecert.

Sabuck Spde.	Tadon een Bron.
Sagu Broot vā het landt.	Bebeck een Hertoch.
Larnique Drinken.	Aniange een beest.
Parée Rijs in zijn huijskē	Popran Salve.
Braas ghesoden Rijs.	Coar het hooft.
Carcha eenen Spiegel.	Endam reghen.
Arbo eenen Os.	Longe een schip.
Vados, een Geyt.	Chay de Zee.
Cabo Gout.	Sapelo, tien int getal.
Cardange Weeghbree.	Dopolo twintich.
Hiam een Hen.	Treda neen.
Sevir linnen Laken.	Ian verstaet ghy.
Doduck blauw Laken.	Bayer gaet.
Toropps eē vā haer rappē.	Adadizana ick salt halē.
Gula swarten Suiker	Suda ghenoech.
Cricke een Poengiaert.	

Sekere aenmerckinghe ofte verhalinghe ghenomen uyt de
grootte Caerte van China, thujs ghebrocht door
Sr. Thomas Candish. 1588.

1. **H**et groote Coninckrijk van Mogores, leyt
op het n.w. ende valt op Tanassacin, voorsz
Massacca, en voecht hem aen Bengala. Het is
krijghbaer volck / maer en vechten anders niet als
te paerde / zy gaen in haer cleedinghe als de Portu-
gysers.

2. Een Stadt daer eenen Chyviaen in is / een seer
leelick man / onder hem veel krijs- volck houdede /
hy voert oorlogh teghen de Tartars ende de Mo-
gores. die tusschen hen ligghen / ende leyt bukten de
rondheyt van de wal.

3. Voorsz sekere gheberchten daer de Tartars
woonen / die te voren groote vrienden met der Chi-
nians waren / maer voeren nu eenen ghestadighen
oorlogh onder malcanderen / ende dat so gewellich
datter dickwils meer als 100000. menschen verla-
ghen worden / die aen Moscobien ghelegen zijn / en
in haren krijgh hebben zy allerley gheweet.

4. De Provincie vā Canfas heeft 4. groote stedē/
en twintich clepne stedē / ende 77. dorpen en Caste-
len / het heeft in de legde 55. leguas / het heeft 362000.
grootte Heeren huysen die tribuut gheben / en 13900.
krijghs volck / en heeft 47000. paerden die des Co-
nincks zijn / tot zijn bescherminghe ghhouden.

5. De groote Stadt Paquijn, daer de Coninck hē
onthout / heeft 8. groote steden tot hem toebehoor-
de / ende 18. clepne steden / met 118. dorpen ende Ca-
steelen / het heeft 418789. groote heerē huysen die tri-
buut

huijt betalen/het heeft totte kriijgh 258100. paerde-
volck. De Stadt staet in zijn breedte 50. graden ter
noordtwaerts/ ende het is daer soo cout alst gemeen-
nelijck in Nederlandt is.

6. In de groote Stadt van Cantan is veel kriijgs-
volck/ om de passagie voor de Tartars te behoede.

7. De Provincie van Soychim heeft 7. groote ste-
den en 16. clepne/ met 12. dorpen ende Casteelen/ en
eē groote Stadt daer hem veel volcks vergadert om
teghen de Tartars te vechten. Het heeft 17. leguas
in zijn lengde/ ende heeft 164118. groote Heere hup-
sen die tribuut betalen/ ende 96000. kriijghs- volck.

8. De Provincie van Santo heeft 6. groote steden
ende 14. clepne/ met 90. dorpen ende Casteelen. Het is
82. leguas lanck/ en heeft 77555. groote Heeren hup-
sen/ die aen 63808. pardevolcks/ en 31000. voervolck
ter oorlogh tribuut betalen.

9. De Provincie van Oyman heeft 7. groote ste-
den en 13. clepne/ met 90. dorpen ende Casteelen/ en
heeft 470. leguas in de lenghde/ ende 132958. groote
hupsen die tribuut betalen aen 82800. kriijgsvolck.
Wt dese Stadt comt Coper/ Quicksilver en swart
Loot.

10. De Provincie van Cutcheio heeft 8. groote
steden/ ende 12. clepne/ met 83. Dorpen/ die gheweert
bereyde om met de lawes te vechte/ die aen de ander
zijde vā Cauchin-china woonen. Het is 100. legas
breet/ end heeft 32920. pardevolcks en voervolcks/

het heeft 405670. groote hupsen die tribuut gheben/
waer van het kriijghsvolck betaelt wordt.

11. De provincie Ianguijn heeft 14. groote steden
en 17. clepne/ met 95. dorpen en Casteelen. Het is over
de 120. leguas/ het heeft 962818. groote hupsen die
Tribuut gheben/ het heeft 208900. Kriijghs- volck
van de welcke daer zijn 52500. Terters Peerdevolck
die voor Souldije diende.

12. De Provincie vā Vquam heeft 14. groote ste-
den ende 19. clepne/ 150 Dorpen ende Casteelen/ en
is 210. legas breedte/ ende 53161. groote hupsen die
Tribuut gheben en 71600. Kriijghsvolck.

13. De Provincie van Som, heeft 7. groote steden
ende 11. clepne/ met 105 Dorpen ende Casteelen/ en
is 200. leguas breedte/ ende heeft 139567 hupsen die
Tribuut betalen/ ende houdt 345632. Kriijghs- volck.

14. De Provincie van Essiran, heeft 11. groote ste-
den ende 75. clepne/ met 80. Dorpen ende Casteelen/
ende is 440 leguas breedte/ ende heeft 1242135 hup-
sen die Tribuut betalen/ en houdt 33900. Kriijghs-
volck.

15. Dese Doel leyt voor by Siam, en voor Cham
ende voecht hem aen de Lappians, ende van
comt al het water dat het Conin. kriijck van
na dient. De Indiaen van de Chiniais seggen
dese Doel sy vande gansche werelt/ en daerom sy,
deren sy de Zee/ de Maen/ en Sterren daer in.

16. De Provincie van Canray heeft dertien steden
ende

Beschryvinghe vande Custe

ende eē hooft-stadt/ met 73. dorpen en Casteelen/ en
is 260. leguas breed/ ende heeft 1393629. hupsen die
tribunt gheben/ ende 12700. krijghs volck.

17. De Provincie van Cuanfa heeft 12. groote steden/ ende 45. clepne/ met 51. dorpen ende Casteelen/ het is 260. leguas breedt/ ende heeft 1306390. groote hupsen die tribunt betalen/ ende hout krijgs-volck/ bepde te paerde en te voet 100100.

18. De Provincie van Vanam heeft 14. groote steden/ en 36. clepne/ met 51. dorpen en Casteelen/ het is 260. leguas breedt/ en heeft groote hupsen die tribunt betalen 589296. en krijghs volck 15100.

19. De Provincie van Suckin heeft 8. groote steden ende een hooft stad/ met 54. dorpen ende Casteelen/ ende twee groote steden tot garnisoen/ om wacht tegē de Iapons te houden/ 200. leguas breed/ ende heeft 5009532. groote hupsen die tribunt betalen/ ende daer zijn 4003225. mannen van de Comincks garde.

20. De Provincie Canton heeft 40. groote steden/

ende seven cleijn/ met 77. dorpen ende casteelen/ ende een stad dat met 100. schepē upsiet tot betwaringe van Cachewe. China is 380. leguas in de breedte/ en heeft 483383. groote hupsen die tribunt betalen/ en houden 39400. krijghs volck.

21. De stad Chamapa staet in 14. graden noordtwaerts van den Equinoctiael.

22. De haven van Cochin-china, staet inde breedte seltien graden ende een half ten noorden.

23. De Provincie van Enam heeft 7. groote steden en 13. clepne/ met 90. dorpen ende Casteelen/ en is 88. leguas breed/ en heeft 589296. groote hupsen die tribunt betalen/ ende houdt 15100. soldaten.

Paerdevolck 454728. Voetvolck 7459057.

De gantsche somme 7923785.

FINIS.

